

provincie **HOLLAND**
ZUID

Gebiedsprofiel
Goeree-Overflakkee

Gebiedsprofiel Goeree-Overflakkee

Opgesteld door H+N+S Landschapsarchitecten en Enno Zuidema Stedebouw,
in opdracht van de Provincie Zuid Holland

11 oktober 2012

ENNO ZUIDEMA STEDEBOUW

H+N+S Landschapsarchitecten
Soesterweg 300
3812 BH Amersfoort
t 033 4328036
f 033 4328280

www.hnsland.nl
mail@hnsland.nl

Enno Zuidema Stedebouw
Schiedamsevest 91d
3012 BG Rotterdam
t 010 4048289
f 010 4048279

www.ezstedeboouw.nl
mail@ezstedeboouw.nl

Amersfoort en Rotterdam, oktober 2012
© H+N+S Landschapsarchitecten

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd
en/of openbaar gemaakt mits de bron wordt vermeld.

Inhoud

Inleiding	7
Het verhaal van Goeree-Overflakkee	
Het verhaal van Goeree-Overflakkee	13
Uitwerking legenda-eenheden	
Identiteitsdragers	23
Natuurlijke duinen	29
Herkenbaar open zeeleipolderlandschap	35
Onderscheidend riviereengebied (Deltawateren)	43
Water als structuurdrager	61
Kwaliteit in dorpsgebied	67
Kwaliteit van de dorpsrand	75
Linten blijven linten	81
Werkgebieden met karakter	87
Vrijtijdslandschap	93
Rust en stilte	103
In de praktijk	
Inleiding	107
Polder Roxenisse	109
Ouddorp-Bad	119
Ooltgensplaat	129

Kwaliteitskaart 2020
Provinciale Structuurvisie
Provinciale Staten 29 februari 2012

provincie **HOLLAND**
ZUID

Verklaring

K
U
S
T

Natuurlijke duinen

Bollenlandschap in de binnenduinrand

Historische landgoederen in de binnenduinrand

C
O
M
P
E
N
L
E
X

Herkenbaar waterrijk veen(weide)

Droogmakerij als herkenbare eenheid

D
E
L
T
A

Onderscheidend rivierengebied

Herkenbare open zeekelepolder

N
E
T
W
E
R
K
E
N

Weg door stad en land

Doorsnijdend spoor, verdichte stationsomgeving

Water als structuurdrager

B
E
L
E
V
I
N
G

Gevarieerd en verbindend vrijetijdslandschap

Identiteitsdragers van Zuid-Holland

Rust en stilte

niet afgebeeld
zie kaart 17

(S
O
C
C
I
E
T
A
T
I
E
L
I
J
K
E)

Kwaliteit in stads- en dorpsgebied

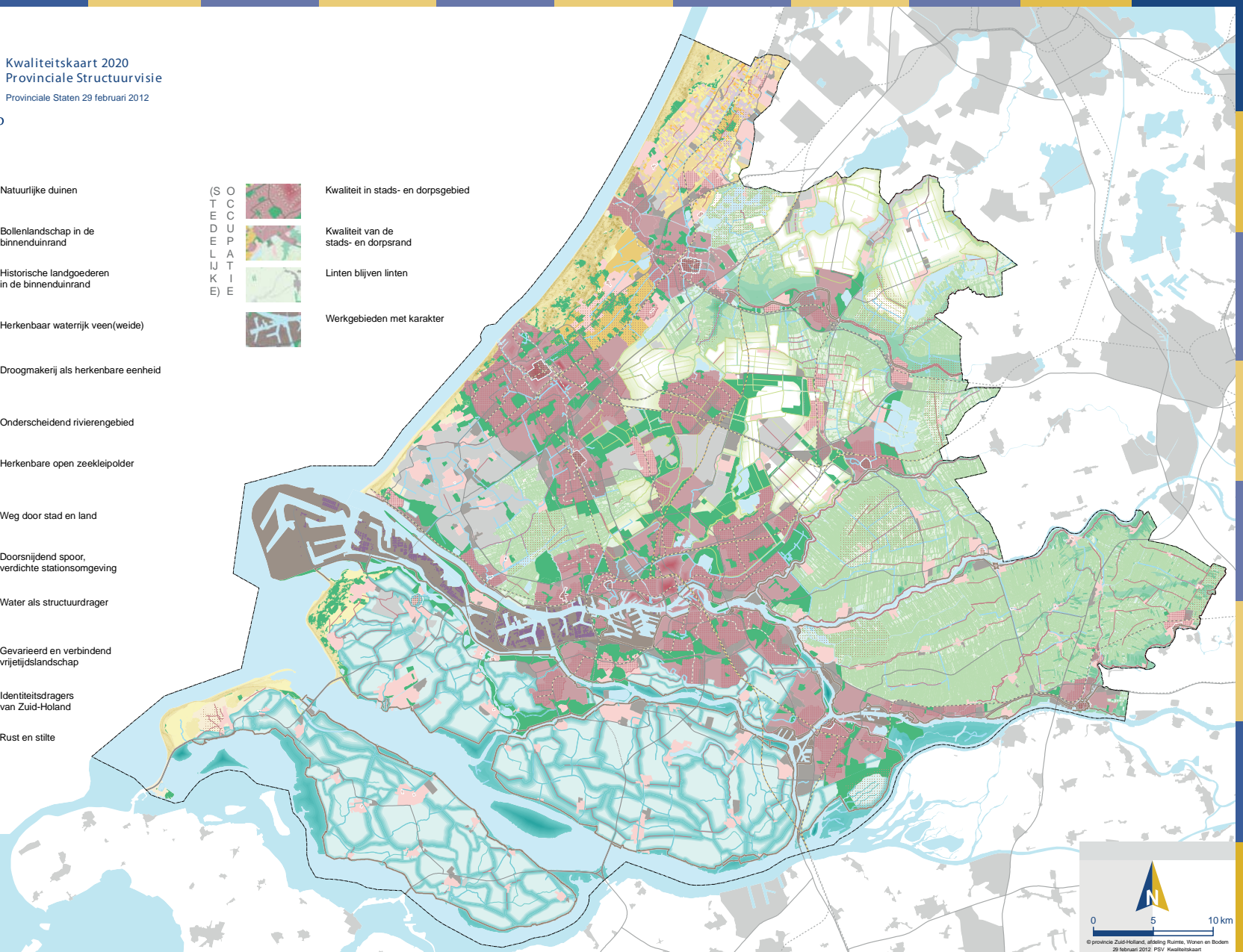
Kwaliteit van de stads- en dorpsrand

Linten blijven linten

Werkgebieden met karakter

Inleiding

De provincie Zuid-Holland maakt werk van kwaliteit in de ruimtelijke ordening. Met de kwaliteitskaart in de provinciale structuurvisie is hiertoe een eerste aanzet gedaan. Als uitwerking van deze kwaliteitskaart worden in het buitengebied van Zuid-Holland voor 17 gebieden de “gebiedsprofielen ruimtelijke kwaliteit” opgesteld.

Dit gebiedsprofiel omvat een beschrijving van karakteristieken, ontwikkelingen, kwaliteiten en ambities in het gebied. Of te wel een antwoord op de vragen: ‘wat is er’, ‘wat speelt er’, ‘wat is waardevol’ en ‘wat willen we daarmee’. Het gebiedsprofiel is samen met gemeenten en andere gebiedspartners opgesteld. Gezamenlijk is bepaald wat karakteristiek is voor de streek en wat de (gewenste) ruimtelijke kwaliteit is. Met het formuleren van kwaliteitscriteria wordt de eerste stap gezet naar het maken van mooie, functionele en duurzame plannen.

Het gebiedsprofiel is een hulpmiddel om de kwaliteit van plannen en ontwikkelingen te stimuleren. Het is nadrukkelijk geen blauwdruk of ontwikkelingsplan. Er wordt niet bepaald waar welke functie mag komen; er staan dus geen contouren, bestemmingen of functies in. Elke ontwikkeling vraagt uiteindelijk om maatwerk.

Wat is een gebiedsprofiel?

Een gebiedsprofiel is een compacte kwaliteitsgids met een beschrijving van ruimtelijke elementen die van bovenregionaal belang zijn. De kwaliteitskaart is het kader voor dit gebiedsprofiel.

De gebiedsprofielen geven vooral richting aan middelgrote ruimtelijke ingrepen en aanpassingen. Grote ruimtelijke opgaven (opgaven waarbij het bestaande landschap getransformeerd wordt naar een nieuw landschap) vragen om een apart kwaliteitsplan.

De werking van het gebiedsprofiel moet gezien worden in relatie tot de andere provinciale RO-instrumenten.

De ‘set van instrumenten’ is:

1. structuurvisie: functiekaart en kwaliteitskaart (kader),
2. verordening (kader):
 - o SER-ladder voor duurzame verstedelijking,
 - o verplichting beeldkwaliteitsparagraaf,
 - o contouren
3. en gebiedsprofielen (handreiking).

De functiekaart

De functiekaart in de structuurvisie geeft de gewenste ruimtelijke functies weer die zijn vastgelegd als ruimtelijk beleid tot 2020. Deze kaart beantwoordt de vraag: Wat komt waar? Op de functiekaart staan dus naast bestaande functies ook geplande ontwikkelingen.

De kwaliteitskaart

Terwijl de functiekaart stuurt op ‘welke functie waar’, stuurt de kwaliteitskaart op het ‘waar en hoe’, onder het motto: “als je iets doet, doe het dan goed”. Met de kwaliteitskaart wordt beoogd dat alle ontwikkelingen positief bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving. Dit kan door bij te dragen aan een mooiere omgeving, verbetering van de gebruikswaarde en / of een hogere duurzaamheid.

De kwaliteitskaart beschrijft de huidige kenmerken en kwaliteiten van gebieden in tekst en kaartbeeld. Op de kaart staat daarom het landschap zoals dat er vandaag de dag bij ligt. Dit betekent dat op stapel staande ontwikkelingen die nog niet in uitvoering zijn, niet zijn meegenomen. (Wat nog niet gerealiseerd is, maakt nog geen deel uit van de karakteristiek van de

plek).

De ambities, behorend bij de kwaliteitskaart, geven aan of de provincie een bepaalde karakteristiek wil behouden, versterken en/of vernieuwen. Deze ambities geven inzicht in hoe men bij ruimtelijke ingrepen rekening kan houden met typische kenmerken van de streek, de ontwikkelingsgeschiedenis, schaal, maat, functionaliteit, ruimtelijke opbouw, samenhang en verschijningsvorm van de directe omgeving en met de inpassing in de bredere omgeving.

De gebiedsprofilen

De gebiedsprofilen zijn de schakel tussen de kwaliteitskaart van de structuurvisie (meer algemeen en op de schaal van de hele provincie) en de beeldkwaliteitsparagrafen van lokale overheden (gemeentelijke of nog kleinere schaal). Het gebiedsprofiel is een uitwerking van de legenda-eenheden van de kwaliteitskaart. Het geeft een beschrijving en ambitie voor de kenmerken en kwaliteiten van een gebied, zoals we dat nu om ons heen waarnemen.

Gemeenten hebben nog steeds een eigen verantwoordelijkheid op het lokale schaalniveau en kunnen - aanvullend aan de ambities uit het gebiedsprofiel - lokaal waardevolle plekken of kwaliteiten beschermen door een gemeentelijk kwaliteitskader. Andersom geldt, dat het gebiedsprofiel niets expliciet verbiedt of gebieden op slot zet.

Hoe werkt een gebiedsprofiel?

1 Gebiedsprofilen zijn zelfbindend voor de provincie.

Ze worden vastgesteld door Gedeputeerde Staten. Voor de provincie dient het gebiedsprofiel als handleiding om de kwaliteit te stimuleren bij gebiedsprocessen en provinciale uitvoeringsprojecten.

2 De provincie gebruikt een gebiedsprofiel in gesprek met de gemeente.

- Het gebiedsprofiel wordt vooral ingezet aan de voorkant van

planprocessen, daar waar een provinciaal belang een rol speelt. Het zal bij het vooroverleg op tafel komen om het gesprek aan te gaan over de kwalitatieve aspecten van een ontwikkeling.

- De kwaliteitskaart is het formele kader op basis waarvan de provincie een overlegreactie of een zienswijze kan indienen. Het gebiedsprofiel is hierbij - door een concretere invulling van de ambities uit de kwaliteitskaart - een toelichting met een gebiedsspecifieke uitwerking. Het biedt inzicht in de provinciale afwegingen die gemaakt kunnen worden.

3 Daarnaast is het een hulpmiddel voor gemeenten.

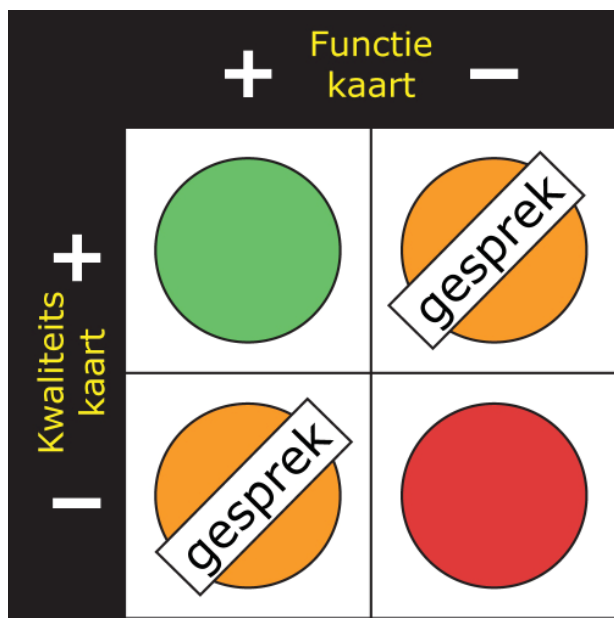
- Het gebiedsprofiel is een handreiking bij het opstellen van regionale en gemeentelijke structuurvisies, bij bestemmingsplannen en beeldkwaliteitsparagrafen in het bijzonder. Met het gebiedsprofiel in de hand wordt het opstellen van dergelijke plannen eenvoudiger.
- Als er geen gemeentelijke leidraad is voor ruimtelijke kwaliteit, kan de gemeente het gebiedsprofiel gebruiken om plannen van initiatiefnemers te beoordelen op hun bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit. Immers, initiatieven op de kleinste schaal kunnen effect hebben op het gehele kwaliteitsbeeld.

Hoe werkt dit in de praktijk voor gemeentelijke plannen of initiatieven van ondernemers? Als in een overleg tussen gemeente en provincie een ontwikkeling (woonwijk, bedrijventerrein, groengebied, enzovoort) voorgelegd wordt, zijn op dit moment* vier verschillende scenario's mogelijk:

1. Staat een ontwikkeling op de functiekaart en past het binnen de ambities van de kwaliteitskaart, zoals die zijn beschreven voor de betreffende locatie, dan kan het plan ongewijzigd vastgesteld en uitgevoerd worden.
2. Staat een ontwikkeling niet op de functiekaart en sluit het niet aan bij de ambities van de kwaliteitskaart, dan zal de provincie niet akkoord gaan.
3. Staat een ontwikkeling op de functiekaart, maar sluit het niet aan bij de ambities van de kwaliteitskaart, zoals die zijn beschreven voor de betreffende locatie, dan zal de provincie adviseren om een beeldkwaliteitsparagraaf of -

plan op te stellen. Hierin staat een toelichting, hoe het plan rekening houdt met of bijdraagt aan verbetering van de ruimtelijke kwaliteit aan de hand van een verwijzing naar de ambities van de kwaliteitskaart. Het gebiedsprofiel kan in dit geval helpen om een vertaalslag te maken van de globale provinciale ambities naar concrete ruimtelijke voorstellen.

4. Staat een ontwikkeling niet op de functiekaart, maar past het wel binnen de ambities van de kwaliteitskaart, doordat het een verbetering zou betekenen van de ruimtelijke kwaliteit van de betreffende locatie, dan adviseert de provincie om een verzoek tot ontheffing of actualisering van de PSV in te dienen. Dit kan aan de hand van een toelichting die verwijst naar de ambities van de kwaliteitskaart. Het gebiedsprofiel kan in dit geval helpen om een vertaling te maken van de ruimtelijke implicaties van het voorgestelde plan naar de provinciale kwaliteitsambities.

Gebiedsprofiel als referentiedocument bij vooroverleg *

Leeswijzer

Het gebiedsprofiel begint met het verhaal van de streek. Dit verhaal dient als kennismaking met het gebied (geschiedenis en ligging in de ruimere context), de onderscheidende 'smaakmakende' karakteristieken en de ontwikkelingen die er spelen. Daarna worden ruimtelijke elementen per themakaart systematisch uitgewerkt en geïllustreerd. Het laatste hoofdstuk gaat in op de praktische toepassing van het gebiedsprofiel. Hierin staan ter inspiratie voorbeelden uitgewerkt

Het gebiedsprofiel wordt middels een digitale portal ontsloten en zal dus niet in de vorm van voorliggend rapport worden verspreid. Legenda-eenheden komen soms op meerdere kaarten voor, maar worden slechts één keer beschreven. Wanneer een bepaalde legenda-eenheid opnieuw voorkomt, wordt in de kaart verwezen naar de juiste legenda-eenheid. In de digitale portal betreffen dit steeds links naar dezelfde pagina.

* Op dit moment werken we met een combinatie van functiekaart en kwaliteitskaart uit de Structuurvisie en de Verordening Ruimte als het formele kader, aangevuld met de gebiedsprofilen als handreiking. Om nog beter het ontwikkelen van ruimtelijke kwaliteit te bevorderen, is een verschuiving nodig van sturen op verboden en aantallen naar sturen op (kwaliteits)doelen. In de komende periode wordt verkend hoe we het best dit doel kunnen bereiken en welke instrumenten we daarvoor nodig hebben. Vooralsnog blijft het bestaande instrumentarium (PSV, VR) gewoon geldig.

Het verhaal van Goeree-Overflakkee

Goeree-Overflakkee nu

Het verhaal van Goeree-Overflakkee

Ontstaansgeschiedenis

Het landschap van Goeree-Overflakkee, zoals we dat nu kennen, is het resultaat van een eeuwenlange wederzijdse beïnvloeding door mens en natuur waarin de strijd tegen het water een belangrijke rol heeft gespeeld.

Enkele eeuwen voor de jaartelling bestond de Zeeuwse en Zuid-Hollandse kust uit uitgestrekte veenmoerassen, die tegen de zee beschermd werden door lage strandwallen. In de Romeinse tijd en vroege Middeleeuwen waren verschillende periodes van overstromingen, veroorzaakt door zeespiegelstijging. Tijdens deze overstromingen zijn de strandwallen doorgebroken en ontstonden geulen door de veenmoerassen. Deze geulen werden steeds groter en steeds meer veen verdween in het water. Vooral de St. Elisabeth's vloed in 1421 had grote gevolgen, grote delen van de veengebieden overstromden en het Haringvliet en de Grevelingen ontwikkelden zich tot zeearmen.

De eerste bewoning in het gebied ontstond op de hoger gelegen delen zoals kreekkruggen. Goedereede en Ouddorp op Goeree zijn de oudste vestigingsplaatsen. Na de bedijking van de platen/opwassen van Flakkee, werden in deze nieuwe ringpolders dorpen gesticht, zoals Dirksland, Sommelsdijk, Middelharnis, Ooltgensplaat, Herkingen en Oude Tonge. De dorpen ontstonden veelal aan de rand van de polder, op het kruispunt van dijk en kreek, zodat een verbinding met het open water mogelijk was. Veel van deze nederzettingen hebben een voor Goeree-Overflakkee karakteristieke opbouw en worden ook wel voorstraatdorpen genoemd. De kern bestaat uit een kerkring, een voorstraat en een haven met kaai.

De Zuidwestelijke Delta in de 16e eeuw, kaart Christiaan Grooten

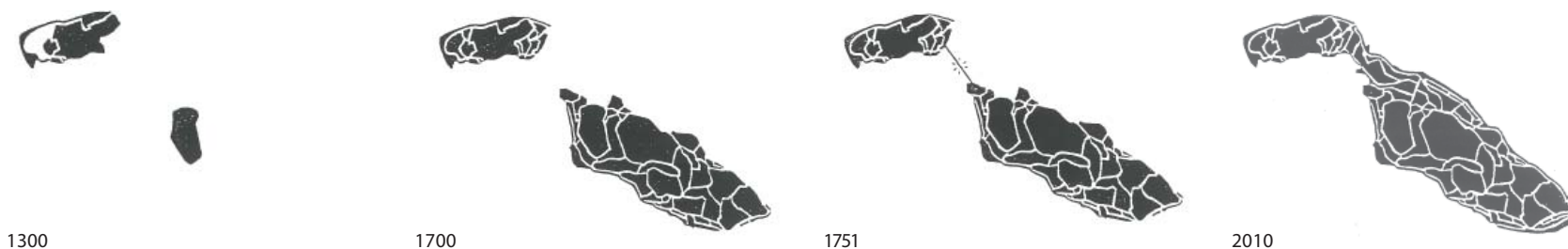
Goeree-Overflakkee omstreeks 1890

Door de ligging in de delta van Rijn en Schelde vond er een voortdurende aanvoer van zand en slib plaats, dat aanslibde langs de randen van de ringpolders. Deze aanwassen werden, zodra ze hoog genoeg lagen om landbouwkundig in gebruik te nemen, bedijkt. Ook in de aanwassen werd een aantal dorpen gesticht. Door opeenvolgende bedijkingen van aanwassen groeiden de polders aan elkaar tot de eilanden Goeree en Flakkee. In 1751 werden de twee eilanden met elkaar verbonden door de Statendam. Ook langs de Statendam ontstonden aanwassen die bedijkt werden. Zo ontstond de nu bekende vorm van Goeree-Overflakkee en de drie deelgebieden kop (Goeree), hals (Statendam) en romp (Flakkee).

De bewoners van Goeree-Overflakkee waren voornamelijk landbouwers, vissers en zeevaarders. Plaatsen zoals Goedereede werden welvarend door de zeevaart op Engeland. Een goede haven was bepalend voor de bloei van de nederzettingen. Wanneer door de aanwassen de toegang van de dorpen tot de zee versperd dreigde te raken, werden de nu zeer karakteristieke havenkanalen gegraven.

In 1953 werd ook Goeree-Overflakkee getroffen door de watersnoodramp. Een groot deel van het eiland overstromde en enkele honderden mensen kwamen om. Op sommige plaatsen stroomde het water zo hard de polders in, dat dorpen als Oude Tonge en Nieuwe Tonge binnen een half uur twee tot drie meter onder water stonden. Elders verliep de overstroming geleidelijker en/of kwam het water minder hoog. De ramp heeft diepe sporen achtergelaten op het eiland.

Als gevolg van de watersnoodramp werden de Deltawerken uitgevoerd. De zeearmen tussen de Zeeuwse en Zuid-Hollandse eilanden werden afgesloten door dammen om de kustlengte te verkleinen en de kustverdediging te verbeteren. Door de dammen kreeg Goeree-Overflakkee wegverbindingen met de 'overkant'. Dit stimuleerde de economie, in bijvoorbeeld de recreatiesector, en maakte het eiland interessant als woonplaats voor forensen vanuit de Randstad. De afgesloten Grevelingen en het Haringvliet boden kansen voor de ontwikkeling van watergerelateerde recreatie.

De ontstaansgeschiedenis van Goeree-Overflakkee

Een eiland met contrasten

Het eiland Goeree-Overflakkee is een duidelijk afgebakend gebied met een sterke eigen identiteit. Door de geïsoleerde positie die het eiland lange tijd kende heeft zich een eigen economie en sociale structuur ontwikkeld, waarbij de zelfstandigheid ten opzichte van Zeeland en Zuid-Holland graag wordt benadrukt. Op het eiland heerst nog rust en bestaan herkenbare, vertrouwde structuren waarbij het geloof een belangrijke rol speelt. Het gevoel van saamhorigheid speelt een grote rol op het eiland.

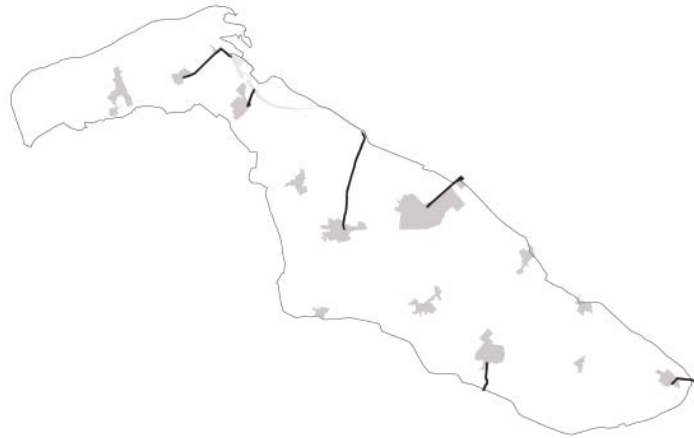
Eiland

De meest karakteristieke landschappen en kernkwaliteiten van Goeree-Overflakkee hangen samen met de vele contrasten die op het eiland waarneembaar zijn. Zo is er het karakteristieke onderscheid tussen de kop, de hals en de romp van het eiland. Deze drie zeer verschillende landschappen weerspiegelen de ontstaansgeschiedenis van het eiland. Het zandlandschap op de kop van het eiland (Goeree) heeft een kleinschalig en besloten karakter. Het is een afwisselend landschap met grote recreatieve betekenis. Kenmerkend zijn de duinen en het cultuurhistorisch unieke schurvelingenlandschap. Ouddorp ligt middenin het schurvelingenlandschap en is met zijn lintvormige uitlopers sterk verweven met het landschap. In contrast hiermee staat het open zeeleipolderlandschap van de romp van het eiland (Flakkee). Dit is het landschap van rust en ruimte met de kenmerkende afwisseling tussen de oudere, ronde opwaspolders en recentere, sikkelvormige aanwaspolders. In contrast met het regelmatige patronen van de polder lopen kronkelige krekens door het landschap. De hals vormt een versmalling van het eiland en is de schakel tussen Goeree en Flakkee. De langgerekte polders liggen hier parallel aan de voormalige Statendam.

Kop - hals - romp

De dorpen op de romp van het eiland liggen als compacte kernen in het polderlandschap en hebben een besloten karakter in contrast met de weidse polder. Zij vormen levendige, drukkere plekken in het verder zeer rustige polderlandschap. Kenmerkend zijn de havenkanalen die de dorpen, welke door opeenvolgende aanwassen steeds verder van zee kwamen te liggen, verbinden met het buitenwater. De havenkanalen vormen zeer kenmerkende landschappelijke structuurdragers en tevens waardevolle cultuurhistorische elementen. De verschillende dorpstypen vertellen het verhaal van de ontstaansgeschiedenis. De voorstraatnederzetting met de kenmerkende opbouw van havenkanaal – haven – Voorstraat – kerkring is daarvan het meest karakteristiek.

Dorpen en havenkanalen

Tevens zeer kenmerkend is het contrast tussen water en land en tussen het binnen- en buitendijks gebied. De eilandbeleving hangt hier sterk mee samen. Het eiland wordt omlijst door de grote, open deltawateren. Langs de randen van het eiland liggen slikken en gorzen. Deze hebben grote ecologische en recreatieve betekenis. Het natuurlijke, dynamische karakter van de buitendijkse gorzen en slikken aan de randen van het eiland staat in sterk contrast met het open, gecultiveerde en rationele binnendijks gelegen polderlandschap. De zeedijk vormt een belangrijke structuurdrager van waar beide werelden beleefbaar zijn. De Deltawerken vormen markante plekken als entree van het eiland en zijn een belangrijk onderdeel van de geschiedenis van de eiland.

Land- water, binnendijks - buitendijks

Terras aan de haven van Middelharnis

Koers voor de toekomst

Er spelen op Goeree-Overflakkee diverse opgaven die grote betekenis hebben voor de ruimtelijke ontwikkeling van het eiland. Om antwoord te kunnen geven op deze opgaven hebben de vier gemeenten samen de Regionale Structuurvisie opgesteld. Hierin is de koers voor de toekomst uitgezet. Dit is een richtinggevend kader waarmee Goeree-Overflakkee zich kan ontwikkelen tot duurzaam en klimaatbestendig belevingseiland met vitale kernen.

Zo wordt er ingezet op het vergroten en verbeteren van het recreatieve aanbod. Het kusttoerisme op de kop van het eiland vormt hierin een belangrijke drager. Er wordt daar met name ingezet op kwaliteitsverbetering en seizoensverlenging. Op de rest van het eiland kan het recreatieve aanbod verder worden uitgebouwd waarbij met name de relatie tussen land en water en natuurbeleving een grote kans biedt.

Daarnaast wordt geïnvesteerd in cultuurhistorische landschapsstructuren die de unieke ontstaansgeschiedenis zichtbaar maken en daarmee aantrekkelijker en meer divers. Het onderscheid tussen de kop, hals en romp van het eiland, de dijken, kreek en havenkanalen vormen hierin belangrijke structuurdragers.

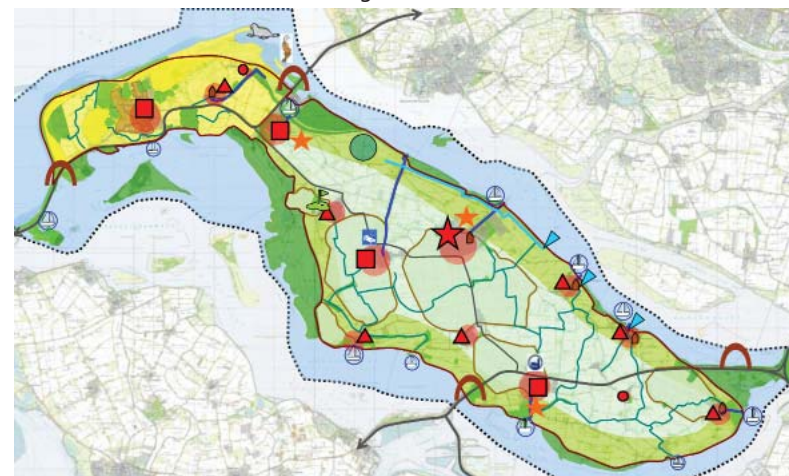
Ook wordt gewerkt aan het versterken van het leefklimaat, voorzieningenniveau en de regionale economie. Goeree-Overflakkee speelt daarbij in op de ligging van het eiland in de luwte van de grootstedelijke gebieden van Rotterdam en de Brabantse Stedenrij. Tevens wordt ingezet op het behoud van een vitale agrarische sector. De landbouw is en blijft een groot grondgebruiker en belangrijke drager van het polderlandschap.

Een andere belangrijke doelstelling voor het eiland is om in 2030 energieneutraal te zijn. De provincie heeft voor het eiland een forse doelstelling voor windenergie in 2020 opgesteld. Het is een uitdaging om deze duurzame ontwikkeling te koppelen aan bijvoorbeeld toerisme en recreatie en goed in te passen in het landschap.

Tot slot spelen er – onder andere in het kader van het Deltaprogramma – opgaven op het gebied van waterveiligheid en zoetwatervoorziening wat met name gevolgen heeft voor de rand van het eiland (waaronder de zeedijk), de deltawateren en het waternetwerk op het eiland.

Een belangrijke bestuurlijke ontwikkeling is de toekomstige samenvoeging van de vier gemeenten. Dit maakt het mogelijk om nog beter afgestemd beleid te gaan voeren voor het gehele eiland.

Dit alles is niet alleen opgenomen in de Regionale Structuurvisie, maar ook in andere visies, beleidsstukken en studies zoals het Landschapsontwikkelingsplan, de provinciale recreatievisie Goeree-Overflakkee, het Regionaal Beeldverhaal van Goeree-Overflakkee, het Waterstructuurplan, de Visie Havenkanalen, de Grevelingenvisie en nog vele meer. De opgaven en oplossingsrichtingen die in het gebiedsprofiel beschreven worden bouwen voort op dit beleid. Hierdoor vormt het gebiedsprofiel een handreiking voor ruimtelijke kwaliteit dat aansluit bij de koers die het eiland reeds heeft ingezet.

Een vitaal belevingseiland in de Zuidwestelijke Delta (bron: Regionale Structuurvisie)

Uitwerking legenda-eenheden

Identiteitsdragers

Kop - hals - romp

- kop
- hals
- romp

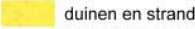

Eiland in de delta

- deltawateren
- deltawerken
- zeedijk
- gors
- entree over land
- entree over water

Zeekleipolderlandschap

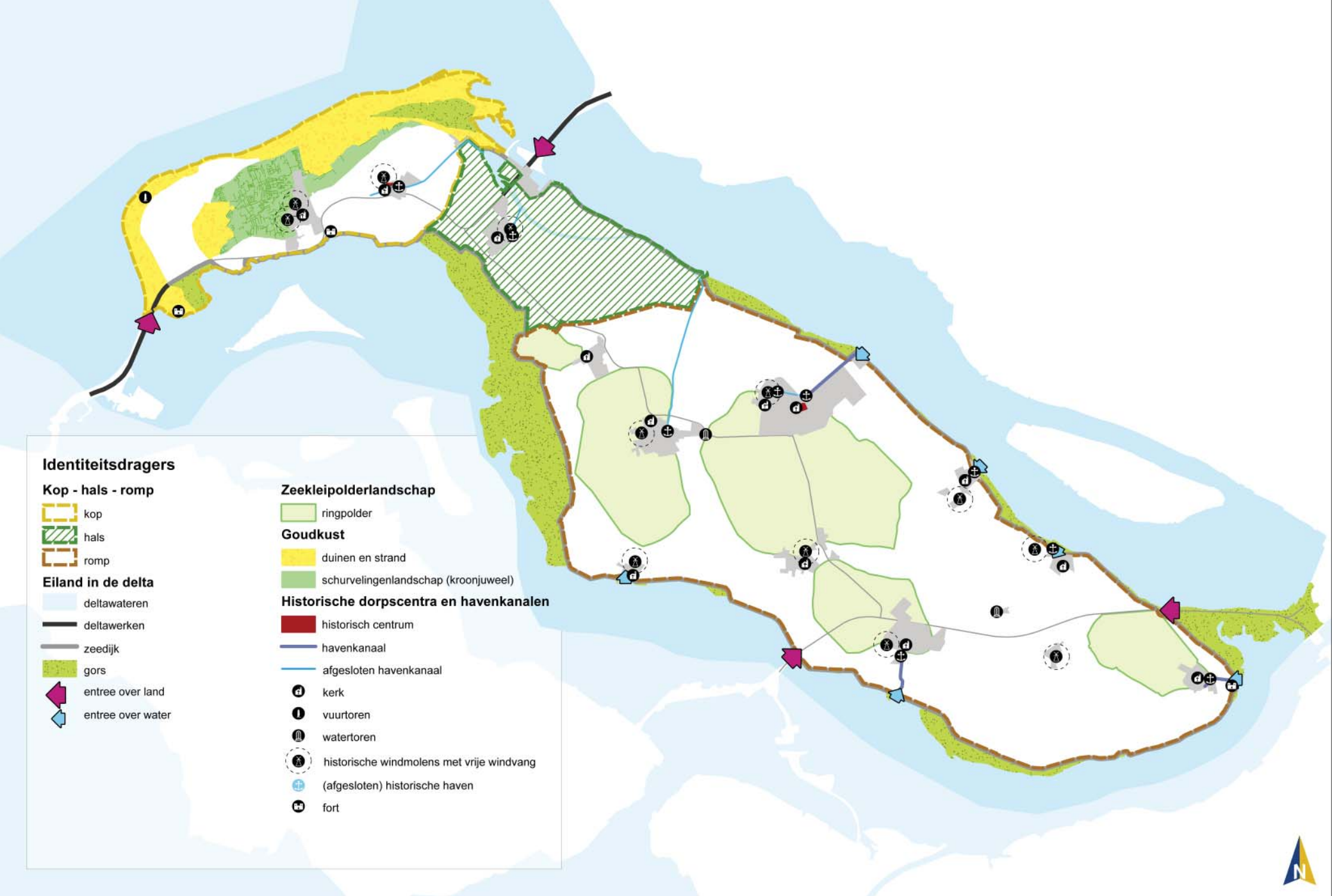
- ringpolder

Goudkust

- duinen en strand
- schurvelingenlandschap (kroonjuweel)

Historische dorpscentra en havenkanalen

- historisch centrum
- havenkanaal
- afgesloten havenkanaal
- kerk
- vuurtoren
- watertoren
- historische windmolens met vrije windvang
- (afgesloten) historische haven
- fort

Identiteitsdragers

Karakteristiek

De identiteitsdragers zijn bijzondere landschappen en plekken die zeer kenmerkend zijn voor Goeree-Overflakkee en een verhaal vertellen over de ontstaansgeschiedenis van het eiland. Ze vormen een nadere uitwerking van de kernkwaliteiten en karakteristieken van het eiland zoals beschreven in het 'verhaal van de streek'. Tot de identiteitsdragers worden gerekend het kenmerkende onderscheid tussen kop, hals en romp, de positie van het gebied als eiland in de delta, het zeekleipolderlandschap met de kenmerkende opbouw van ringpolders en aanwasopolders, het schurvelingenlandschap op de kop van het eiland en de historische dorpskernen, havenkanalen en 'landmarks'. Bij de verdere uitwerking van de overige kaarten vormen het verhaal van de streek en de daaraan gekoppelde identiteitsdragers het kader.

Ambities uit de kwaliteitskaart

- Ontwikkelingen dragen bij aan het behoud van de uitzonderlijke kwaliteit van de identiteitsdrager, het leesbaar houden van het verhaal dat deze oriëntatiepunten in tijd en ruimte vertellen.
- In stand houden en versterken van de beleefbaarheid van de identiteitsdragers met aandacht voor bereikbaarheid en toegankelijkheid van de gebieden.

Kop-hals-romp

Karakteristiek

Goeree-Overflakkee is ontstaan uit twee eilanden: Goeree en Flakkee. In 1751 is de Statendam aangelegd als eerste verbindinglijn tussen beide delen. Daarna zijn de eilanden door nieuwe aandijkingen aan elkaar gegroeid en is de kenmerkende opbouw kop, hals en romp ontstaan. De kop van Goeree kenmerkt zich door een kleinschalig strandwallenlandschap met een landschappelijk en recreatief aantrekkelijke afwisseling tussen duinen, kleinschalige akkers, schurvelingen, natuurgebieden en kreken. De romp van Flakkee wordt gekenmerkt door een grootschalig polderlandschap. Dit is het landschap van rust en ruimte met de kenmerkende afwisseling van ringpolders en aandijkingen. De hals vormt een versmalling van het eiland.

Open polderlandschap van de romp

Ambities

- Ontwikkelingen respecteren en versterken waar mogelijk het onderscheid tussen de kop, de hals en de romp van het eiland door aan te sluiten op de gebiedspecifieke kenmerken en kwaliteiten.
- Behoud en versterken van de kleinschalige, gedifferentieerde landschappelijke opbouw van de kop van Goeree (zie ook: Natuurlijke duinen).
- Versterken van de herkenbaarheid van de hals als scharnier tussen Goeree en Flakkee (zie ook: Herkenbaar open zeeleipolderlandschap)
- Behoud van het open polderlandschap op de romp van het eiland en versterken van de herkenbaarheid van de oude, open ringpolders (zie ook: Herkenbaar open zeeleipolderlandschap).

Besloten landschap op de kop

Eiland in de delta

Karakteristiek

Goeree-Overflakkee is een eiland en vormt daardoor een duidelijk afgebakend gebied met een sterke eigen identiteit. Voor de beleving van het eiland speelt de omlijsting door de deltawateren met hun grote schaal en maat en open karakter een belangrijke rol. Ook het betreden en verlaten van het eiland draagt bij aan de eilandbeleving. De vier entrees van het eiland worden gevormd door dammen – Haringvlietdam, Brouwersdam, Grevelingendam en Volkerakdam – die allemaal onderdeel zijn van de Deltawerken. De dammen zijn een belangrijk onderdeel van de geschiedenis van het eiland en hebben een grote belevingskwaliteit.

Het natuurlijke en dynamische karakter van het buitendijks gebied, in sterk contrast met het rationele, agrarische polderlandschap, versterkt het onderscheid tussen binnendijks en buitendijks gebied. Aan de randen van Goeree-Overflakkee is het eilandkarakter het beste beleefbaar. De zeedijk vormt hierin een belangrijk structuurdrager.

Omlijsting door natuurlijke gorzen en grote deltawateren

Ambities

- Behoud van de deltawateren als grote open ruimten en omlijsting van het eiland. Versterking van de beleefbaarheid van de deltawateren vanaf het eiland (zie ook: Onderscheidend rivierengebied).
- De entrees van het eiland worden bewust vormgegeven en dragen bij aan het eigen gezicht van Goeree-Overflakkee (zie ook: Weg door stad en land).
- Versterking van het natuurlijke, dynamische karakter, de toegankelijkheid en beleefbaarheid van de gorzen en het contrast tussen binnen- en buitendijks gebied (zie ook: Onderscheidend rivierengebied).
- Versterken van de beleving van het eiland vanaf de zeedijk door de toegankelijkheid te vergroten en het toevoegen van uitzichtpunten (zie ook: Onderscheidend rivierengebied).

Entree van het eiland: Haringvlietdam

Zeekleipolderlandschap

Karakteristiek

Het eiland Overflakkee is in vijf eeuwen ontstaan door het na elkaar bedijken van een reeks opwassen en aanwassen. Dit heeft geleid tot het kenmerkende patroon van ronde opwaspolders en langwerpige aanwaspolders. De ringpolders zijn de oudste polders van het eiland. De polders hebben een ronde vorm en een open en weids karakter. De aanwaspolder hebben in verhouding een kleinere maat en een meer besloten karakter. De ruimtelijke verscheidenheid in maat en openheid van de verschillende poldertypen is in de loop van de jaren vervaagd en daardoor nauwelijks meer te ervaren.

Ambities

- Versterken van de herkenbaarheid van de ringpolders door het onderscheid tussen de open, grotere ringpolders en de kleinere, meer besloten aanwaspolders te vergroten (zie ook: Herkenbaar open zeekleipolderlandschap).

Open en weidse karakter van de ringpolders met beplante randen

Goudkust

Karakteristiek

Op de kop van het eiland liggen de duinen en het kenmerkende schurvelingenlandschap. Het is een kleinschalig en afwisselend landschap met grote recreatieve betekenis. Het schurvelingenlandschap is zeer uniek en behoort tot de kroonjuwelen van de provincie Zuid-Holland.

Ambities

- Inzet op behoud en ontwikkeling van het cultuurhistorisch waardevolle schurvelingenlandschap (zie ook: Natuurlijke duinen).
- Behoud van de bijzondere landschappelijke kwaliteit en aanwezige natuurwaarden van het duingebied en versterking van de toegankelijkheid en beleefbaarheid (zie ook: Natuurlijke duinen).

Duinlandschap op de kop van het eiland

Historische dorpscentra en havenkanalen

Karakteristiek

Op Goeree-Overflakkee bevindt zich een aantal bijzondere dorpsstypen waarvan de voorstraatnederzetting het meest karakteristiek is. De historisch dorpscentra dragen sterk bij aan het karakter en de identiteit van het eiland en vormen belangrijke recreatieve trekkers. 'Landmarks', zoals de watertorens, vuurtoren, kerktorens en historische windmolens, fungeren als oriëntatiepunten en vertellen een verhaal over de geschiedenis van het eiland. Zeer kenmerkend zijn ook de havenkanalen die de dorpen verbinden met het buitenwater.

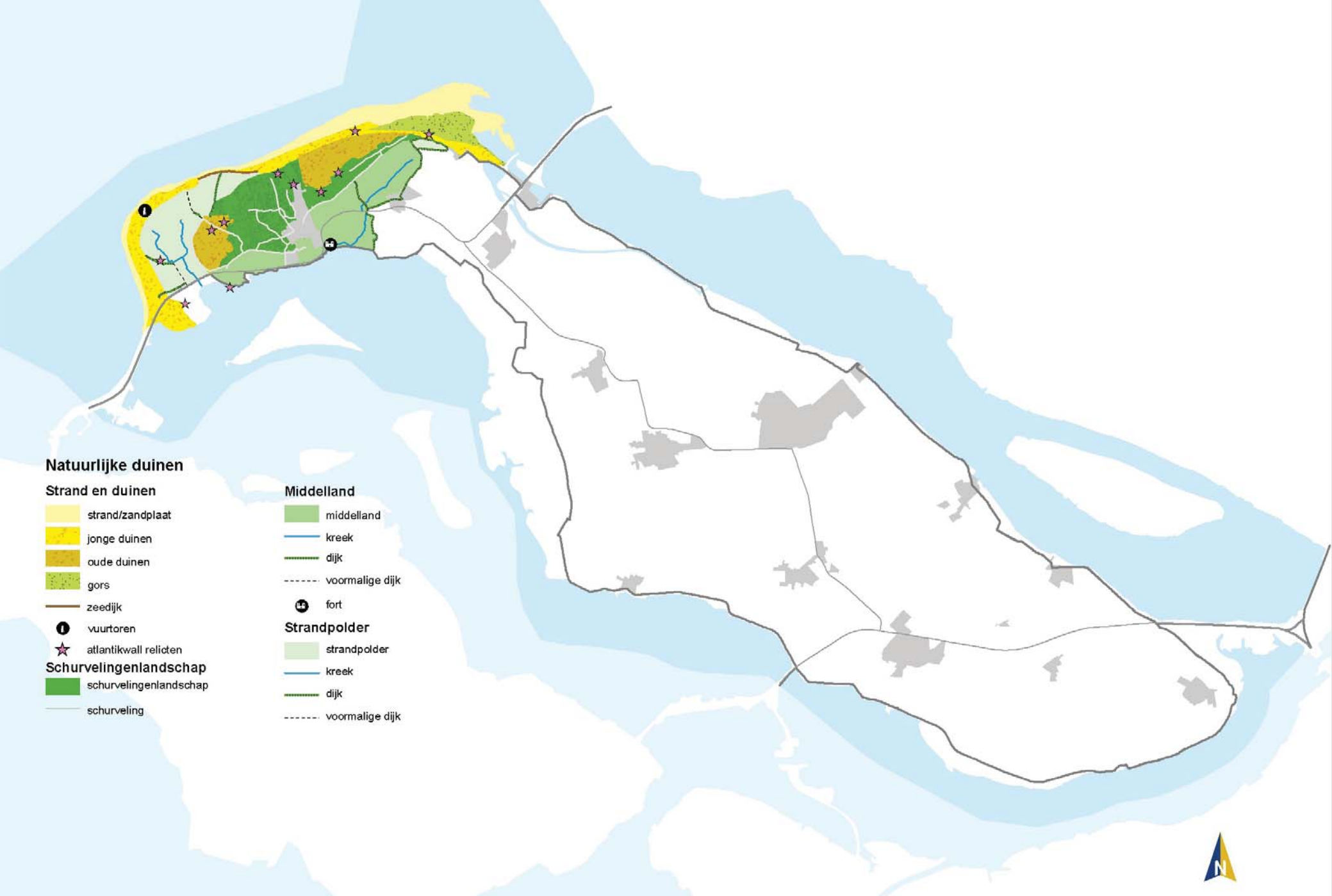
De Voorstraat van Ooltgensplaat

Ambities

- Behoud en versterking van de ruimtelijke en verblijfskwaliteit van de historische dorpscentra (zie ook: Kwaliteit in dorpsgebied).
- Inzetten op het behoud en de ontwikkeling van de havenkanalen als belangrijke cultuurhistorische en recreatieve elementen (zie ook: Water als structuurdrager).
- Inzet op behoud en bescherming van de kerktorens, watertorens, vuurtoren en historische molens, forten en bunkers en het zicht daarop vanuit het landschap (zie ook: Kwaliteit in dorpsgebied).

Afgesloten havenkanaal van Goedereede

Natuurlijke duinen

Strand en duinen

- strand/zandplaat
- jonge duinen
- oude duinen
- gors
- zeedijk

- vuurtoren
- atlantikwall relictien

Schurvelingenlandschap

- schurvelingenlandschap
- schurveling

Middelland

- middelland
- kreek
- dijk
- voormalige dijk

fort

Strandpolder

- strandpolder
- kreek
- dijk
- voormalige dijk

Natuurlijke duinen

Karakteristiek

Het kustlandschap op de kop van Goeree is een reliëfrijk zandlandschap van strand en jonge duinen met hoge natuur- en recreatiewaarden. Natuurlijke processen zijn duidelijk zichtbaar door de voortdurende dynamiek van zand, golven en wind. Verder landinwaarts liggen de relatief lagere, oudere duinen. Tussen de oude en jonge duinen in liggen de open en vlakke strandpolders. De kern van het gebied wordt gevormd door de oudste indijkingen rondom Ouddorp. Hier bepalen de uitgemijnde akkers en schurvelingen het beeld. De kern Ouddorp is met zijn lintvormige uitlopers verweven met de akkertjes. Er liggen in deze omgeving een groot aantal verblijfsrecreatierreinen. Tussen Ouddorp en Goedereede ligt het 'Middelland' met zijn kenmerkende oude kreeklopen. Goedereede en Ouddorp zijn de oudste vestigingsplaatsen van het eiland.

In het kleinschalige landschap op de kop van Goeree is van oudsher het kusttoerisme sterk ontwikkeld. De omgeving van strand, natuur, cultuurhistorisch landschap en karaktervolle dorpen vormen de reden hier vakantie te vieren. Het toeristisch aanbod bestaat uit tal van campings en recreatierreinen.

In de Tweede Wereldoorlog werd door de Duitsers een verdedigingslinie aangelegd langs de westkust van Europa: de Atlantic Wall. Hoewel op het eiland na 1953 de meeste bunkers langs de kustlijn gesloopt zijn, liggen er nog een paar bunkercomplexen in de duinen.

Ontwikkelingen

Er wordt gewerkt aan het verbeteren van het recreatieaanbod waarbij beter wordt aangesloten op de huidige recreatiewensen en –eisen. Hierbij wordt een aantal verblijfsrecreatierreinen geherstructureerd. Deze verbeteringslag wordt aangegrepen om het waardevolle schurvelingen- en duinlandschap te verbeteren. Rondom Ouddorp ligt een aantal woningbouwprojecten en wordt ingezet op versterking van de lintstructuren. Er zijn plannen om de tram op de Brouwersdam door te trekken richting Ouddorp.

Ambities uit de kwaliteitskaart

- Veiligheidsmaatregelen zijn mede gericht op het versterken van het natuurlijk kustkarakter.
- Verbeteren van de toegankelijkheid voor recreatie via een netwerk van routes.
- Vergroten kwaliteit en allure van de badplaatsen met versterking van de eigenheid van die plaatsen.
- Behouden van de bijzondere landschappelijke en natuurlijke kwaliteit. Beschermen en versterken van het reliëfrijke zandlandschap van de duinen. Natuurlijke processen als verstuiving, vernatting en bosvorming bepalen waar mogelijk het beeld.
- Versterken van het ecologische verband tussen zee- en landzijde.
- Versterken van het kustgevoel landinwaarts; het versterken van de visuele en fysieke verbinding tussen duinen en achterland.

Strand en duinen

Karakteristiek

Het natuurlijke landschap van de duinen en het strand vormen een aantrekkelijke plek om te recreëren. Daarnaast zijn ze van belang voor de waterveiligheid, leveren de oudere duinen drinkwater en hebben ze grote ecologische waarde. Bij het natuurgebied de Kwade Hoek aan de noordzijde van de kop het eiland is de dynamiek van de zee, wind en getij nog goed te zien. Daar waar de duinen dermate smal en laag zijn dat zij geen zeeverende functie kunnen vervullen is een kunstmatige zeewering in de vorm een zeedijk aangelegd, het Flauwe Werk. Deze dijk is in 2008 voor het laatst versterkt en heeft inmiddels een natuurlijk karakter door overstuiving van zand en ontwikkeling van duinvegetatie. Tegen de duinen aan ligt een aantal verblijfsrecreatiegebieden. Aan de noordzijde van Ouddorp ligt de Vrijheidsweg welke een barrière vormt tussen het dorp en de duinen en het strand. Een belangrijk oriëntatiepunt voor vrijwel het gehele duingebied is de vuurtoren van Westkaap. Het bunkercomplex op de Punt is onderdeel van de Atlantic Wall en verdedigde in de oorlog dit deel van het eiland met twee anti-tank kanonnen.

Binnenduinrand

Ambities

- Behoud en ontwikkeling van de bijzondere landschappelijke en natuurlijke kwaliteit. Natuurlijke processen als verstuiving, vernatting en bosvorming bepalen waar mogelijk het beeld.
- Behoud van het karakteristieke contrast tussen de binnenduinrand en de open polders.
- Behoud van het zicht op de vuurtoren als belangrijk oriëntatiepunt op de kop van het eiland. De restanten van de Atlantic Wall (De Punt) beleefbaar maken en verbeteren van de toegankelijkheid via routes.
- Verbeteren van de toegankelijkheid en beleefbaarheid van het duinlandschap door het uitbreiden en verbeteren van recreatieve routes. Deze zijn met name gericht op het realiseren van goede verbindingen tussen het strand en het achterliggende landschap. Een vanzelfsprekende zonering tussen recreatie en natuur en een overdaad aan hekwerken, rasters en verbodsborden voorkomen. De strandopgangen behouden hun ingetogen karakter met beperkte voorzieningen.
- Herstructurering van verblijfsrecreatierreinen draagt bij aan de verbetering van de landschappelijke inpassing in het duinlandschap.

Strand

Schurvelingenlandschap

Karakteristiek

Het schurvelingenlandschap is een kleinschalig landschap van bijzondere cultuurhistorische, ecologische en landschappelijke waarde. Een schurveling is een aarden afscheidingswal rond een akkertje, aangelegd in de Middeleeuwen. Een schurveling is ongeveer 1 meter hoog en van oorsprong begroeid met een houtachtige, liefst stekelige, begroeiing. In veel gevallen zijn de schurvelingen in de 19e en 20e eeuw opgehoogd toen de tussengelegen akkers werden 'uitgemijnd': om een ideaal grondwaterpeil ten opzichte van het maaiveld te creëren werd de bodem afgegraven en aan de rand opgeworpen. Hoewel alleen nog in het natuurgebied Kleistee originele schurvelingen te vinden zijn, spreken we hier over het schurvelingenlandschap. De nieuwere zandwallen zijn 2 tot 4 meter hoog en begroeid met houtachtige elementen zoals eik, iep en brom. De hoogte van de beplante wallen in verhouding tot de afmetingen van de kleinschalige open akkers maken van de akkers een soort kamers. Het schurvelingenlandschap is sterk verweven met de lintenstructuur rondom Ouddorp. Het kleinschalige karakter van het schurvelingenlandschap is grotendeels intact gebleven, al zijn sommige zandwallen verdwenen. Het

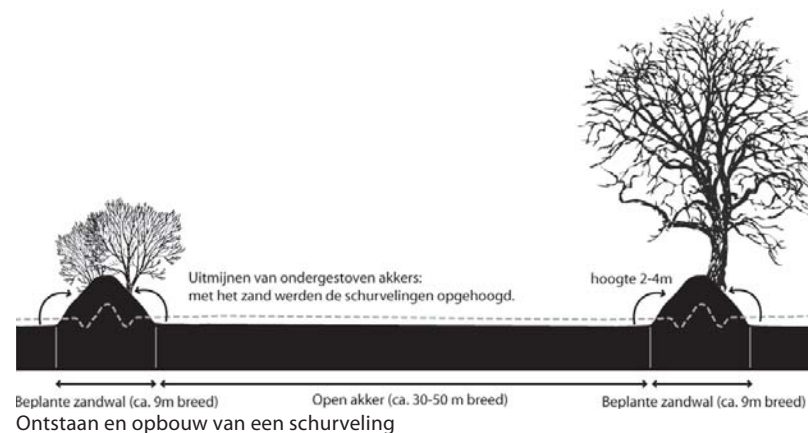

Kleinschalige schurvelingenlandschap: beplante wal, open akker

huidige gebruik van de kleinschalige kavels is afwisselend (agrarisch, wonen, tuinen etc.). Op een aantal plaatsen worden de aanwezige verblijfsrecreatieterreinen de komende tijd geherstructureerd, waarbij ook de zandwallen worden hersteld.

Ambities

- Inzet op behoud en ontwikkeling van het waardevolle schurvelingenlandschap: behoud en herstel van de wallen, zichtbaar houden van de kamers, behoud en versterking van het afwisselende en kleinschalige karakter van het landschap.
- Uitbouwen / versterken van het schurvelingenpatroon als basis voor nieuwe ontwikkelingen. Nieuwe ontwikkelingen passen binnen de kleinschalige structuur van het landschap en hebben geen grote verkeersaantrekkende werking.
- Het verplaatsen van recreatieve verblijfseenheden gaat altijd samen met verdunning/ kwaliteitsverbetering van bestaande recreatieterreinen. Hierbij blijven de aanwezige landschappelijke waarden behouden en deze vormen de basis voor de landschappelijke inpassing van het terrein.

Middelland

Karakteristiek

Het Middelland bestaat uit de polder 'Oude Oostdijk' en de polder 'Oudeland van Ouddorp' gelegen tussen Ouddorp en Goedereede. De polders hebben een zeer open karakter. Door de van oudsher natte bodemomstandigheden is er weinig beplanting aanwezig. In het westelijke deel (Koudenhoek) is nog een duidelijke krekensstructuur en onregelmatige verkaveling aanwezig. Het landgebruik bestaat voornamelijk uit weidegrond voor veehouderijen. De kerktoren van Goedereede vormt een markant oriëntatiepunt. Aan de zuidzijde vormt de gerestaureerde schans (verdedigingswerk uit de 17e eeuw) een markant punt.

Ambities

- Behoud van het open en rustige karakter van het polderlandschap met de kenmerkende verkavelingsstructuur.
- Versterken van de toegankelijkheid en beleefbaarheid van het landschap door het langzaam-verkeersnetwerk uit te breiden en routes te ontwikkelen.
- Behoud en versterking van de landschappelijke en ecologische waarde van de krekensstructuur (zie ook: Krekens).
- Behoud en herstel van de lange zichten op karakteristieke oriëntatiepunten zoals de kerktoren van Goedereede en de binnenduinrand.

Open landschap van het Middelland met zicht op de kerktoren van Goedereede

Strandpolders

Karakteristiek

Aan de westzijde van het eiland liggen de grotere strandpolders. Deze zijn zeer open en vlak en hebben een rationele verkaveling. Ze liggen tussen de jonge en de oude duinen in en het open landschap van de polders staat in sterk contrast met deze naastgelegen duinlandschappen. De hoogteverschillen worden hierdoor sterker beleefbaar. Door de polder lopen twee kreek. Beplanting en bebouwing ontbreekt nagenoeg. De polders zijn grotendeels in agrarisch gebruik. In 2006 is een natuurontwikkelingsproject gerealiseerd: Volgerland. Zeer markant is het zicht op de vuurtoren op de kop van het eiland. Geïsoleerd van de andere strandpolders ligt aan de oostzijde van het eiland de kleine Bokkepolder. Deze is relatief hooggelegen en heeft in de loop der tijd een meer besloten karakter gekregen door de aanplant van houtwallen en boskavels.

Ambities

- Behoud van het open karakter van de grote strandpolders.
- In de Bokkepolder wordt ingezet op het vergroten van de beleving van de overgang van de duinen naar de polder door de open delen van de polder en de doorzichten tussen de boskavels open te houden in contrast met de beplante binnenduintrand.

Natuurontwikkeling in de open, vlakke strandpolders

Herkenbaar open zeeleipolderlandschap

Ringpolders

- ringpolder 1400 - 1500
- ringpolder 1500 - 1750

Aanwaspolders

- aanwaspolder 1400 - 1500
- aanwaspolder 1500 - 1750
- aanwaspolder 1750 - 1800
- aanwaspolder na 1800

Kreken

- kreek
- kreekbedding

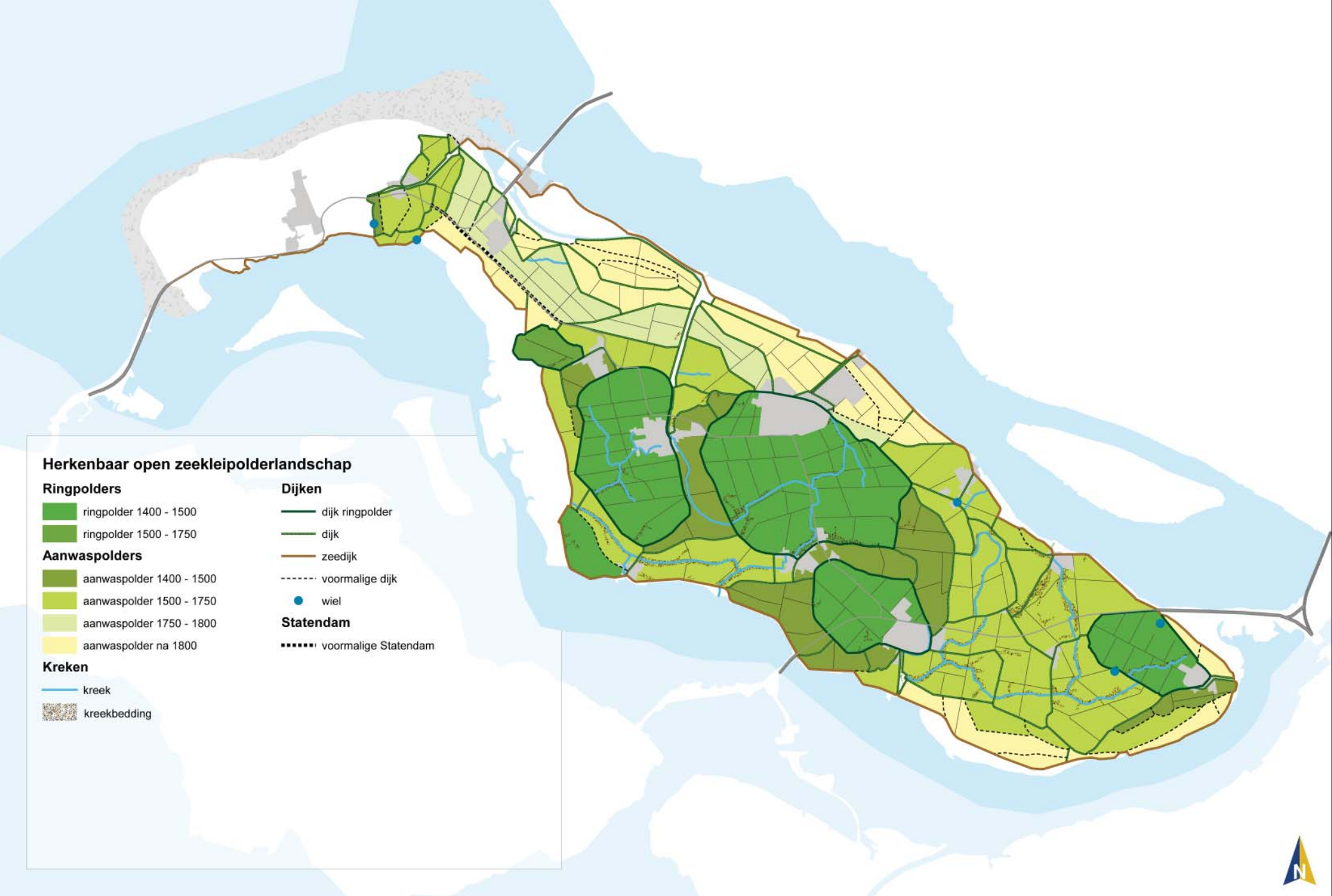
Dijken

- dijk ringpolder
- dijk
- zeedijk
- voormalige dijk

Statendam

- voormalige Statendam

Herkenbaar open zeeleipolderlandschap

Karakteristiek

Het eiland Overflakkee (de hals en de romp) is in vijf eeuwen ontstaan door het na elkaar bedijken van een reeks opwassen en aanwassen. Op plekken waar de stroming minder sterk was en de getijdengeulen niet zo diep, vormden zich - doordat het water bij de overgang van vloed naar eb fijn zand achterliet - opwassen. De hoogste delen werden bewoond en ter bescherming tegen de zee werden dijken aangelegd. Zo ontstonden de eerste bewoonde eilanden. Tegen deze ringpolders aan vormden zich nieuwe slikken en gorzen. Door het indijken hiervan ontstonden nieuwe, langgerekte, sikkelvormige aanwaspolders. Dit proces heeft zich enkele eeuwen herhaald en dit heeft geleid tot het kenmerkende open zeeleipolderlandschap met hoge dijken die het landschap compartimenteren.

De polders zijn overwegend in gebruik als akkerland. Het continue agrarische gebruik heeft ervoor gezorgd dat de openheid, rust en ruimte tot op de dag van vandaag belangrijke kenmerken van het landschap van Flakkee zijn. De oudste polders, de ringpolders, vormen de grootste aaneengesloten open ruimten op het eiland. De aanwaspolders vormen kleinere subruimten. De meeste beplantingen zijn terug te vinden op de polderdijken en op het erf van boerderijen.

In contrast met de vaak strak verkavelde agrarische polders lopen de kronkelige kreek door het polderlandschap. De kreek zijn een restant van de geulen die de ringpolders van elkaar scheidde en vormen de belangrijkste binnendijkse natuurgebieden in het polderlandschap. Aan de rand van de polder, vaak op het kruispunt van dijk en kreek liggen

compacte dorpskernen. Overige bebouwing ligt langs de dijken en spaarzaam in de polders zelf.

Ontwikkelingen

In de loop der jaren is het onderscheid tussen de verschillende poldertypen vervaagd en daarmee de leesbaarheid van de ontstaansgeschiedenis van het landschap verminderd. In de landbouw, als belangrijke drager van het open polderlandschap, is sprake van schaalvergroting enerzijds en verbreding anderzijds. In de noordelijke randpolders van Goeree-Overflakkee wordt in combinatie met de aanleg van een nieuw zoetwaterkanaal ingezet op een duurzame landschappelijke ontwikkeling met aandacht voor ecologie en recreatie.

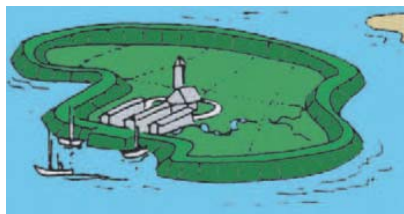
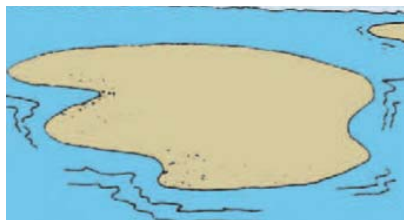
Ambities uit de kwaliteitskaart

- Herkenbaar houden van het patroon van (ronde) opwas- en (langgerekte) aanwaspolders door behouden en versterken van de (beplante) dijk als herkenbare landschappelijke structuurdrager in contrast met de grootschalig, open polder.
- Ontwikkelingen dragen bij aan het contrast tussen de regelmatige patronen in de polder en de (verkaveling rond) de kronkelige kreek.
- Dorpen liggen als compacte kernen aan de rand van een polder.
- Versterken van de kreek als herkenbare landschappelijke structuurdrager van het zeeleilandschap.
- Versterken van het contrast tussen de binnendijkse akkerbouwpolders en de buitendijkse natuur.
- Havenkanalen versterken de ruimtelijke en recreatieve relatie tussen dorp en open water.

Ringpolders

Karakteristiek

De ringpolders zijn de oudste polders van het eiland. De polders hebben een ronde vorm, een open en weids karakter en zijn voor het overgrote deel in agrarisch gebruik. De ringpolders hebben veelal een tegen de dijk aan gelegen kern, vaak bij een kreek. Het verkavelingspatroon is grillig, daaroverheen ligt een rationeel opgezet wegenpatroon. De ruimtelijke verscheidenheid in maat en openheid van de verschillende poldertypen is in de loop van de jaren vervaagd en daardoor nauwelijks meer te ervaren.

Ontstaan van de ringpolders (bron: LOP)

Open en weidse karakter van de ringpolders met beplante randen

Midden open, dijk stevig inplanten, compacte dorpskern (bron: LOP)

Ambities

Versterken van de herkenbaarheid van de ringpolders en het contrast tussen ringpolder en aanwas polder.

- Het open en weidse karakter van de ringpolders in contrast met de kleinere, meer besloten aanwas polders versterken. Voorkom versnippering van de ruimte door beplantingen te koppelen aan de dijk en de erven en ontwikkelingen in te zetten voor de afronding van de compacte dorpskern.
- Zet in op ruimte voor behoud en ontwikkeling van de landbouw (verbreding en schaalvergroting waar nodig) als drager van het open polderlandschap (zie ook: Verspreide boerenerven).
- De herkenbaarheid van de ringpolder als éénheid versterken door het contrast tussen het open midden van de polder en de beplante randen te vergroten.
- De ringdijken een onderscheidend en zo continu mogelijk profiel geven en – rekening houdend met de ecologische waarden van bloemdijken – zo mogelijk stevig inplanten (zie ook: Dijken).

Aanwaspolders

Karakteristiek

De aanwaspolders liggen tegen de oude ringpolders aan en zijn overwegend langgerekt oftewel sikkelvormig. De aanwaspolders hebben een vrij regelmatige verkaveling en een rationeel wegenpatroon. De wegen en dijken zijn grotendeels onbeplant. De aanwaspolders liggen hoger dan de ringpolders en hebben een kleinere maat. De ruimtelijke verscheidenheid in maat en openheid van de verschillende poldertypen is in de loop van de jaren vervaagd en daardoor nauwelijks meer te ervaren. Aan de randen van het eiland liggen de meest recente indijkingen. Deze polders zijn vaak relatief klein en hebben een langgerekte vorm. Hier is de grens van het eiland goed te ervaren.

Ambities

- Versterken van het contrast tussen de grote, open ringpolders en kleinere, sikkelvormige aanwaspolders door de kleinere maat en het wat meer besloten karakter van de aanwaspolders te versterken. Hiertoe kunnen bijvoorbeeld de polderwegen haaks op de dijken worden beplant.
- Ruimte voor de landbouw als drager van het open polderlandschap.
- Ruimte voor ontwikkelingen die een beperkte verdichting / schaalverkleining van het open polderlandschap betekenen en bij voorkeur een meer-voudiger karakter hebben, zoals nieuwe landgoederen.

Indijking van een aanwaspolder (bron: LOP)

Verskil tussen ringpolder en aanwaspolder moeilijk waarneembaar

Dijken en polderwegen in aanwaspolders beplanten (bron: LOP)

Hooien met zicht op de watertoren van Dirksland

Dijken

Karakteristiek

De dijken vormen belangrijke structurerende elementen in het open zeeleipolderlandschap. Ze compartimenteren het landschap en bieden een panorama op de omgeving. Er zijn meerdere typen dijken: de dijken van de ringpolders, dijken van de aanwasolders en de zeedijk. De dijken zijn afwisselend beplant en de verschillende typen dijken zijn vaak niet goed herkenbaar. Een aantal dijken is in de loop der jaren afgegraven. Met name op de oude ringdijken hebben zich op sommige plekken waardevolle bloemrijke graslanden ontwikkeld.

Op sommige plekken op het eiland vinden we nog sporen van dijkdoorbraken, de zogenaamde welen of wielen. Het zijn de restanten van vroegere stroomgaten ter plaatse van een dijkdoorbraak. Het gat in de dijk werd gedicht door om het diepe spoelgat, de weel, een dijk te leggen. Hierdoor ontstond een opvallende kromming in het dijklichaam. Diverse wielen zijn verdwenen, omdat dijken later zijn rechtgetrokken. Op een aantal plaatsen zijn deze relictten in het landschap nog aanwezig en herinneren aan de inpolderingsgeschiedenis van het eiland.

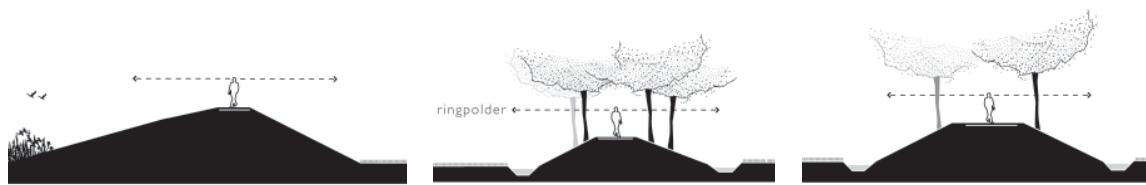

Herkenbaarheid van de dijken vergroten (bron: LOP)

Ambities

Vergroting van de leesbaarheid en beleefbaarheid van het dijkenpatroon.

- Daar waar ringdijk en zeedijk elkaar overlappen wordt ingezet op de continuïteit van de zeedijk (zie ook: Zeedijk).
- De ringdijken worden - zo mogelijk - stevig ingeplant (in afweging van de ecologische waarden van bloemdijken). Zo krijgen de ringpolders een onderscheidend profiel en een zo continu mogelijke, stevige groene rand.
- De dijken van de aanwasolders op de romp van het eiland worden eveneens beplant, maar met grotere tussenafstanden, zodat een 'vitrage van bomen' richting het omringende landschap ontstaat en een duidelijk onderscheid blijft bestaan met de steviger beplante ringdijken.
- De dijken van de aanwasolders op de hals van het eiland zijn onbeplant (bloemdijken), zie ook Statendam.
- De dijken benutten voor het ontwikkelen van een samenhangend recreatief netwerk door deze toegankelijk te maken. Zet in op de ontwikkeling van een 'rondje ringdijk'. De routes liggen bij voorkeur op de kruin van de dijk, zodat recreanten goed zicht hebben op het omringende polderlandschap.
- De dijken vormen een ecologisch netwerk dat verder ontwikkeld kan worden.
- Behoud van de wielen als herkenbare cultuurhistorische elementen.

Zeedijk: onbeplant

Ringdijk: stevige groene rand

Dijk aanwaspolder: vitrage van bomen

Kreken

Karakteristiek

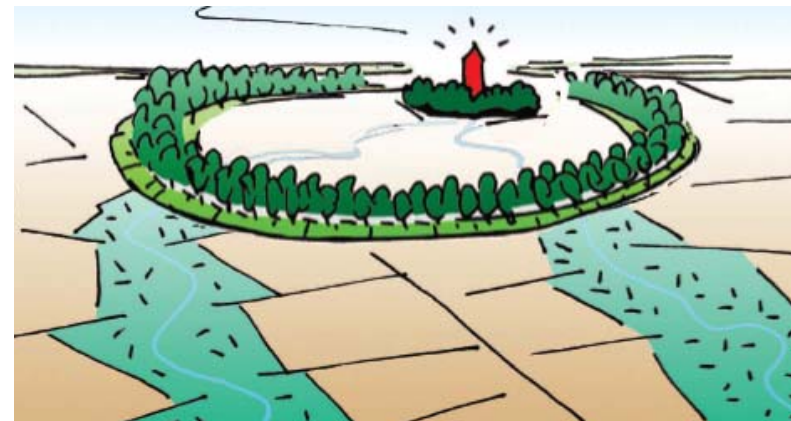
Kreken vormen een belangrijk onderdeel van de landschappelijke structuur op Goeree-Overflakkee. Ze zijn veelal onderdeel van de EHS. Kreken kronkelen in contrast met de regelmatige patronen van de polder min of meer autonoom door het landschap. Kreken zijn ingedamde zeegeulen. Tijdens de inpoldering werd de open verbinding tussen de kreek en het zoute buitenwater afgesloten. De kreek werd hierdoor zoet en van essentieel belang als reservoir voor drinkwater. Vroeger waren de kreken van belang voor de afvoer van landbouwproducten middels platbodemscheepjes. Kreken zijn op de kaart nog goed terug te vinden, maar in het landschap minder zichtbaar. De kreekbeddingen liggen weliswaar lager in het landschap, maar zijn door de geringe hoogteverschillen vrijwel niet waarneembaar. De kreek zelf is in veel gevallen als gevolg van een diepe polderontwatering geslonken tot een brede landbouwsloot in het midden van de oude geul. Oorspronkelijk lagen aan de oevers van de kreken brede natte graslanden: eeuwkanten. De kreekstructuur als samenhangend netwerk is grotendeels verloren gegaan.

Contrast tussen natuurlijke verloop van een kreek en de rationele, agrarische polder

Ambities

- Versterken van de herkenbaarheid en landschappelijke expressie van de kreek.
- De kreken binnen en buiten de ringpolders worden ruimtelijk verschillend behandeld (LOP). Binnen de ringpolders, waar de openheid maatgevend is, worden de kreekstructuren gerespecteerd en is beperkte natuurontwikkeling mogelijk in de vorm van natuurlijke oevers, waarbij wordt gerefereerd aan de voormalige eeuwkanten. Buiten de ringpolders wordt ingezet op een bredere kreekontwikkeling door op grotere schaal nieuwe natuur (rietvelden, natte graslanden etc.) te ontwikkelen en ruimte te maken voor waterberging. Een combinatie met de ontwikkeling van extensieve recreatie en landgoederen is hier mogelijk.
- Versterken van de ecologische betekenis van kreken. Zet hiertoe in op het realiseren van ontbrekende schakels en de aanleg van natuurlijke oevers. Bij het realiseren van nieuwe verbindingen kan aansluiting gezocht worden bij de tracés van voormalige kreeklopen.
- Versterken van de recreatieve betekenis van kreken door ze beter toegankelijk te maken en op te nemen in het (vaar)routen netwerk.

Brede kreekontwikkeling buiten de ringpolders (bron: LOP)

Statendam

Karakteristiek

Nadat de eilanden Goeree en Flakkee elkaar door inpolderingen redelijk dicht waren genaderd, zijn ze in 1751 met elkaar verbonden door de Statendam. Deze dam is later opgehoogd, zo ontstond de Damdijk. De Statendam werd breder door aandijkingen evenwijdig aan de Damdijk. Dit deel van het eiland wordt nu de hals genoemd. De aanwaspolders vormen langgerekte ruimtes, begrensd door rechtlijnige dijken. De verkaveling is rationeel. De hals vormt een belangrijk doorstroomgebied voor verkeer en is de schakel tussen de romp (Flakkee) en de kop van het eiland (Goeree). De Statendam is als autonoom element niet meer goed beleefbaar en zichtbaar. De hals van het eiland is lastig ruimtelijk te onderscheiden van de kop en de romp, de drie delen lopen enigszins in elkaar over.

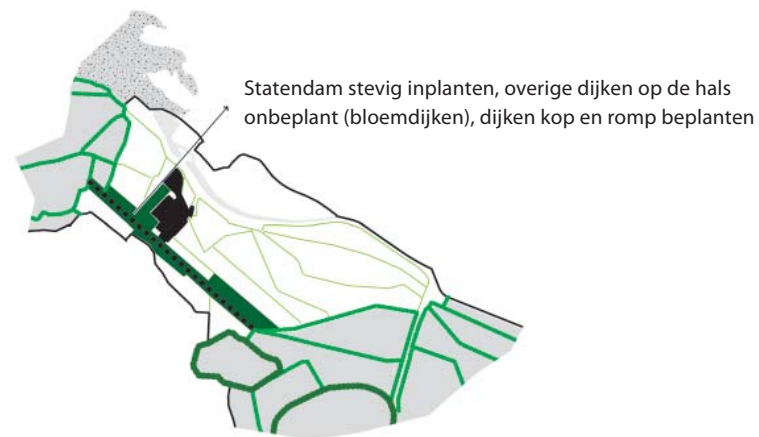

Aanwaspolders langs de Statendam, gezien vanaf provinciale weg

Ambities

Versterken van de herkenbaarheid van de Statendam en de hals van het eiland.

- De Statendam stevig inplanten. Behoud hierbij wel de doorzichten over het landschap door te kiezen voor transparante bomenrijen.
- Het contrast tussen de hals en de romp en kop van het eiland versterken door bijvoorbeeld de dijken op de hals van het eiland niet in te planten met bomen, zoals op de romp, maar met bloemrijk grasland (bloemdijken). De dijken op de overgang naar de kop en de romp worden wel ingeplant om de grens van de hals te markeren.

Vergroten herkenbaarheid van de hals

Onderscheidend rivierengebied

Deltawateren

- zee
- zeearm zout
- zeearm zoet
- o.i.v. zout water bij kierbesluit

Gorzen

- gors
- bedijkte gors

Deltawerken

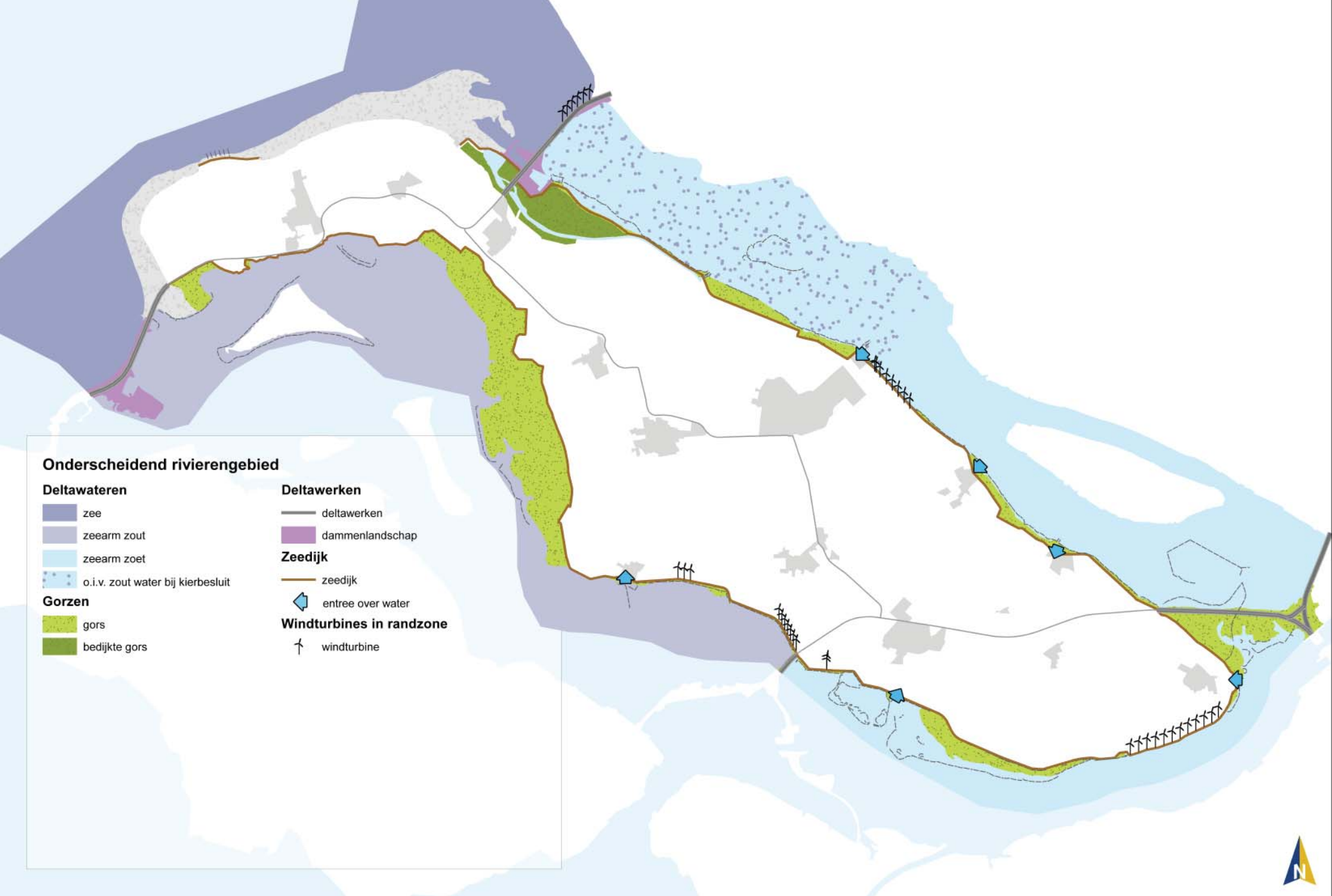
- deltawerken
- dammenlandschap

Zeedijk

- zeedijk
- entree over water

Windturbines in randzone

- windturbine

Onderscheidend rivierengebied (Deltawateren)

Karakteristiek

Goeree-Overflakkee is een eiland in de Rijn-Scheldedelta en wordt geheel omringd door grote deltaxwateren. In het buitendijks gebied liggen langs de randen van het eiland gorzen en platen. Dit zijn natuurgebieden. Er is een grote mate van contrast tussen de buitendijkse natuur en strak verkavelde agrarische polders. Op de randen van het eiland komen de twee werelden bij elkaar. De zeedijk vormt hierin een belangrijke structuurdrager.

Daarnaast zijn de havenkanalen een belangrijke verbinding tussen het binnendijkse water en het buitendijkse water. De oorspronkelijke dynamiek van de delta is door de aanleg van de Deltawerken sterk gereduceerd: de invloed van de getijdenwerking is sterk verminderd of zelfs nagenoeg uitgesloten. Hierdoor is een nieuw landschap ontstaan, het dammenlandschap.

Ontwikkelingen

In het kader van een veilige, vitale en veerkrachtige Zuidwestelijke Delta wordt nagedacht over het toekomstig functioneren van het watersysteem van de delta. Dit heeft gevolgen voor de deltaxwateren rondom Goeree-Overflakkee. Vanwege de slechte waterkwaliteit in de Grevelingen wordt nagedacht over het terugbrengen van een beperkt getij. Daartoe wordt een doorlaatmiddel in combinatie met een getijcentrale aan de noordkant van de Brouwersdam gedacht. Het terugbrengen van het getij verbetert naast de waterkwaliteit ook de natuurlijke en recreatieve potenties van het gebied. Ook kan duurzame energie worden gewonnen uit de getijdenbeweging. In het Volkerak zijn problemen met de waterkwaliteit (blauwalg). Daarnaast speelt hier een waterbergingsopgave. Tot slot ontstaat door het Kierbesluit

een beperkte uitwisseling tussen de zoute zee en het nu zoete Haringvliet. Dit moet ervoor zorgen dat het brakwaterbiotoop gedeeltelijk herstelt, de slibafzetting in het Haringvliet vermindert en de waterkwaliteit verbetert. Het Kierbesluit heeft invloed op de zoetwaterinlaat voor het eiland. Op het eiland zelf ligt een mogelijke versterkingsopgave van de zeedijken.

Op de randen van het eiland staat momenteel een aantal windturbines in lijnopstelling. In de toekomst zal de vraag naar duurzame energiebronnen en daarmee de opgave voor de plaatsing van windturbines sterk toenemen. Tenslotte liggen er aan de noordzijde van het eiland plannen voor de landschappelijke ontwikkeling van de randpolders in combinatie met de aanleg van een nieuw zoetwaterkanaal.

Ambities uit de kwaliteitskaart

- Het versterken van het natuurlijk landschap met ruimte voor dynamische natuurlijke processen, wisselende waterstanden en zoet-zoutovergangen zijn uitgangspunt bij ontwikkelingen in het buitendijks gebied.
- Versterken van het contrast tussen binnen- en buitendijks gebied.
- Bewaren en versterken van de stoerheid en het open karakter van de deltaxwateren en het waar mogelijk terugbrengen van dynamiek en het natuurlijk systeem.

Deltawateren

Karakteristiek

Goeree-Overflakkee wordt omlijst door drie grote deltaxwateren en de zee. Aan de noordzijde ligt het Haringvliet. Deze is rond 1970 afgesloten waardoor het een zoetwatersysteem is geworden en als zoetwaterbron in gebruik is genomen. Aan de zuidrand van het eiland ligt de zoute Grevelingen welke in 1971 door de Brouwersdam is afgesloten van de Noordzee. Tot slot ligt het zoete Volkerak aan de zuidostrand van het eiland. Met de aanleg van de Deltawerken is grotendeels een einde gekomen aan de natuurlijke dynamiek van getijdenwerking. In de deltaxwateren spelen verschillende ontwikkelingen die te maken hebben met de waterkwaliteit, waterveiligheid en natuurdoelen. De besluiten hierover zullen gevolgen hebben voor het gebruik en de kwaliteit van de wateren.

De voormalige zeearmen hebben een grote schaal en maat en zijn voor de beleving van Goeree-Overflakkee als eiland van belang. Hierbij speelt het zicht op de overkant een belangrijke rol. De wateren hebben ook een grote recreatieve en ecologische betekenis.

Grote schaal en maat van de Grevelingen

Ambities

- Verbeteren van het zicht op de deltaxwateren als grote open ruimten en omlijsting van het eiland.
- Versterking van de beleefbaarheid van de deltaxwateren vanaf het eiland, door het verbeteren of toevoegen van routes en uitzichtpunten op de dijk.
- Inzet op (gedeeltelijk) herstel van de getijdenwerking in de deltaxwateren. Dit kan een impuls vormen voor de natuurontwikkeling in de buitendijkse gebieden en versterkt het kenmerkende dynamische karakter.
- Behoud en versterking van de relatie tussen waterrecreatie op de deltaxwateren en landgebonden recreatie. Jachthavens vormen knooppunten van routestructuren.

Zicht vanaf het eiland over het Haringvliet

Gorzen

Karakteristiek

Rondom het eiland liggen in het buitendijks gebied gorzen en platen. Vóór de aanleg van de Deltawerken was er door de aanwezige zeedynamiek een duidelijk onderscheid tussen de onbegroeide slikken en platen en de begroeide en vaak beweide gorzen die door opwas zo hoog kwamen te liggen dat ze bij gemiddeld hoogwater droog blijven. Nu is dit onderscheid grotendeels verdwenen. In de Grevelingen zijn de Slikken van Flakkee gorzen geworden. De gorzen rondom het Zuiderdiep zijn met de aanleg van de Haringvlietdam bedijkt.

Deze gorzen hebben bijzondere landschappelijke en natuurlijke waarden en zijn beschermd natuurgebieden (Natura 2000). Ze zijn deels toegankelijk en hebben een recreatieve betekenis. Er is een groot contrast tussen het ruige, natuurlijke karakter van de gorzen en het gecultiveerde polderlandschap. Rondom het Zuiderdiep zijn bij de aanleg van de Haringvlietdam bedijkte gorzen ontstaan.

Uitgestrekte gorzen

Ambities

- Versterken van het natuurlijke karakter van de gorzen met ruimte voor dynamische, natuurlijke processen, wisselende waterstanden en zoet-zoutovergangen.
- Versterken van de beleving van het contrast tussen het gecultiveerde binnendijkse polderlandschap en de natuurlijke, buitendijkse gorzen.
- Versterken van de toegankelijkheid, beleefbaarheid en recreatieve gebruiksmogelijkheden en tegelijkertijd de natuurwaarden van de gorzen (Natura 2000) beschermen. Verbeter hiertoe de routes vanaf de dorpskernen.

Toegankelijke buitendijkse natuur: Hellegatsplaten

Natuurgebied de 'Kwade Hoek' met op de achtergrond de Haringvlietdam

Deltawerken

Karakteristiek

De Deltawerken zijn een belangrijk onderdeel van de geschiedenis van het eiland en hebben, door de imposante bouwwerken en vergezichten, een grote belevingskwaliteit. Bij de aanleg van deze dammen is een nieuw landschapstype ontstaan: het dammenlandschap. Ze vormen de entrees van het eiland. De Brouwersdam is relatief breed en heeft een grote betekenis voor met name de actieve recreant. Er zijn plannen voor een getijcentrale. Dit biedt kansen voor het verder ontwikkelen van voorzieningen en accommodaties met als thema energie en duurzaamheid. Door de hoge natuurwaarde wordt de Brouwersdam ontwikkeld tot de watersport- en natuurboulevard van Nederland. Ook de Grevelingendam wordt recreatief gebruikt, zo is het een bekende plek voor surfers. In het kader van de waterveiligheid wordt hier nagedacht over een (open) verbinding met het Volkerak. De Volkerakdam loopt door de Hellegatsplaten. Hier is het contrast tussen de technische Deltawerken en de natuurlijke gorzen zeer karakteristiek. De Haringvlietdam tot slot bestaat uit sluizen en is smal en langgerekt.

Ambities

- De belevingswaarde van de entrees van het eiland behouden en versterken. Hierbij wordt aangesloten op het specifieke karakter van de afzonderlijke dammen.
- Doorontwikkeling van de recreatieve potenties van de Brouwersdam met als thema duurzaamheid en energie. Dit kan bereikt worden door de (interne) toegankelijkheid te verbeteren, attractiepunten te ontwikkelen en nieuwe functies toe te voegen. Aan de zeezijde - Summerboulevard - wordt de seizoensrecreatie ontwikkeld binnen de randvoorwaarden vanuit natuur en waterkerende functie. Aan de kant van de Grevelingen - All Seasons Boulevard - zijn ontwikkelingsmogelijkheden groter.
- Behoud en ontwikkeling van de Haringvlietdam als lijnvormig element met zicht op het water aan weerszijden.
- Behoud en versterken van het contrast tussen de 'technische' uitstraling van de Volkerakdam en de natuurlijke Hellegatsplaten.

Robuust en technisch karakter van de Haringvlietsluizen

Recreatief gebruik op de Brouwersdam

Ingenieurskunst en natuur op de Volkerakdam

Zeedijk

Karakteristiek

De zeedijk vormt een belangrijk verbindend element dat nagenoeg het gehele eiland omvat. De dijk is onbeplant en aan de waterzijde versterkt met basalt en bitumen. De zeedijk is grotendeels toegankelijk en biedt vanaf de kruin een prachtig panorama op het contrast tussen het eiland en het omliggende deltawater. Ook vanaf het water is de zeedijk bepalend voor de beleving van het eiland. Op enkele plaatsen wordt de dijk onderbroken door bijvoorbeeld een havenkanaal. Dit zijn de entrees vanaf het water.

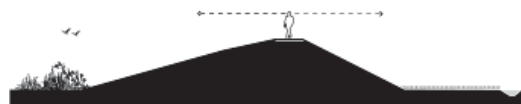
De zeedijk vormt een interessante recreatieve route al is er sprake van een aantal ontbrekende schakels. Langs het tracé van de zeedijk vormen sluizen, onder andere bij de havenkanalen, en waterinlaatpunten markante plekken. Op de kop van het eiland ligt het 'Flaauwe Werk'. Deze dijk heeft inmiddels een natuurlijk karakter door overstuiving van zand en ontwikkeling van duinvegetatie. In de toekomst ligt er, afhankelijk van de waterbergingsopgave voor het Volkerak en de Grevelingen en de hoeveelheid water dat via het Haringvliet moet worden afgevoerd, een mogelijke dijkversterkingsopgave.

Karakteristieke boombeplanting onderaan de zeedijk

Ambities

- Vergroten van de herkenbaarheid en continuïteit van de zeedijk door een eenduidige inrichting en profiel. De zeedijk blijft onbeplant. De karakteristieke (populieren) beplanting onderaan de dijk behouden. Deze draagt bij aan een afwisselend beeld. Op deze manier wordt, daar waar zeedijk en ringdijk overlappen, ook de groene rand van de ringpolder doorgezet.
- Versterken van de recreatieve betekenis door het contrast tussen binnendijks en buitendijks beter beleefbaar te maken: toevoegen uitzichtpunten, aanleg wandel- en/of fietspaden op de kruin of buitendijks langs de teen van dijk, aanleg van ontbrekende schakels in het recreatienetwerk.
- Waterwerken in de zeedijk (sluizen, inlaatpunten e.d.) doorontwikkelen tot markante, beleefbare en aantrekkelijke plekken, waarbij de werking van het watersysteem inzichtelijk wordt gemaakt.
- Behoud van het natuurlijke karakter (overstuiving en duinvegetatie) van 'het Flaauwe Werk'.
- Bij toekomstige dijkversterkingen inzetten op behoud van de continuïteit, toegankelijkheid en beleefbaarheid van de zeedijk.

Zeedijk: onbeplant, pad op de kruin of buitendijks langs de teen

Profiel bij samenvallen van de zeedijk en een ringdijk

Windturbines in de randzone

Karakteristiek

Langs de zeedijk staan op een aantal plaatsen windturbines in lijnopstelling, ze markeren de randen van het eiland. Vanuit de duurzaamheidsambitie van Goeree-Overflakkee en de provincie Zuid-Holland bestaat er een opgave voor de plaatsing van meer windturbines op het eiland. Door de zeer grote, landschapsoverstijgende schaal en maat van windturbines is een goede visie op de plaatsing nodig.

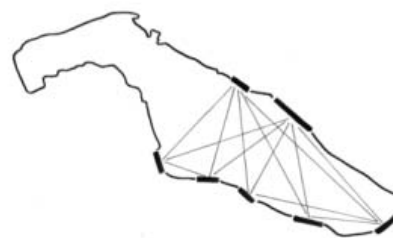

Windturbines in lijnopstelling langs de zeedijk

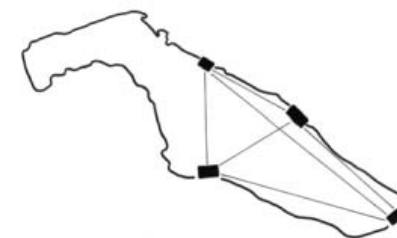
Ambities

- Het accent van nieuwe opstellingen ligt bij de rand en de entrees van het eiland. Op die manier dragen de turbines bij aan de oriëntatie op het eiland en zij passen bij de schaal van de grote deltawateren en de heldere grens tussen land en water.
- Voorkomen moet worden dat het eiland 'omsingeld' wordt door turbines, dit kan door voldoende afstand te bewaren tussen de verschillende windparken. Turbines worden in korte enkele of dubbele lijnopstellingen geplaatst.
- Per initiatief wordt afgewogen welke afstand tot bestaande waardevolle landschapselementen, zoals een havenkanaal, gewenst is. Plaatsing van turbines is niet passend bij het kleinschalige schurvelingenlandschap.

Lijnopstellingen langs de zeedijk

Kortere, dubbele rijen langs de zeedijk

Verschillende varianten voor de opstelling van windturbines langs de zeedijk
(bron: Duurzame Energie in het Landschap, H+N+S i.o.v het ISGO, 2012)

Weg door stad en land

Autoweg als landelijke doorsnijding

— autoweg landelijke doorsnijding

N-weg als landelijke doorsnijding

— N-weg landelijke doorsnijding

Lokale wegen

— lokale weg

Knopen

- Afrit N weg
- Afrit autoweg
- Afrit autoweg/kunstwerk
- Kunstwerken

Panorama's

— panorama

Entrees eiland

— entree eiland

Dorpsentrees

● dorpsentree

Weg door stad en land

Karakteristiek

Het eiland Goeree-Overflakkee wordt ontsloten door de autowegen N57 en de N59. De N57 loopt vanaf Rozenburg naar Middelburg. De weg is een belangrijke ontsluitingsweg van Zeeland en loopt over vier dammen die onderdeel zijn van de Deltawerken, waaronder de Haringvlietdam en de Brouwersdam. De N59 is onderdeel van de oost-west georiënteerde Rijksweg 59 tussen Serooskerke en Oss en loopt van de Grevelingendam naar de Volkerakdam. De N215 is de verbinding tussen de N57 en de N59 en deze weg is belangrijk voor de ontsluiting van de verschillende dorpen op Goeree-Overflakkee.

Karakteriserend voor de wegen is de ligging op gelijke hoogte met het omliggende landschap. Het vlakke polderlandschap en de dijken zijn voor de reiziger goed beleefbaar. De lokale wegen buigen mee met de veranderende richtingen van de dijken.

Ontwikkelingen

De N57 en de N59 kennen periodieke problemen ten aanzien van de doorstroming door (sluip)verkeer van en naar Rotterdam en de havens en recreatieverkeer (april tot oktober). De omringende gebieden geven in toenemende mate aan problemen te krijgen met de bereikbaarheid van de regio. Bij calamiteiten is Goeree-Overflakkee slecht te bereiken via de N59 en de N57. Ook de aanleg van de Tweede Maasvlakte maakt het noodzakelijk na te denken over de consequenties voor de regio voor wat betreft de toename van vrachtverkeer op de dammenroute tussen Rotterdam en Antwerpen. Inzet is om sluipverkeer tegen te gaan en alternatieve wegen (A15, A4 zuid) te versterken.

Het lokale wegennet is over het algemeen toereikend voor de ontsluiting van de dorpen. Wel kunnen er in het kader van dorpsuitbreidingen of vanuit veiligheidsoverwegingen kleine aanpassingen in het tracé worden uitgevoerd.

Ambities uit de kwaliteitskaart

- Daar waar de autoweg tegelijkertijd de rand van een dorp vormt, is extra aandacht voor de kwaliteit van de dorpsrand, waaronder doorgaande verbindingen tussen dorp en ommeland.
- De autoweg doorsnijdt het landschap zonder functionele, logistieke interactie met dit landschap.
- Een visuele relatie tussen weg en omgeving is gewenst. Vanaf de autoweg zijn de omringende landschappen en kruisingen met landschappelijke hoofdstructuren beleefbaar.
- Ontwikkelingen aan de snelweg zijn altijd integrale gebiedsopgaven. Daarbij wordt specifieke aandacht gevraagd voor:
 - Verknoping met het onderliggend wegennet.
 - Verminderen van de barrièrewerking van wegen voor doorgaande recreatieve verbindingen.
 - Doorgaande ecologische verbindingen.
- Nieuwe ontwikkelingen concentreren zich rond af- en opritten van de autoweg. Hier wordt rekening gehouden met de entreefunctie van de ontwikkeling naar het achterliggende gebied.
- Nieuwe infrastructuur wordt aangelegd als een logische verbinding van A naar B die ook na langere tijd nog begrijpbaar is.

N59

- Bij nieuwe infrastructuur beweegt de weg waar mogelijk mee met de hoofdrichting van het landschap.
- Nieuwe of aan te passen infrastructuur wordt altijd beschouwd als een integrale gebiedsopgave inclusief inpassingsvraagstukken. Onder inpassing wordt naast ligging in het landschap ook verstaan: omgaan met doorlopende landschappelijke structuren, logische oplossingen voor doorgaande recreatieve verbindingen en behoud van gebruikswaarde van het omliggend gebied.
- Waar N-wegen landschappelijke hoofdstructuren kruisen, bijvoorbeeld dijken en kreken, dient de landschappelijke lijn als afzonderlijke structuur zichtbaar en herkenbaar te blijven (door bijvoorbeeld een brug). Deze 'contactpunten' worden met zorg ontworpen en komen terug in de op te stellen beeldkwaliteitsparagraaf.

Autoweg als landelijke doorsnijding

Karakteristiek

De N57 en de N59 liggen als autonome toevoegingen in het landschap, min of meer ontkoppeld van het onderliggende landschap. Ze doorsnijden het landschap en bieden de weggebruiker waardevolle panorama's op de kop (N57) en de romp (N59) van het eiland. Vanuit het landschap is de visuele barrière beperkt, aangezien de wegen op maaiveld liggen en wegbeplanting ontbreekt.

Beide wegen zijn essentieel voor de ontsluiting van Goeree-Overflakkee, maar vormen tegelijkertijd een fysieke barrière voor mens en dier. Meerdere oorspronkelijke routes zijn doorsneden en worden via een parallelstructuur gebundeld tot een beperkt aantal kruisingen, al dan niet met een aansluiting op de autoweg. Deze kruisingen vragen specifieke aandacht vanwege de ruimtelijke en visuele impact (zowel in hoogte als in ruimte).

De N57 bij de Haringvlietdam

Ambities

- Zowel de N57 als de N59 staan niet op zichzelf, maar maken onderdeel uit van een route die ook buiten Goeree-Overflakkee doorloopt. Wat betreft de inrichting van de weg sluit deze zoveel mogelijk aan bij de rest van het traject. Een aanpassing van de weg wordt altijd beschouwd als een integrale gebiedsopgave.
- De weg ligt zo onnadrukkelijk mogelijk in het landschap. De weg niet ruimtelijk aanzetten (bijvoorbeeld met beplanting) en voorkomen dat er een zelfstandig weglandschap ontstaat. De verstoring van het landschap wordt geminimaliseerd door een functioneel en ingetogen wegprofiel.
- 'Snelwegmeubilair' (vangrail, bebording, verlichting, etc) wordt gebundeld en zoveel mogelijk beperkt binnen de kaders verkeersveiligheid.
- Vanaf de weg zijn de landschappelijke hoofdstructuren, de omringende landschappen en de contrasten daartussen goed zichtbaar en beleefbaar. De visuele relatie tussen de weg en de omgeving wordt hiertoe gemaximaliseerd. De weg wordt niet beplant.
- De weg vormt zo min mogelijk een barrière voor het dorp. De bestaande verbindingen handhaven dan wel verbeteren.

De N59 bij de Volkerakdam

N-weg als landelijke doorsnijding

Karakteristiek

De N215 is ontstaan door het opwaarderen van oude polderwegen en dijkwegen, in met name ringpolders, en kent daardoor een enigszins grillig verloop met zo nu en dan scherpe bochten en onoverzichtelijke plekken.

Rijdend op de N215 wordt de identiteit van Goeree-Overflakkee zichtbaar: een polderlandschap met kleine compacte dorpen achter de zeedijk. Op verschillende plekken staan markante gebouwen (watertoren) aan de weg, welke bijdragen aan de oriëntatie.

De provinciale N215 is de belangrijkste ontsluitingsweg voor de verschillende dorpen op het eiland. Daarnaast is het de verbinding tussen de N57 en de N59. De weg is uitgevoerd als tweerichtingsweg. Het contrast met de meeste zijwegen is groot; kleine smalle polderwegen die verdwijnen in het weidse landschap.

Rondom Melissant is de doorstroom op de N215 beperkt door langzaam rijdend landbouwverkeer op de hoofdrijbaan. Dit zorgt bovendien voor gevaarlijke inhaalmanoeuvres. Om dit te verbeteren wordt de N215 tussen Dirksland en Melissant deels verlegd en heringericht.

De N215 is ontstaan door de opwaardering van oude polderwegen en dijkwegen

Ambities

- De weg volgt de richting van het landschap. Als de weg een landschappelijke hoofdstructuur kruist, blijft deze structuur zichtbaar en herkenbaar. Deze 'contactpunten' worden met zorg ontworpen.
- Verstoring van het landschap minimaliseren, zodat er geen zelfstandige weglandschap ontstaat. Er wordt uitgegaan van een functioneel en ingetogen wegprofiel en zo min mogelijk wegmeubilair (vangrail, bebording, verlichting, etc).
- De visuele relatie tussen de weg en de omgeving maximaliseren door de weg niet te voorzien van dichte beplanting. Daar waar de weg samenvalt met de Statendam wordt ingezet op het herkenbaar maken van deze voormalige dam door middel van beplanting (zie ook: Statendam).
- De ligging en inrichting van de N215 nabij dorpen draagt bij aan een goede oriëntatie.
- Een aanpassing van de N215 wordt altijd beschouwd als een integrale gebiedsopgave.

Daar waar de N215 en de Onwaardsdijk elkaar kruisen, blijft de dijk herkenbaar

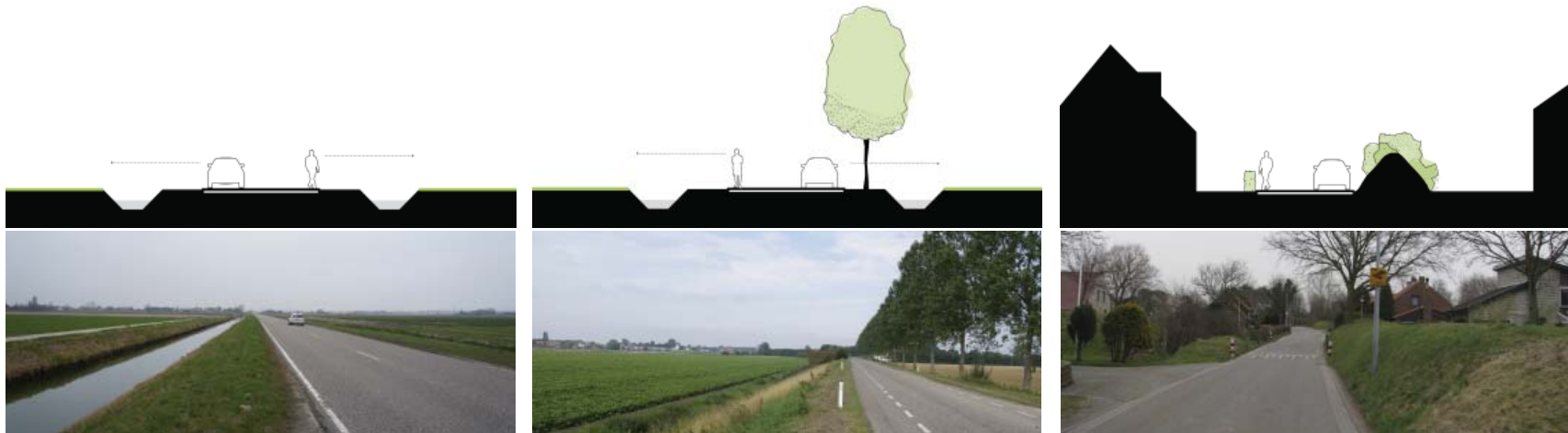
Lokale wegen

Karakteristiek

Naast de meer doorgaande wegen is er een groot aantal lokale wegen. Deze wegen vormen een fijnmazig netwerk op het eiland. De wegen worden niet alleen gebruikt door autoverkeer, maar ook door landbouw- en (recreatief) langzaam verkeer. De lokale wegen zijn een vanzelfsprekend onderdeel van het landschap, volgen de richting van het landschap en kennen een minimale inrichting. Dit betekent dat de wegen op de kop aansluiten bij het kleinschalige, groene karakter van de linten en schurvelingen. Op de hals en de romp zijn dit eenvoudige en sobere wegen in de weidse polder.

Ambities

- Lokale wegen zijn een vanzelfsprekend onderdeel van het landschap met zo weinig mogelijk verkeerstechnische ingrepen (rotondes, verkeersdrempels, bebording, verlichting, etc). Bij een eventuele omlegging volgt de weg de richting van het landschap.
- Het wegprofiel is functioneel en ingetogen, waarbij rekening gehouden wordt met het medegebruik en de oversteekbaarheid door langzaam (recreatief) verkeer.
- De wegen in ringpolders zijn onbeplante, aangezien het hier draait om de beleving van de grote, open polder.
- De wegen in aanwaspolders worden eenzijdig ingeplant met bomen, zodat de polder een menselijke maat krijgt en het besloten karakter van de aanwaspolder wordt versterkt.
- De wegen op de kop hebben een smal en besloten karakter in aansluiting op de kleinschalige linten en schurvelingen.

Onbeplante polderwegen in de ringpolder

Eenzijdig beplante polderwegen in de overige polders

Kleinschalig en besloten karakter van linten op de kop

Knopen

Karakteristiek

Bij knopen komen verschillende structuren samen. Deze structuren kunnen onderling gekoppeld zijn, maar kunnen elkaar ook op verschillende hoogte kruisen. Knopen bestaan uit afritten (van zowel de autowegen als de N-weg) en kunstwerken (zoals viaducten, tunnels en bruggen).

Knopen zijn belangrijke oriëntatiepunten voor de weggebruiker, vanwege de interactie met de omgeving. Ook voor gebruikers van het landschap zijn knopen herkenbare punten. De knopen zijn goed zichtbaar en daarmee bepalend voor de beleving van de weg vanuit het landschap. Met name ongelijkvloerse kruisingen hebben impact op het landschap. De taluds en grondlichamen zijn vanuit het vlakke en open landschap goed zichtbaar.

Aandacht voor de beleving en oriëntatie van de weggebruiker

Ambities

- De vormgeving van knopen draagt bij aan de beleving en leesbaarheid van het landschap en landschappelijke hoofdstructuren. Dit betekent bijvoorbeeld dat de ongelijkvloerse kruising van een weg en een dijk anders wordt vormgegeven dan de ongelijkvloerse kruising van twee wegen.
- Er wordt terughoudend gebruik gemaakt van grote verkeerskundige elementen. De bebording is eenvoudig en eenduidig.
- Knopen worden vormgegeven als prettige en bruikbare verbindingen die mens en dier in staat stellen om op een veilige en aangename manier naar de andere kant te gaan. De vormgeving van de knopen en grondlichamen is sober en doelmatig.
- De huidige infrastructuur met bijbehorende afslagen is richtinggevend voor nieuwe ontwikkelingen op het gebied van woningbouw, bedrijvigheid en intensieve recreatie. Deze ontwikkelingen respecteren de rust en ruimte op het eiland en brengen geen onnodige nieuwe mobiliteit met zich mee.

Een sobere en doelmatige vormgeving van kunstwerk en grondlichaam

Panorama's

Karakteristiek

De visuele relatie tussen weg en omgeving is een belangrijke kwaliteit voor de automobilist. Het helpt bij de oriëntatie en maakt de ruimtelijke kwaliteit van Goeree-Overflakkee beleefbaar. Een enkele keer ligt de weg naast een dijk of een dorp en is het uitzicht beperkt, maar over het algemeen is er vrij zicht op het weidse landschap met daarin kleinschalige dorpen. Het zicht wordt ingekaderd door dijken, duinen en dorpsranden. De beleving van het landschap wordt niet alleen bepaald door de weidse vergezichten en de horizon, maar ook door de parallelstructuur die op veel plaatsen direct naast de N57, N59 en N215 ligt.

Zicht op het open en weidse polderlandschap

Ambities

- De visuele relatie tussen de weg en de omgeving maximaliseren door dichte beplantingsstructuren evenwijdig aan de weg te voorkomen. Op het eiland zijn meerdere kansen om het zicht vanaf de weg te vergroten door de wegbeplanting te verwijderen.
- Bebouwing langs de N57, N59 en N215 is georiënteerd op de weg en heeft een representatieve, niet-anonieme uitstraling.

Zicht op het agrarische landschap

Entrees eiland

Karakteristiek

Goeree-Overflakkee is één van de eilanden in de Zuidwestelijke Delta. Het is een duidelijk afgebakend gebied en daarmee is het heel duidelijk wanneer je het eiland op- of afrijdt. De vier entrees van het eiland worden gevormd door dammen – Haringvlietdam, Brouwersdam, Grevelingendam en Volkerakdam – die allemaal onderdeel zijn van de Deltawerken. De beleving van het passeren van de dammen is, door de imposante bouwwerken en vergezichten, groot. Dit draagt sterk bij aan het besef een eiland op te rijden.

Vanaf de dammen is niet altijd zicht op het water door beplanting en dijk

Ambities

- De entrees van het eiland worden zodanig vormgegeven dat passanten zien en beleven dat zij één van de armen van de delta oversteken. Dit kan bijvoorbeeld door het zicht op het water te maximaliseren of door het ontwikkelen van recreatie-overstappunten (transferia) waardoor het eiland intenser beleefd kan worden.

De vier entrees van het eiland hebben elk een eigen karakter (LOP)

Dorpsentrees

Karakteristiek

De wijze waarop het dorp benaderd wordt vanuit het landschap en de hoofdontsluiting draagt bij aan de beleving van het betreffende dorp. Vooral in het open landschap van Goeree-Overflakkee zijn de dorpsentrees beeldbepalend en goed zichtbaar. Het contrast tussen het weidse landschap en het kleinschalige besloten karakter van de dorpen valt hier op.

Contrast tussen het weidse open landschap en het kleinschalige dorp

Ambities

- Dorpsentrees zijn bepalend voor de uitstraling en herkenbaarheid van het dorp. Daarom worden de entrees zorgvuldig en eenduidig ingericht, waarbij ook rekening gehouden wordt met de oriëntatie en beleving van de automobilist. Het minimaliseren van storende factoren voor bewoners ,zoals zicht, geluid en vervuiling, is leidend.
- Dorpsentrees kunnen versterkt worden door zorgvuldig vormgegeven markeringen (gebouw of kunst). Deze moeten echter passen bij de identiteit, schaal en het karakter van zowel het dorp als het landschap.
- Het aanzicht van het dorp behouden en versterken door zichtversturende elementen zoveel mogelijk te vermijden.

Water als structuurdrager

Kreken

- kreek
- kreekbedding

Havenkanalen

- havenkanaal
- afgesloten havenkanaal
- voormalig havenkanaal

Havens

- historische haven
- afgesloten historische haven
- overige recreatiehaven

Overig waternetwerk

- Zuiderdiep
- overig water
- inlaatpunten zoetwater

Water als structuurdrager

Karakteristiek

Het watersysteem op Goeree-Overflakkee is in een aantal opzichten uniek. Het eiland wordt omringd door zowel zoet als zout buitenwater. Het gehele eiland kent brakke kwel met lokale uitschietters naar zeer zoute kwel. Het grondgebruik is overwegend agrarisch waardoor een grote zoetwater behoefte aanwezig is. Er is hiervoor een sterke afhankelijkheid van de aanvoer van zoetwater van buiten het eiland. De waterkwaliteit op het eiland is wisselend. Onderdeel van het watersysteem zijn de krekens en havenkanalen. Dit zijn twee zeer kenmerkende landschappelijke structuurdragers en tevens waardevolle cultuurhistorische elementen. Krekens zijn in veel gevallen nog wel aanwezig in het landschap, maar moeilijk te herkennen. Ze vormen geen samenhangend waternetwerk.

Ontwikkelingen

Op dit moment is het eiland sterk afhankelijk van de aanvoer van zoetwater van buiten het eiland. Bij de verwachte klimaatverandering die gepaard gaat met drogere zomers wordt deze behoefte versterkt. Het Kierbesluit, waarbij het meest westelijke deel van het Haringvliet onder invloed van zoutwater zal komen te staan, heeft gevolgen voor de zoetwatervoorziening.

Aan de noordzijde van het eiland liggen plannen voor de landschappelijke ontwikkeling van de randpolders in combinatie met de aanleg van een nieuw zoetwaterkanaal.

Tot slot wordt er al jarenlang nagedacht over een verbinding tussen de Grevelingen en het Haringvliet, het zogenaamde Halskanaal. Het Halskanaal biedt kansen voor toerisme en recreatie (dagrecreatie en wellicht verblijfsrecreatie), maar ook voor de plezier- en chartervaart.

Ambities uit de kwaliteitskaart

- Een beleefbaar waterstelsel als dragende structuur van Zuid-Holland: verbeteren van de zichtbaarheid, toegankelijkheid, en uitstraling van het water.
- Waar mogelijk wordt gezocht naar vereenvoudiging van het waterbeheer en gewerkt aan een klimaatbestendige en robuuste inrichting van het watersysteem.
- De oevers van waterlopen waar mogelijk openbaar toegankelijk. Om oevers en water toegankelijk en beleefbaar te houden is er geen ruimte voor verdere verdichting (privatisering) van de oevers, direct grenzend aan het water.
- Bewaken en herstellen van continuïteit van landschappelijke structuurdragers als krekens, kanalen of dijken waar nodig.

Krekens

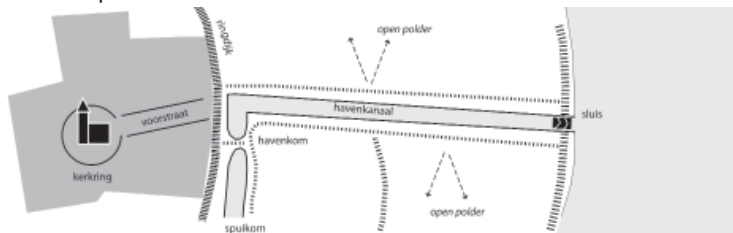
Voor de uitwerking van deze legenda-eenheid verwijzen wij naar Herkenbaar Open Zeekleipolderlandschap (pagina 40).

Havenkanalen

Karakteristiek

Ooltgensplaat, Oude-Tonge, Sommelsdijk, Middelharnis, Dirksland, Stellendam en Goedereede hebben een havenkanaal. Havenkanalen zijn unieke elementen in het landschap van Goeree-Overflakkee. Ze zijn nauw verbonden met de ontstaansgeschiedenis van het eiland. Deze dorpen zijn ontstaan op de meest gunstige plek aan de veilige binnenzijde van de ringpolder, net tegen de zeedijk aan. Door verzanding en bedijking van aanwassen kwamen de dorpen steeds verder van de zee te liggen, waardoor kanalen nodig waren. Het havenkanaal gaf toegang tot het open water en was daarmee van groot economisch belang. Daarnaast speelden de havenkanalen een belangrijke rol in de afwatering en waren ze de enige mogelijkheid om het vasteland, 'de overkant', te bereiken.

Havenkanalen vormen nog steeds de verbinding tussen het binnen- en buitenwater en hebben een belangrijke functie in de af- en aanvoer van water van en naar het polderwatersysteem. Het beeld van de kanalen wordt gedomineerd door rechte lijnen, dijken, gras, steile oevers en kaden. De havenkanalen van Goedereede, Stellendam en Dirksland zijn afgesloten van het open water.

Principe opbouw havenkanaal

Ontstaansgeschiedenis (bron: LOP)

Ambities

Inzet op het behoud en ontwikkeling van de havenkanalen als belangrijke cultuurhistorische en recreatieve elementen.

- De havenkanalen bevaarbaar houden en waar mogelijk afgesloten havenkanalen weer bevaarbaar maken.
- De havenkanalen cultuurhistorisch helder houden en maken, bijvoorbeeld door in te zetten op de handhaving van de karakteristieke opbouw: compact dorp met binnenhaven – havenkanaal door de open polder – buitenwater.
- De havenkanalen en directe omgeving ontsluiten voor wandelaars en fietsers.
- De havenkanalen goed in de bebouwde kom verankeren. De haven en de Voorstraat zijn belangrijke concentratiepunten voor routes en attracties.
- De openbare ruimte goed functionerend en aantrekkelijk inrichten.

Havenkanaal van Ooltgensplaat

Havens

Karakteristiek

In de dorpskernen met een havenkanaal liggen historische binnenhavens. De havens vormen in combinatie met de havenkanalen cultuurhistorisch waardevolle elementen. Vandaag de dag hebben de oude binnenhavens grotendeels hun economische waarde verloren, maar het zijn nog steeds bijzondere plekken met veel potentie en sfeer. Het zijn aantrekkelijke, levendige plaatsen met een grote recreatieve betekenis. Sommige havens zijn niet meer in gebruik omdat het havenkanaal is afgesloten. Ook buitendijks ligt een aantal havens. Deze liggen grotendeels tegen de zeedijk aan en worden omringd door gorzen. Ze hebben een natuurlijk karakter.

Om de toeristische en economische ontwikkeling van het eiland een impuls te geven, is versterking van de watersport een belangrijke kansrijke ontwikkeling. Kwaliteitsverbetering van ligplaatsen en jachthavens is daartoe noodzakelijk alsmede een betere verankering van water- en landrecreatie. Daarmee kan ook verdere uitbreiding van het aantal ligplaatsen op gang komen.

Historische binnenhaven van Middelharnis

Ambities

- Inzet op behoud en ontwikkeling van de historische binnenhavens als levendige, centrale plekken in het dorp. Vergroten van de openbare toegankelijkheid van de kades.
- Versterken van de historische relatie tussen havenkanaal, haven en dorpscentrum door een logische routing en samenhangende inrichting van de openbare ruimte. Hierbij wordt aangesloten op de onderscheidende kwaliteiten van de verschillende dorpen.
- Waar mogelijk afgesloten havenkanalen weer bevaarbaar maken en daarmee ook de historische havens weer in gebruik nemen.
- Versterken van het natuurlijke karakter van de buitenhavens.
- Doorontwikkeling van de havens tot recreatieve knooppunten. Versterken van de verbinding tussen water- en landrecreatie door de havenfaciliteiten te verbeteren en de havens op te nemen als knooppunten in het fiets- en wandelroutenetwerk.
- Bij nieuwe ontwikkelingen zoals uitbreiding van de capaciteit van de havens is aandacht voor een goede inpassing door het behoud van cultuurhistorische waarden en structuren.

Buitenhaven Battenoord

Woningbouw langs het onbevaarbare havenkanaal van Middelharnis

Overig waternetwerk

Karakteristiek

In het polderlandschap ligt een netwerk van kleine watergangen. Op de romp van het eiland (Flakkee) heeft in de periode 1970 en 2000 landinrichting plaatsgevonden. Dit gebied is geoptimaliseerd voor de landbouw met grote rechte sloten en een diepe ontwatering, waarbij veel particuliere kavelsloten zijn gedempt.

Op de hals van het eiland ligt het Zuiderdiep, dit is het grootste oppervlaktewater van het eiland en onderdeel van het boezemstelsel. Het Zuiderdiep is een voormalige getijdenstroom en is in de huidige vorm ontstaan nadat op het gors 'Plaat van Scheelhoek' de Haringvlietsluizen zijn aangelegd. Het Zuiderdiep is niet toegankelijk voor recreatievaart. Zoetwater wordt ingelaten uit de zoete deltaxwateren rondom het eiland. Als gevolg van het Kierbesluit zal de zoet/zout grens in het Haringvliet in oostwaartse richting verschuiven. Een duurzame zoetwatervoorziening is echter nodig om de huidige landbouw op het eiland te handhaven wat van belang is voor het behoud van het kenmerkende open zeeleipolderlandschap. Om de gevolgen op te vangen wordt daarom een zoetwateraanvoerkanal gerealiseerd aan de noordrand van het eiland.

Watergang in het agrarisch polderlandschap

Ambities

- Behoud van het slotenpatroon en versterking van de ecologische inrichting en beheer van de slootkanten.
- Waar mogelijk bevaarbaar maken van het waternetwerk voor (kleine) recreatievaart.
- De aanleg van zoetwaterkanalen benutten voor toekomstbestendige en integrale landschapsontwikkeling (ecologie, recreatie etc.) met behoud van de kenmerkende landschappelijke structuren.
- Inlaatpunten zoetwater waar mogelijk ontwikkelen tot markante, beleefbare en aantrekkelijke plekken in het tracé van de zeedijk. Onder andere door de werking van het watersysteem inzichtelijk te maken.

Natuurlijk karakter van het Zuiderdiep

Kwaliteit in stads- en dorpsgebied

Voorstraatnederzettingen

- historisch centrum
- overige dorpsbebouwing
- beschermd dorpsgezicht

- kerk
- havenkanaal
- afgesloten havenkanaal
- historische haven
- afgesloten historische haven

Stedelijke kern

- historisch centrum
- overige dorpsbebouwing
- beschermd dorpsgezicht

Kerkringnederzetting

- historisch centrum
- overige dorpsbebouwing
- kerk

Zandnederzetting

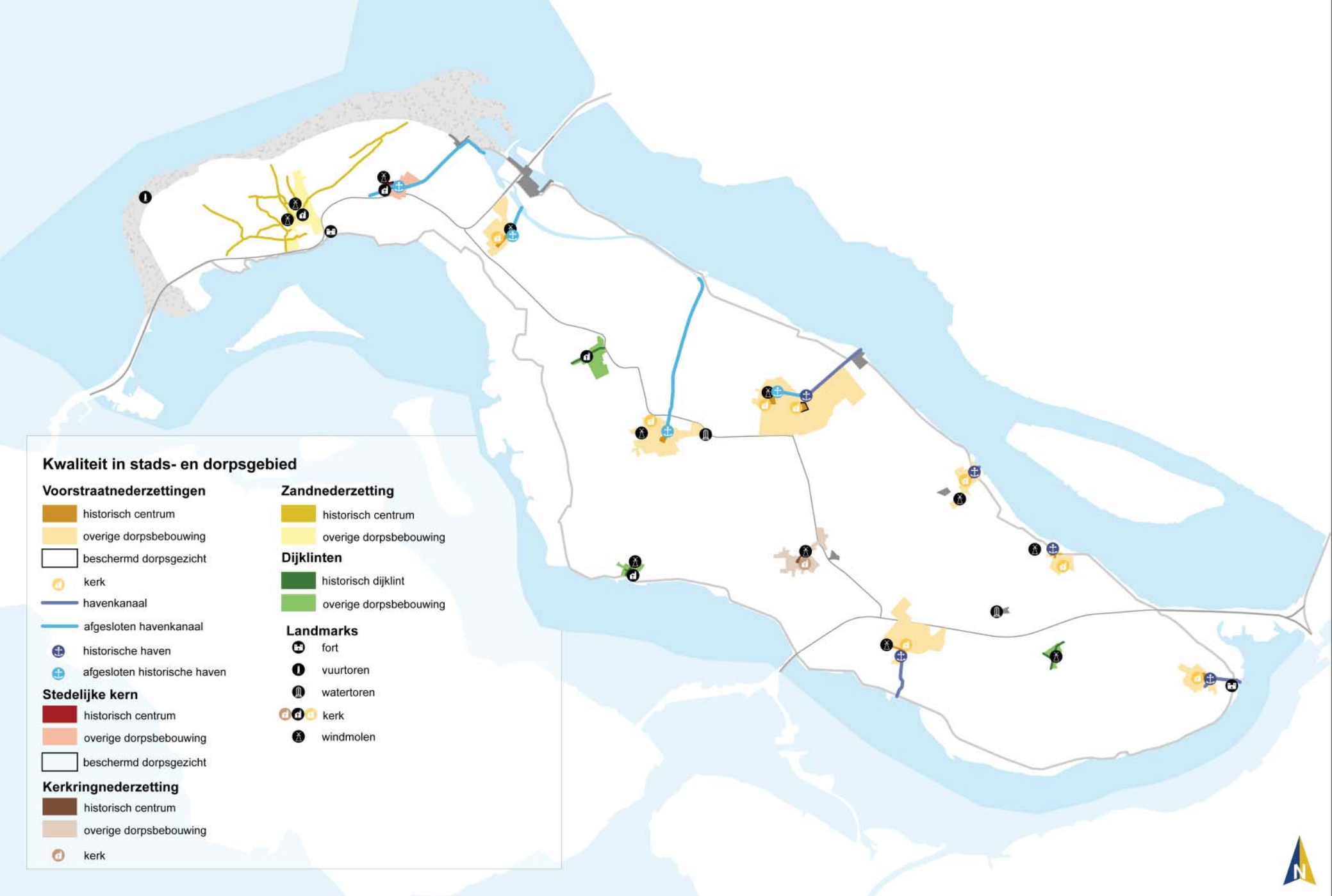
- historisch centrum
- overige dorpsbebouwing

Dijklinten

- historisch dijklint
- overige dorpsbebouwing

Landmarks

- fort
- vuurtoren
- watertoren
- kerk
- windmolen

Kwaliteit in dorpsgebied

Karakteristiek

De historie van Goeree-Overflakkee wordt onder andere zichtbaar door de verschillende dorpstypen. Deze dorpen dragen bij aan de herkenbaarheid van het eiland, de economische en sociale structuur.

De meeste dorpen werden gesticht aan de rand van de polder waar een dijk en een kreek elkaar kruisten. Aanvankelijk lagen de meeste dorpen aan het open water, maar door de verdere inpoldering werd de afstand tot de zee steeds groter. De verbindende havenkanalen zijn unieke elementen in het landschap.

Met name de historisch centra zijn bepalend voor het karakter en de identiteit van het eiland en vormen belangrijke recreatieve trekkers. Zij vormen levendige, drukkere plekken op het verder rustige eiland. De latere bebouwing, vanaf de 20e eeuw, houdt veel minder verband met het oorspronkelijke dorpsstypen.

Op Goeree-Overflakkee bevindt zich een aantal bijzondere dorpstypen waarvan de voorstraatnederzettingen het meest karakteristiek zijn. Daarnaast zijn er een kerkringnederzetting, meerdere dijklintdorpen, een zandnederzetting en het stadje Goedereede.

Ontwikkelingen

De meeste dorpen op Goeree-Overflakkee hebben te maken met een teruglopende bevolking en een teruglopend voorzieningenniveau. Daarnaast bieden de landbouw en visserij aan steeds minder mensen werkgelegenheid. Hierdoor vertrekken veel jongeren weg omdat het eiland te weinig kansen biedt voor onderwijs en werk. De opgave bestaat uit revitalisering en herstructurering van de dorpen, zodat de ruimtelijke samenhang en de aantrekkingskracht van het gebied worden vergroot. De (nieuwe) bewoners en recreanten zorgen voor toenemende recreatieve bestedingen en daarmee voor draagvlak voor de voorzieningen in de dorpen.

Ambities uit de kwaliteitskaart

- Elk dorp ontwikkelt zijn eigen identiteit en bouwt voort op haar karakteristieke structuur en ligging aan en in het landschap. Het dorp is onderdeel van het omringende landschap, doordat onderliggende patronen herkenbaar zijn in de structuur van het dorp.
- Waar mogelijk blijven karakteristieke en beschermde dorpsgezichten ervaarbaar vanuit het omringende landschap.
- Bij nieuwe ontwikkelingen wordt gebruik gemaakt van de groen- en waterstructuur als onderdeel van het dorpsontwerp.
- Cultuurhistorisch waardevolle gebouwen worden behouden door ze waar mogelijk een functie te geven die aansluit bij de behoeften van deze tijd.
- Ontwikkelingen in of in de nabijheid van het historisch centrum dragen bij aan het behoud en de versterking van vitale dorpscentra met een gevarieerd functioneel en ruimtelijk beeld. Het eigen karakter van het historisch centrum wordt opgezocht en versterkt.

Voorstraatnederzettingen

Karakteristiek

Voorstraatnederzettingen zijn, veelal in de 14e en 15e eeuw, ontstaan bij de vroegere monding van een kreek, op het punt waar die de zeedijk kruiste. In het centrum stond de kerk met een plein eromheen. De bebouwing werd in cirkels rond het kerkplein gegroepeerd. Van de kerk naar het haventje liep de Voorstraat, de voornaamste straat en hier woonden de belangrijke burgers van het dorp. Waar de Voorstraat en de dijk elkaar kruisten, lag een kaai, de aanlegplaats voor schepen.

Veel voorstraatnederzettingen kwamen door latere inpolderingen steeds verder landinwaarts te liggen. Door een lang havenkanaal werd de verbinding met het open water behouden.

Voorstraatnederzettingen zijn Stellendam, Melissant, Dirksland, Stad aan 't Haringvliet, Den Bommel, Oude Tonge, Ooltgensplaat, Sommelsdijk en Middelharnis. Middelharnis heeft een beschermd dorpsgezicht.

De Voorstraat van Middelharnis

Ambities

- Er wordt uitgegaan van compacte dorpen. Dit betekent dat uitbreidingen zoveel mogelijk binnen bestaand bebouwd gebied worden gerealiseerd.
- Er wordt ingezet op het behoud en de versterking van het historische centrum. Ontwikkelingen in het centrum bouwen voort op de karakteristieke structuur van het dorp (kerkring – Voorstraat – kaai) en houden rekening met de maat, schaal, beleefbaarheid en functie van het dorp. De haven en de Voorstraat zijn de belangrijkste concentratiepunten voor routes en attracties.
- Bij ontwikkelingen buiten het historische centrum worden waardevolle patronen en elementen herkenbaar opgenomen in de structuur van het dorp.
- Waar mogelijk wordt de relatie met het omliggende landschap opgezocht door nieuwe (zicht)relaties.

Opbouw van een voorstraatnederzetting

Kerkingnederzetting

Karakteristiek

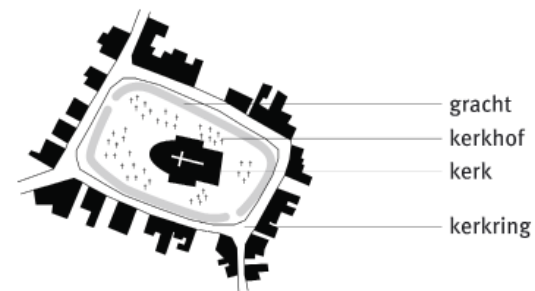
Kerkingnederzettingen zijn niet aan een dijk ontstaan, maar middenin de polder. Centraal in het dorp lagen de kerk en het kerkhof, omgeven door een gracht en een kerkring met bebouwing. Kerkingdorpen hebben, in tegenstelling tot voorstraatdorpen, geen Voorstraat en haven. Nieuwe Tonge is het enige kerkingdorp op Goeree-Overflakkee.

De kerking van Nieuwe Tonge (foto www.vbo.nl)

Ambities

- Er wordt uitgegaan van compact dorp. Dit betekent dat uitbreidingen zoveel mogelijk binnen bestaand bebouwd gebied van Nieuwe Tonge worden gerealiseerd.
- Er wordt ingezet op het behoud en de versterking van het historische centrum van Nieuwe Tonge. Ontwikkelingen in het historische centrum bouwen voort op de karakteristieke structuur van het dorp (kerk - kerkhof - gracht - kerkring) en houden rekening met de maat, schaal, beleefbaarheid en functie van het dorp. De kerkring is een belangrijk concentratiepunt voor routes en attracties.
- Bij ontwikkelingen buiten het historische centrum worden waardevolle patronen en elementen herkenbaar opgenomen in de structuur van het dorp.
- Waar mogelijk wordt de relatie met het omliggende landschap opgezocht door nieuwe (zicht)relaties.

Opbouw van een kerkingnederzetting

Dijklintdorpen

Karakteristiek

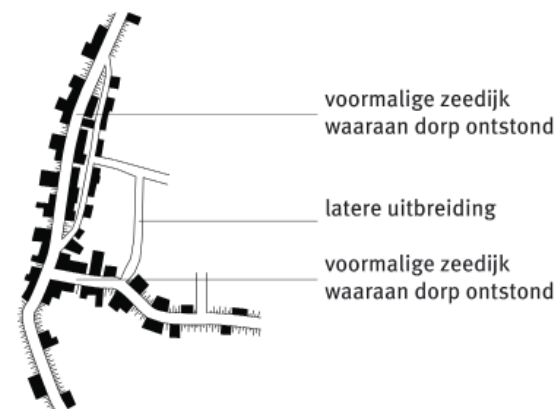
Dijklinten zijn ontstaan langs dijken die voorheen een waterkerende functie hadden. Zodra een buitendijk tot een binnendijk werd getransformeerd, was bebouwing toegestaan. Vooral het flauw hellende buitentalud van de voormalige zeedijk was daarvoor geschikt. Herkingen, Melissant en Achthuizen zijn dijklintdorpen. De dijklinten van Zuidzijde, Battenoord, Havenhoofd en Oostdijk komen aan de orde in 'Linten blijven linten'.

Herkingen (foto nl.wikipedia.org/wiki/Herkingen)

Ambities

- Er wordt uitgegaan van compacte dorpen. Dit betekent dat uitbreidingen zoveel mogelijk binnen bestaand bebouwd gebied worden gerealiseerd.
- Er wordt ingezet op het behoud en de versterking van de historische dijklinten. Er is hier beperkt ruimte voor nieuwe ontwikkelingen, vanwege de dichtheid van het dijklint. Bij de inpassing van (vervangende) nieuwbouw wordt rekening gehouden met de huidige korrel, het profiel en variatie in bebouwing.
- De dijklinten worden opgenomen in het recreatieve netwerk, waarbij het centrum fungeert als concentratiepunt voor routes en attracties.
- Bij ontwikkelingen buiten de historische dijklinten worden waardevolle patronen en elementen herkenbaar opgenomen in de structuur van het dorp. Waar mogelijk wordt de relatie met het omliggende landschap opgezocht door nieuwe (zicht)relaties.

Opbouw van een dijklintdorp

Zandnederzetting

Karakteristiek

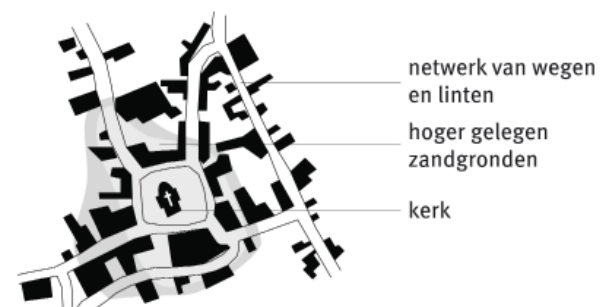
Een zandnederzetting is ontstaan op het zanderige, hoger gelegen gedeelte van het eiland. De bebouwing ligt zeer verspreid aan een wijdvertakt patroon van wegen en linten. Ouddorp is de enige zandnederzetting op het eiland. De linten van het dorp zijn verweven met het schurvelingenlandschap.

Ouddorp (foto Leo van Hoek)

Ambities

- Ontwikkelingen in Ouddorp bouwen voort op de karakteristieke lintstructuur van het dorp en de ligging aan en in het kleinschalige schurvelingenlandschap. De schurvelingen worden bij ontwikkelingen herkenbaar opgenomen in de structuur.
- Er wordt ingezet op het behoud en de versterking van het historische centrum en de karakteristieke linten in het schurvelingenlandschap. Ontwikkelingen houden rekening met de maat, schaal, beleefbaarheid en functie van het centrum, de linten en het schurvelingenlandschap.
- Het dorp, de linten en het landschap vloeien in elkaar over en worden in samenhang ontworpen. De afwisseling in gebruik en openheid is uitgangspunt.

Opbouw van een zandnederzetting

Stedelijke kern

Karakteristiek

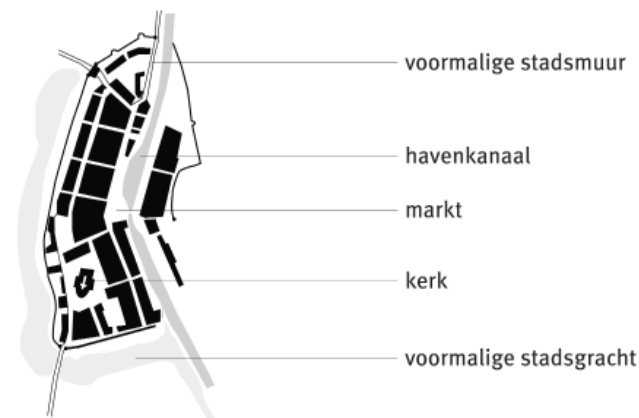
Een stedelijke kern is een, vaak Middeleeuws, stadje met stadsrechten, stedelijke bebouwing, versterkingen en een haven van meer of mindere betekenis. Goedereede, inclusief Havenhoofd, is de enige stedelijke kern op Goeree-Overflakkee. Vanwege de gunstige ligging aan het water bloeide Goedereede op tot een welvarende handelsplaats. Door de toekenning van stadsrechten, waaronder het recht van vrije weekmarkt, kende de stad een grote bloei. Meerdere stadsbranden en de verzanding van de haven zorgden ervoor dat Goedereede haar betekenis als handelshaven verloor. Goedereede heeft een beschermd dorpsgezicht.

De markt van Goedereede als concentratiepunt voor routes en attracties

Ambities

- Er wordt uitgegaan van een compact dorp. Dit betekent dat uitbreidingen zoveel mogelijk binnen bestaand bebouwd gebied van Goedereede worden gerealiseerd.
- Er wordt ingezet op het behoud en de versterking van het historische centrum van Goedereede. Ontwikkelingen in het historische centrum bouwen voort op de karakteristieke structuren van het dorp (waaronder haven, stadsgracht en markt) en houden rekening met de maat, schaal, beleefbaarheid en functie van het dorp. De haven en de markt zijn de belangrijkste concentratiepunten voor routes en attracties.
- Bij ontwikkelingen buiten het historische centrum worden waardevolle patronen en elementen herkenbaar opgenomen in de structuur van het dorp.
- Waar mogelijk wordt de relatie met het omliggende landschap opgezocht door nieuwe (zicht)relaties.

Opbouw van een stedelijke kern

Landmarks

Karakteristiek

Landmarks, zoals de vuurtoren, kerktorens, historische molens of de watertorens van Dirksland en Zuidzijde, zijn bepalend voor de identiteit en het karakter van een dorp en het eiland. Zij hebben een grote recreatieve waarde. Deze gebouwen zijn bepalend voor het dorpsilhouet en vertellen een verhaal over de geschiedenis van het eiland, maar fungeren vaak ook als oriëntatiepunten op het eiland.

Daarnaast bevinden zich nog enkele cultuurhistorische objecten op het eiland. Dit zijn onder andere het fort Voormalige Schans en vloedberg Spreuwenstein bij Ouddorp en fort Prins Frederik en enkele redoutes bij Ooltgensplaat. Deze objecten hebben recreatieve potentie, maar daar wordt nu niet altijd gebruik van gemaakt.

De watertoren van Zuidzijde als oriëntatiepunt en bestemming

Ambities

- Inzet op behoud en bescherming van de landmarks (kerktorens, watertorens, vuurtoren en historische molens) en het zicht daarop vanuit het landschap. Biedt hiertoe waar nodig ruimte aan nieuwe ontwikkelingen die aansluiten bij de behoeften van deze tijd en de instandhouding van deze cultuurhistorisch waardevolle objecten mogelijk maken.
- Landmarks bepalen het dorpsilhouet. Dit betekent dat nieuwe ontwikkelingen nooit hoger zijn dan deze gebouwen en zorgvuldig worden ingepast. Het toevoegen van hogere bebouwing is een integrale gebiedsopgave die zowel vanuit het dorp als vanuit het landschap bekeken moet worden.
- Archeologische vindplaatsen en cultuurhistorische objecten herkenbaar en beleefbaar maken en wellicht ontwikkelen tot recreatieve knooppunten. Hiermee kan de geschiedenis van het eiland verteld worden.

De voormalige Schans ontwikkelen tot recreatief knooppunt

Kwaliteit van de dorpsrand

Dorpsranden aan het open polderlandschap

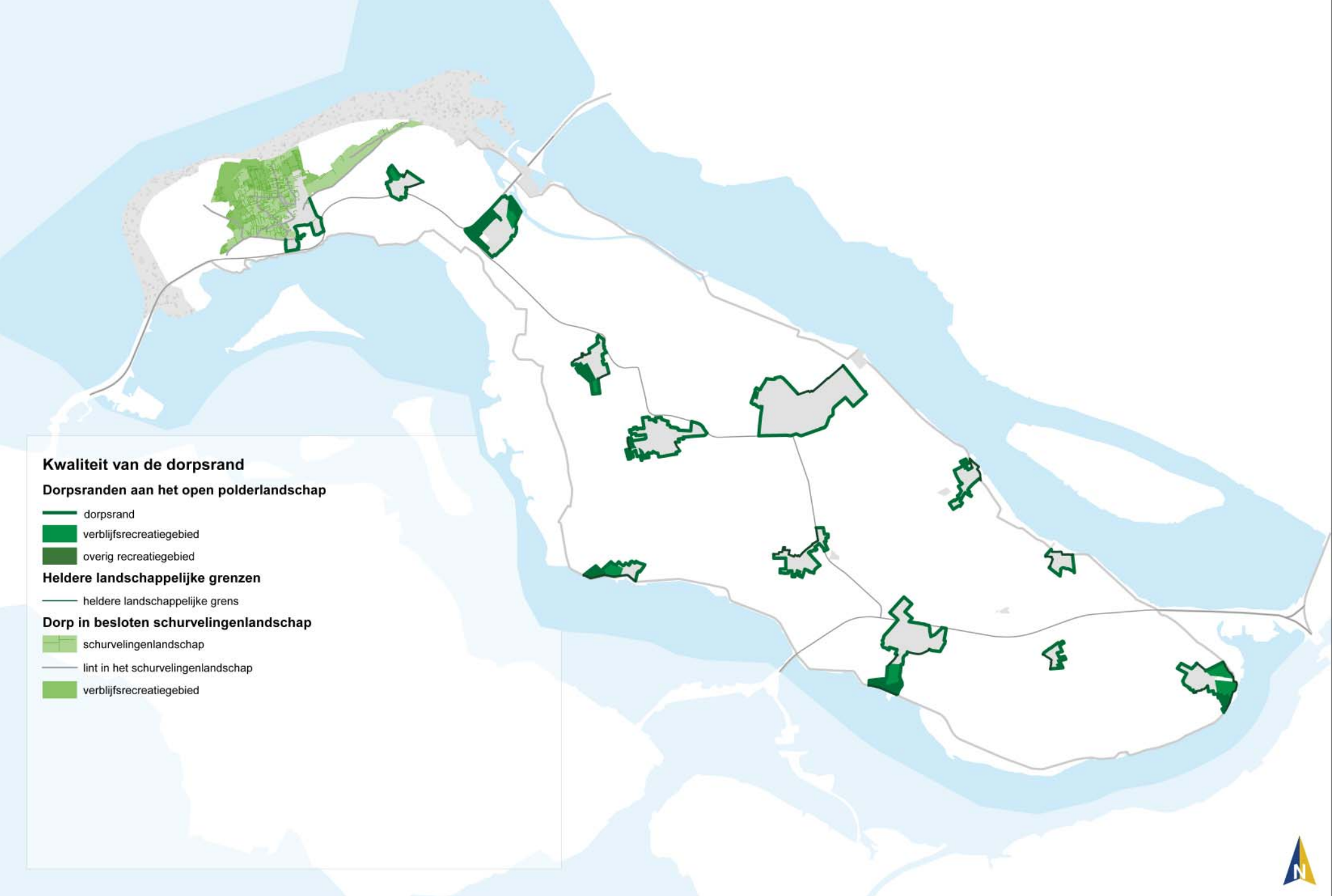
- dorpsrand
- verblijfsrecreatiegebied
- overig recreatiegebied

Heldere landschappelijke grenzen

- heldere landschappelijke grens

Dorp in besloten schurvelingenlandschap

- schurvelingenlandschap
- lint in het schurvelingenlandschap
- verblijfsrecreatiegebied

Kwaliteit van de dorpsrand

Karakteristiek

De dorpsrand is de zone op de grens van bebouwd gebied en landschap. De relatie tussen dorp en landschap is afhankelijk van de karakteristieken van de dorpsrand en die van het aangrenzende landschap. Het is een hoogwaardig en geliefd woonmilieu; dorps wonen met vrij zicht op en direct contact met het buitengebied. Daarnaast heeft de dorpsrand door de aanwezigheid van routes en functies betekenis voor de dorpsbewoners.

Voor de dorpen op Goeree-Overflakkee is de ligging op de kop, dan wel de hals en de romp bepalend voor het karakter en de kwaliteit van de dorpsrand. Het kleinschalige, besloten karakter van de kop zorgt voor andere kwaliteiten dan het open, grootschalige polderlandschap op de rest van het eiland.

Kenmerkend voor de hals en de romp is het contrast tussen de besloten compacte dorpen en het weidse polderlandschap. Het landschap en het dorp grenzen direct aan elkaar, waardoor contactkwaliteit ontstaat. Op een aantal plaatsen wordt de dorpsgrens gefixeerd door dijken of havenkanalen. Hierdoor ontstaat een heldere landschappelijke grens met contrastkwaliteit. Op de kop van het eiland zijn de linten van Ouddorp maximaal verweven met het besloten schurvelingenlandschap. Hier is geen sprake meer van een dorpsrand, maar van een gebied met maximale contactkwaliteit. Dit levert drie typen dorpsranden op:

- Dorpsrand aan het open polderlandschap (contact)
 - Heldere landschappelijke grens (contrast)
 - Dorp in het besloten schurvelingenlandschap (contact)
- Ontwikkelingen in de dorpsrand moeten dit onderscheid bevorderen en passen in de geest van het aanliggende landschap en dorp.

Ontwikkelingen

De meeste dorpen hebben aan de dorpsrand beperkte uitbreidingsruimte voor bijvoorbeeld woningbouw of bedrijvigheid. Zo wordt nu de Zuidrand bij Dirksland ontwikkeld. Door de veranderende markt wordt op dit moment minder ontwikkeld dan voorzien. Dit biedt mogelijkheden om de betekenis van de dorpsrand opnieuw te interpreteren en de identiteit van het dorp te versterken.

Ambities uit de kwaliteitskaart

Ontwikkelingen in de dorpsrand dragen bij aan het realiseren van een rand met overgangskwaliteit. Daarbij wordt in de provinciale kwaliteitskaart onderscheid gemaakt tussen de volgende overgangskwaliteiten met contrast (front), contact en contract (overlap). Op Goeree-Overflakkee is enkel sprake van contrast- en contactkwaliteit.

- Contrast: Dorpsranden met een scherpe rand tussen bebouwing en land, waarbij de bebouwing en landschap 'met het gezicht naar elkaar' zijn gekeerd. Dorp en buitengebied brengen hun eigen eigenschappen maximaal tot expressie. Er zijn verschillende situaties denkbaar, waarbij landschappelijke grenzen zorgen voor een scherp contrast.
- Contact: Bebouwd gebied en landschap zijn verbonden door zichtbare en begaanbare doorlopende structuren, zoals paden, dijken, linten, groenstructuren of waterlopen. De structuur die dorp en land verbindt, kan een herkenbare landschappelijke onderlegger hebben zoals het netwerk van schurvelingen. In andere situaties is het kavelpatroon doorlopend. Dorp en landschap blijven beiden in hun eigen hoedanigheid herkenbaar en onderscheidend, maar worden in staat gesteld in elkaar door te dringen.

Dorpsranden aan het open polderlandschap (contact)

Karakteristiek

Dorpsranden aan het open polderlandschap hebben een directe (zicht)relatie met het landschap. Dit zijn de plekken waar men vanuit de voordeur als het ware zo de polder instapt. De randen kunnen op verschillende manieren worden vormgegeven, maar het onderscheid tussen de beslotenheid van het dorp en de openheid van het landschap is altijd maximaal.

Een belangrijk kenmerk van de dorpsranden is de informele en dorpsse uitstraling. Dit betekent dat de inrichting continu varieert; de ene keer wordt de rand gevormd door achtertuinen, de volgende keer door een dorpsweg en dan weer een sportveld of dorpsbosje. Op die manier heeft de dorpsrand ook betekenis voor de bewoners.

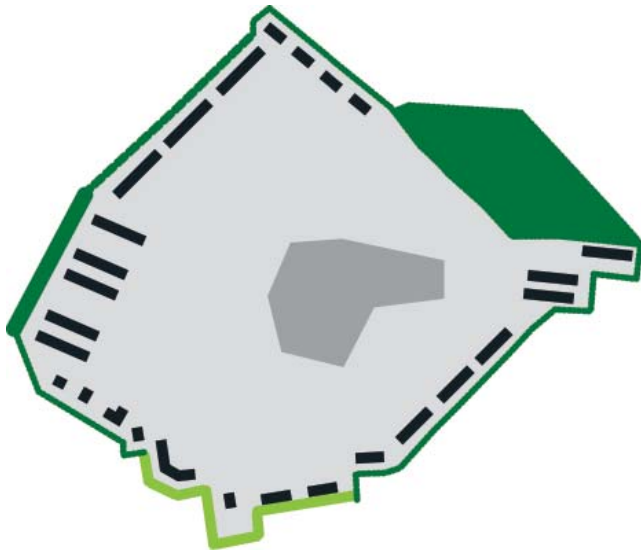
Vanwege de openheid van het landschap zijn de dorpen met vaak groene dorpsranden goed zichtbaar. Zij liggen als groene massa's in het vlakke land. Het dorpsilhouet, maar ook de inrichting van de dorpsentree, zijn belangrijk voor de oriëntatie. De overgang van dorp naar landschap ligt niet vast. Door ontwikkelingen kan de dorpsrand opschuiven.

Vanuit het landschap goed zicht op de dorpsrand van Stellendam

Ambities

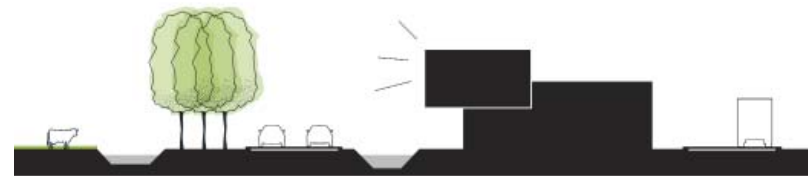
- Er wordt ingezet op het contrast tussen kleinschalige compacte dorpen en het weidse polderlandschap. Nieuwe ontwikkelingen dragen bij aan een heldere landschappelijke afronding van het dorp.
- Er wordt rekening gehouden met landschappelijk waardevolle elementen zoals dijken en kreken. Deze structuren lopen in het dorpsgebied door.
- De dorpen liggen als groene massa's in het open polderlandschap. Dit betekent dat de dorpsrand groen wordt ingericht. Dit kan zowel door private tuinen, als door openbaar groen of een beplante dorpstraat. Deze afwisseling is belangrijk, want dit draagt bij aan het dorpsse karakter.
- De toegankelijkheid en beleefbaarheid van de dorpsrand verbeteren door fysieke en visuele relaties te handhaven dan wel te versterken. Daarnaast is het belangrijk dat de dorpsrand gebruikswaarde en betekenis heeft voor de bewoners. Hierbij kan gedacht worden aan een kinderboerderij, een dorpsbosje, maar ook aan waterberging.
- De inrichting van de dorpsrand, met name rond de dorpsentree, draagt bij aan de oriëntatie van bewoners en recreanten. Dit betekent bijvoorbeeld dat hogere bebouwing zorgvuldig, met inachtneming van de andere ambities en in relatie tot het dorp als geheel ingepast moet worden.
- Nieuwe ontsluitingswegen in samenhang met landschap en het dorp ontwerpen. Hierbij worden grotere infrastructurele werken vermeden, zodat het dorp niet afgesneden raakt van het aanliggend landschap.

Compact dorp met een groene, niet continue dorpsrand

In Vries vormt een brede groenstrook (brink) de overgang naar het akkerland

De inrichting van de dorpsrand varieert, maar heeft een groene uitstraling

Heldere landschappelijke grenzen (contrast)

Karakteristiek

De meeste dorpsranden op Goeree-Overflakkee zijn niet ontworpen als definitieve grens. Afhankelijk van nieuwe ontwikkelingen kan het dorp uitbreiden en daarmee schuift de dorpsrand op. Er zijn echter enkele plekken waar de dorpsrand wordt begrensd door heldere landschappelijke structuren. Het meest duidelijke voorbeeld is de zeedijk, maar ook binnendijken en havenkanalen kunnen een heldere grens vormen. Op deze plaatsen bestaat een duidelijke dorpsrand met contrastkwaliteit.

De dorpsrand van Oude Tonge wordt bepaald door de Spuikom

Ambities

- Respecteer en behoud de grens van een dorp die gevormd wordt door heldere landschappelijke structuren zoals dijken.
- Een zorgvuldige positionering en inrichting van nieuwe ontwikkelingen draagt bij aan helder contrast. Er wordt ingezet op het versterken van de herkenbaarheid en zichtbaarheid van de landschappelijke structuur.
- De bebouwing heeft een representatieve uitstraling richting de landschappelijke structuur. Vanuit het landschap overheerst de groene uitstraling, zodat de dorpen als groene massa's in het landschap liggen.

Een havenkanaal als heldere landschappelijke grens

Dorp in het besloten schurvelingenlandschap (contact)

Karakteristiek

De lintenstructuur van Ouddorp is volledig verweven met het omliggende schurvelingenlandschap. Hier is eigenlijk geen sprake van een dorpsrand, maar van een dorp in het besloten schurvelingenlandschap. Men woont in het landschap en het contact is maximaal. Dorpse en landelijke programma's vloeien in elkaar over; (verblijfs)recreatiegebieden, sportvelden, tuinen en akkers wisselen elkaar continu af. Dit zorgt bovendien voor de kenmerkende variatie tussen open en dicht. De contactkwaliteit wordt naast de ligging in het unieke schurvelingenlandschap bepaald door de aanwezigheid van (recreatieve) routes en de variatie aan woon-, werk-, en vrijetijdslandschappen.

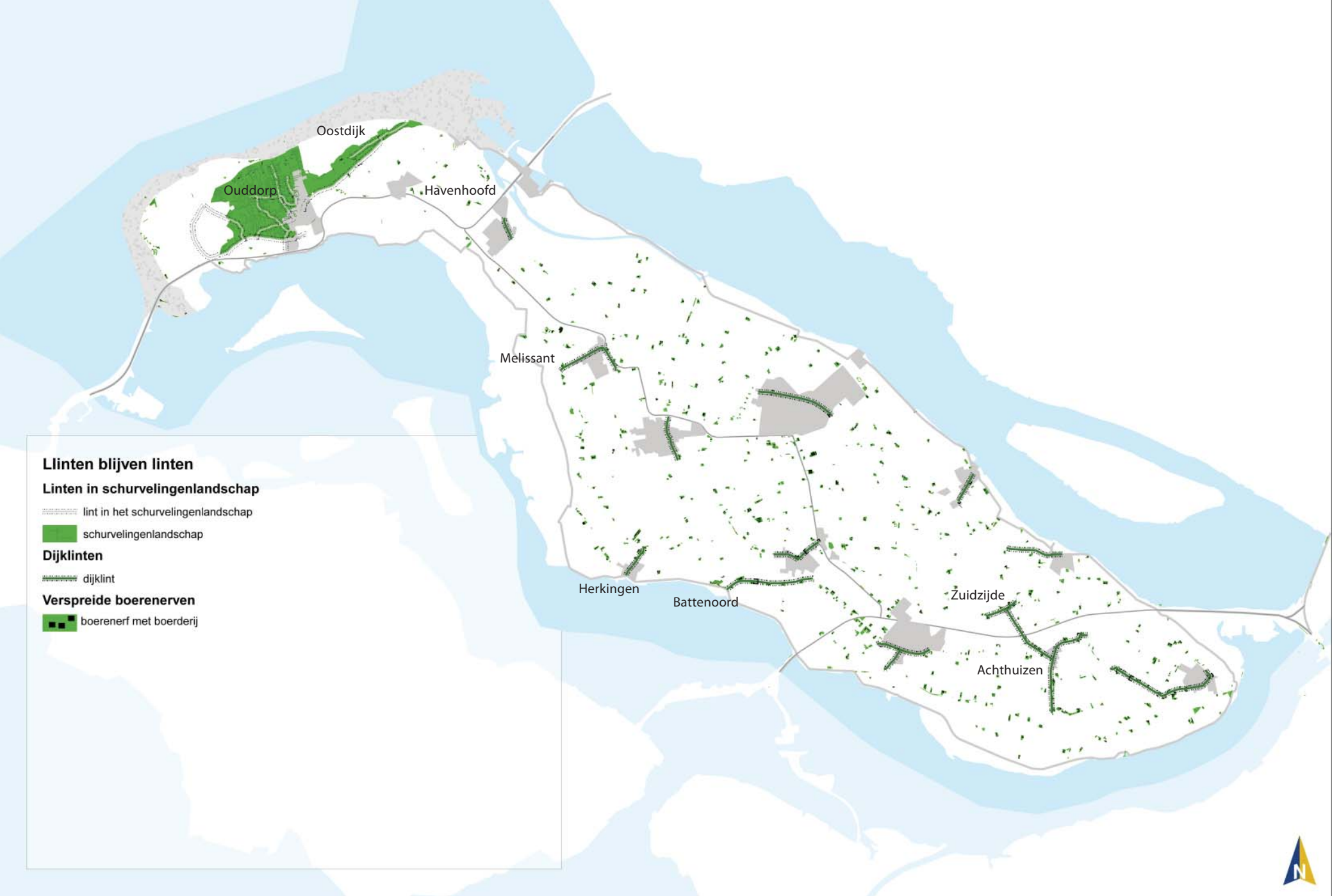
Dorpse en landelijke programma's vloeien in elkaar over

Ambities

- Een dorpsrand ontbreekt en ontwikkelingen gaan uit van een maximale landschappelijke verweving tussen dorp en landschap. Positionering, schaal, omvang en ligging van nieuwe ontwikkelingen worden daarop afgestemd.
- Dorpse en landelijke programma's vloeien in elkaar over en worden in samenhang ontworpen. De afwisseling in gebruik en openheid is uitgangspunt.
- De toegankelijkheid en beleefbaarheid van het 'dorpslandschap' verbeteren door openbare routes te handhaven dan wel te versterken.
- Verblijfsrecreatie is onderdeel van het 'dorpslandschap'. De kwaliteitsverbetering hiervan wordt aangegrepen voor de versterking van het schurvelingenlandschap.

Een echte dorpsrand ontbreekt

Linten blijven linten

Karakteristiek

Het eiland Goeree-Overflakkee is ontstaan door het na elkaar bedijken van een reeks opwassen en aanwassen. De hoogste delen werden tegen de zee beschermd door de aanleg van dijken waarachter men ging wonen. De oorspronkelijke bebouwingspatronen zijn dus veelal ontstaan als compacte gehuchten en buurtschappen veilig achter de dijk.

Op de hals en de romp van het eiland zijn meerdere dijklinten te vinden.

Hier staat de bebouwing op of tegen de dijk. Vanwege de hogere ligging heb je hier goed zicht op het open en weidse polderlandschap. Daarnaast liggen de boerenerven verspreid in de weidse polders.

Op de kop is een fijnere structuur van linten aanwezig, met name rondom Ouddorp. Deze lintenstructuur ligt grotendeels in het schurvelingenlandschap. De lintenstructuur geeft een afwisselend beeld tussen open en dicht. Van oudsher vindt hier veel bedrijvigheid plaats.

Een belangrijke kwaliteit van linten is de sterke relatie met het omliggende landschap. Aangezien het landschap op de kop van Goeree-Overflakkee heel anders is dan op de hals en de romp hebben de linten hier een heel andere karakteristiek, sfeer en kwaliteit.

Ontwikkelingen

Veranderingen binnen de linten vinden plaats door de behoefte aan extra ruimte voor wonen, recreatie, bedrijvigheid of agrarische activiteiten. Hierbij blijft de bebouwing soms gehandhaafd, maar verandert de functie. In andere gevallen verandert ook de bebouwing of wordt bebouwing toegevoegd.

Door nieuwbouw wordt een lint verdicht, verbreed of verlengd of de schaal van de bebouwing veranderd.

Daarnaast is er binnen de landbouw een proces van schaalvergroting en verbreding gaande. Dit heeft gevolgen voor verspreid liggende boerenerven.

Ambities uit de kwaliteitskaart

- Linten blijven linten als onderscheidende bebouwingsvorm in het gebied.
- Linten behouden hun lineaire karakter, waarbij de achterzijde van de bebouwing een direct contact met het landschap heeft en de voorzijde aan de openbare weg of waterloop grenst.
- Bij nieuwe ontwikkelingen zijn de huidige korrel, profiel, transparantie en respect voor historische gaafheid van een lint richtinggevend.
- Bij grootschalige ontwikkelingen blijft het lint herkenbaar als bebouwingsvorm. Dit betekent dat er op gepaste afstand van het lint gebouwd wordt, waarbij het landschap, het lint en de nieuwe ontwikkeling bepalend zijn voor deze afstand. Het lint behoudt zijn eigen gezicht.

Boeren erf in het besloten schurvelingenlandschap rondom Ouddorp

Linten in het schurvelingenlandschap

Karakteristiek

Op de kop van Goeree-Overflakkee zijn rondom Ouddorp, Havenhoofd en Oostdijk meerdere cultuurhistorisch waardevolle linten aanwezig. Het kleinschalige en afwisselende karakter van de linten wordt bepaald door de smalle profielen en de variatie tussen dicht en open.

Ouddorp bestaat grotendeels uit linten. Deze structuur ligt deels in het schurvelingenlandschap en geeft een afwisselend beeld tussen agrarische kavels, woonkavels en open ruimten, als weiland en tuin. Bedrijvigheid vindt van oudsher plaats aan oudere linten in en net buiten de kernen. Het lintvormig buurtschap Havenhoofd is in de 19e eeuw ontstaan toen de haven van Goedereede steeds verder van zee af kwam te liggen en men woningen ging bouwen aan het einde van het havenkanaal. Het laatste lint is buurtschap Oostdijk langs de duinrand. Typerend voor Oostdijk is de positionering van de bebouwing aan met name de noordzijde van de weg en de afwisseling tussen elzensingels, open grasland, bos en de woonkavels. De woonkavels zijn op een aantal plekken opgedeeld in een voor- en achterkavel en zijn als het ware in de tweede linie gebouwd.

Het kleinschalige en afwisselende karakter van de linten

Ambities

- Inzetten op het kleinschalige en afwisselende karakter van de linten. Afwisseling tussen bebouwing en landschap behouden en versterken en voorkomen dat het schurvelingenlandschap dichtslibt. De verwevenheid tussen de linten, de kern en het schurvelingenlandschap is uitgangspunt.
- Geen planmatige uitbreidingen, maar inzetten op inbreidingen of transformaties in het lint. Deze transformaties sluiten aan bij de bestaande korrel, het profiel en de transparantie van het lint. Het zicht op het achterliggende schurvelingenlandschap en de grote verscheidenheid aan functies en bebouwing behouden.
- Plaatselijk kunnen linten verlengd worden, mits passend binnen het landschap ter plaatse en in aansluiting met de rest van het lint.
- Kleinschalige (agrarische) bedrijvigheid in de linten is wenselijk vanwege de levendigheid. Deze (nieuwe) functies passen bij het gebruik, de uitstraling, de maat en de schaal van het lint. De verkeersaantrekkende werking en milieubelasting voegen zich naar de woonfunctie.
- Linten inzetten als recreatieve routes onder andere richting het strand.

Afwisseling tussen open en dicht

Dijklinten

Karakteristiek

Dijklinten zijn ontstaan langs oude al of niet afgegraven zeepolderdijken van de op- en aanwassen. Zodra een zeedijk haar waterkerende functie verloor, was bebouwing toegestaan. Vooral het flauw hellende buitentalud van de voormalige zeedijk was daarvoor geschikt. Bebouwing staat op of tegen de dijk en het lint heeft een gemengd karakter met wonen en werken. De belangrijkste kwaliteit is de sterke relatie met het omliggende landschap. Battenoord en Zuidzijde zijn dijklinten.

De dijklinten van Melissant, Herkingen en Achthuizen zijn doorgegroeid tot dijklintdorpen en deze komen aan de orde in 'Kwaliteit in dorpsgebied'. Ook de dijklinten bij Den Bommel en Melissant, maar ook de 'ringdijklinten' in Oude Tonge, Ooltgensplaat en Sommelsdijk/Middelharnis zijn onderdeel van het dorp geworden. Hier zijn de doorzichten naar het landschap verdwenen, maar het lint is nog wel als zodanig herkenbaar. Vaak zijn deze dijklinten het hart van het dorp en vormen een belangrijke functionele en beleefbare verbinding tussen de dorpen onderling en tussen de dorpen en het landschap.

Het ingesloten dijklint is onderdeel van het dorp

Ambities

- Er is beperkt ruimte voor nieuwe ontwikkelingen als rekening wordt gehouden met de karakteristieken van het lint. Dit betekent dat de huidige korrel, het profiel, de variatie in bebouwing en de transparantie van het dijklint richtinggevend zijn.
- Bij (nieuwe) ontwikkelingen wordt de relatie met het omliggende landschap opgezocht. Routes en zichtrelaties blijven behouden of worden gerealiseerd.
- Dijklinten zijn een wezenlijk onderdeel van het polderlandschap en vertellen iets over de ontstaansgeschiedenis van het eiland. Het contrast tussen de gevarieerde bebouwing van het dijklint en het weidse landschap draagt bij aan de ruimtelijke kwaliteit en daarom moet voorkomen worden dat de dijk wordt 'ingepakt' achter een brede groenstrook.
- Bij ingesloten dijklinten is weinig ruimte voor nieuwe ontwikkelingen door de dichtheid van het lint, tenzij bebouwing vervangen wordt. Hier vraagt de inpassing extra aandacht.
- De recreatieve bruikbaarheid van de dijklinten wordt versterkt.

Vanaf de dijk zicht op het landschap

Verspreide boerenerven

Karakteristiek

Verspreid in de verschillende (ring)polders liggen boerenerven. Deze erven liggen zowel langs de dijken als middenin de polder en hebben een directe en functionele relatie met het landschap. Het zijn groene, helder begrensde eilandjes in het weidse polderlandschap.

De agrarische sector is aan verandering onderhevig. Trends als schaalvergroting, nieuwe teelten, verzilting, innovatie, ruimte-voor-ruimte, vrijkomende agrarische bedrijfsbebouwing, biomassa-installaties en kamperen bij de boer zullen gevolgen hebben voor de uitstraling en de betekenis van zowel de erven als het landelijk gebied.

De boerenerven worden omzoomd door beplanting

Ambities

- Behoud van de grote spreiding tussen de verschillende erven, zodat het open en weidse karakter van de polder gehandhaafd blijft. De erven worden landschappelijk ingepast door middel van erfbeplanting, waardoor zij als groene eilandjes in de polder liggen.
- Bij de uitbreiding of transformatie van een boerenerv blijft het agrarische karakter en de karakteristieke erfindeling gehandhaafd. De ontwikkeling ondersteunt de (verbrede) functie van het landbouwbedrijf door ruimte te bieden aan verbreding en innovatie. Daarnaast is het mogelijk om boerenerven te transformeren naar woonerven, mits de agrarische bedrijvigheid hier geen hinder van ondervindt.
- Verbetering van de beleefbaarheid, toegankelijkheid en aantrekkelijkheid van het landelijk gebied door bijvoorbeeld de aanleg van wandelroutes, bloemrijke akkerranden en erfbeplanting.

Het getransformeerde erf 'Huis Te Wiel' door NEXT architecten (foto Lisette van de Pavoordt)

Werkgebieden met karakter

Watergebonden bedrijvigheid

 watergebonden bedrijvigheid

 beroepshaven

Bedrijventerreinen langs dorpsrand

 bedrijventerrein langs dorpsrand

Glastuinbouw

 verspreide glastuinbouw

 concentratiegebied glastuinbouw

Werkgebieden met karakter

Karakteristiek

Op Goeree-Overflakkee zijn 17 bedrijventerreinen met een gezamenlijk oppervlak van bijna 200 ha netto. Dit zijn voornamelijk lokaal georiënteerde bedrijventerreinen aan de rand van het dorp van wisselende omvang. Het zijn meestal monofunctionele werkgebieden met een afgesloten karakter en weinig ruimtelijke kwaliteit.

Het Bedrijvenpark Oostflakkee en de Havens van Stellendam hebben een (boven)regionale functie. Bedrijvenpark Oostflakkee is door de ligging aan de N59 en omvang (60 ha bruto) aantrekkelijk voor grootschalige bedrijven uit de regio en daarbuiten. Hier is voorlopig nog voldoende ruimte voor groei. De Havens van Stellendam is belangrijk voor de haven- en visserijgerelateerde bedrijvigheid op het eiland. Dit gebied heeft een belangrijke economische en toeristische betekenis.

Daarnaast zijn landbouw, visserij, zorg en toerisme belangrijke economische dragers en bepalend voor de identiteit en de economie van Goeree-Overflakkee.

Ontwikkelingen

Een aantal bedrijventerreinen is verouderd en moet de komende tijd geherstructureerd worden. De Regionale Structuurvisie spreekt de ambitie uit om op eigen wijze te groeien, uitgaande van de kernkwaliteiten ruimte, natuur, water, rust en kunst. Daarbij wordt ingezet op de volgende clusters en activiteiten met een bovenlokaal effect: detailhandel, duurzame energie, landbouw, grote bedrijventerreinen, toerisme, visserij en zorg.

Ambities uit de kwaliteitskaart

- Op watergebonden werkgebieden is ruimte voor overslag en opslag. De relatie tussen functie en vorm is duidelijk zichtbaar. Bij ontwikkelingen wordt gezorgd voor een gepaste overgang tussen terrein en omgeving en het benutten van de milieuruimte zonder hinder voor de omgeving. Er wordt respectvol omgegaan met aanwezig cultuurhistorische erfgoed.
- Ontwikkelingen in de glastuinbouw dragen bij aan een grootschalig, geconcentreerd, modern uiterlijk en functioneren. Gericht op zoveel mogelijk meervoudig ruimtegebruik en collectieve voorzieningen, met aandacht voor aansluiting op bestaande landschappelijke structuren. Een dooradering van het gebied met water en recreatieve routes is gewenst.
- Daar waar bedrijventerreinen de entree van een dorp vormen wordt extra aandacht geschonken aan de beeldkwaliteit (rand) van het terrein. Deze terreinen zijn het visitekaartje van het dorp. Doorgaande routestructuren worden gerespecteerd of krijgen een gelijkwaardige vervanger. Het terrein of haar omgeving is aantrekkelijk voor verschillende gebruikers.

De haven- en visserijgerelateerde bedrijvigheid in de Havens bij Stellendam

Watergebonden bedrijvigheid

Karakteristiek

Watergebonden werkgebieden (natte bedrijventerreinen) zijn werkgebieden gekoppeld aan binnenvaartwater. De Havens van Stellendam is het enige watergebonden werkgebied op Goeree-Overflakkee. Het is een regionaal gemengd bedrijventerrein voor met name haven- en visserijgerelateerde bedrijvigheid. De Havens beschikt over een binnen- en een buitenhaven en bestaat verder uit een visafslag, vissersvloot, twee scheepswerven, een visserijschool en aan visserij gerelateerde bedrijvigheid. De Havens van Stellendam (en met name de visafslag) hebben een sterke eigen identiteit welke bijdraagt aan de identiteit van Goeree-Overflakkee. De Havens kennen een grote economische en toeristische betekenis voor het eiland en daarom wordt ingezet op herstructurering en innovatie van de visserij.

De watergebonden bedrijvigheid in de Havens bij Stellendam

Ambities

- De identiteit en het karakter van de Havens versterken door ruimte te bieden aan de uitbreiding en toevoeging van water- en visserijgerelateerde bedrijvigheid. Er wordt ingezet op het behoud van de visafslag, een verdere innovatie van de visserij, het verbeteren van het imago van de visserij en de verbreding van visserijactiviteiten.
- De bebouwing heeft een representatieve uitstraling passend bij het stoere karakter van de haven. Er wordt ingezet op het vergroten van het contrast tussen het ruwe en stoere karakter van de haven en het overzichtelijke en vertrouwde (beschutte) karakter van de rest van het eiland.
- De overgang van bedrijventerrein naar Natura 2000-gebieden wordt zodanig vormgegeven dat wederzijdse negatieve invloeden worden voorkomen.
- Ontwikkelingen binnen de Havens van Stellendam dragen bij aan het vormgeven en programmeren van de entree van het eiland. Het gebied kan bijvoorbeeld uitgebouwd worden tot toeristisch knooppunt.

De Havens van Stellendam ligt direct aan de entree van het eiland

Bedrijventerreinen langs dorpsrand

Karakteristiek

Op Goeree-Overflakkee zijn de meeste werkgebieden kleinschalige bedrijventerreinen aan de rand van een dorp. Deze bedrijventerreinen zijn lokaal georiënteerd en van wisselende omvang. Op deze terreinen zijn vele verschillende vormen van bedrijvigheid te vinden, zoals bouwnijverheid, (groot)handel, logistiek en maakindustrie. Zij hebben voornamelijk een verzorgend karakter.

De bedrijventerreinen liggen veelal aan de toegangswegen van de dorpen en zijn bepalend voor de beleving van de dorpsentree. Vaak liggen ze tussen het dorp en het landschap en functioneren daarmee als een visuele en fysieke barrière.

Veel van de huidige ruimtelijk-economische dynamiek betreft de lokale en regionale vraag als gevolg van schaalvergroting en verplaatsingen. Daarnaast staan enkele terreinen voor grote opgaven zoals kwaliteitsverbetering, herstructurering en innovatie. Bovenregionale vraag en investeringen van enige betekenis doen zich op Goeree-Overflakkee nauwelijks voor.

Het bedrijventerrein bij Middelharnis-Sommelsdijk

Ambities

- Het bedrijventerrein is zoveel mogelijk onderdeel van het compacte dorp. Het karakter en de sfeer draagt bij aan de identiteit van het dorp. Transformatie, herstructurering en innovatie van bedrijventerreinen wordt aangegrepen om een kwaliteitsslag te maken naar een duurzaam, (multi-) functioneel en aantrekkelijk werkgebied.
- Bij nieuwe ontwikkelingen worden landschappelijke structuren, routes, en 'landmarks' (zoals de watertoren bij Dirksland) ingepast en ingezet om het bedrijventerrein onderscheidend te maken.
- Het bedrijventerrein wordt goed en vanzelfsprekend verbonden met haar omgeving. Dit betekent dat routes uit de omgeving zoveel mogelijk doorlopen in het bedrijventerrein en dat het gebied aantrekkelijk is voor werknemers, bezoekers en bewoners.
- De overgang tussen het bedrijventerrein en het landschap of het dorp wordt zorgvuldig vormgeven en verzacht door (transparante) beplanting.
- De bebouwing heeft een representatieve uitstraling, ook richting het landschap.

De watertoren is onderscheidend voor het bedrijventerrein bij Dirksland

Glastuinbouw

Karakteristiek

Glastuinbouwgebieden kunnen qua belevingswaarde worden beschouwd als een bedrijventerrein. Bij Oude Tonge bevindt zich een concentratiegebied voor glastuinbouw dat in groot contrast staat met de open polders. Het concentratiegebied gaat uit van een efficiënte, duurzame inrichting en het terugdringen van lichtuitstraling 's nachts.

Ambities

- De verspreide glastuinbouw op het eiland wordt zoveel mogelijk verplaatst naar het concentratiegebied bij Oude Tonge.
- Het concentratiegebied bij Oude Tonge heeft een grootschalig, geconcentreerd en modern uiterlijk en gaat zoveel mogelijk uit van meervoudig ruimtegebruik en collectieve voorzieningen.
- Bij de inpassing van glastuinbouw wordt aandacht besteed aan de landschappelijke inpassing en de aansluiting op de omgeving. Het harde contrast tussen glas en gras wordt verzacht, bijvoorbeeld door middel van beplanting of waterpartijen. Er wordt aangesloten op bestaande landschappelijke structuren en verbindingen tussen het glastuinbouwgebied en de omgeving.

Het concentratiegebied voor glastuinbouw bij Nieuwe Tonge

Vrijtijdlandschap

Kustrecreatie

- duinen en strand
- schurvelingenlandschap
- verblijfsrecreatiegebied aan de kust

- vuurtoren
- zee

Natuurrecreatie

- natuurgebied
- lange afstand wandelroute
- - - - - lange afstand fietsroute

Waterrecreatie

- water
- vaarnetwerk
- (afgesloten) historische haven
- overige recreatiehaven

Overig recreatiegebied

- overig recreatiegebied
- golfbaan

Verblijfsrecreatie

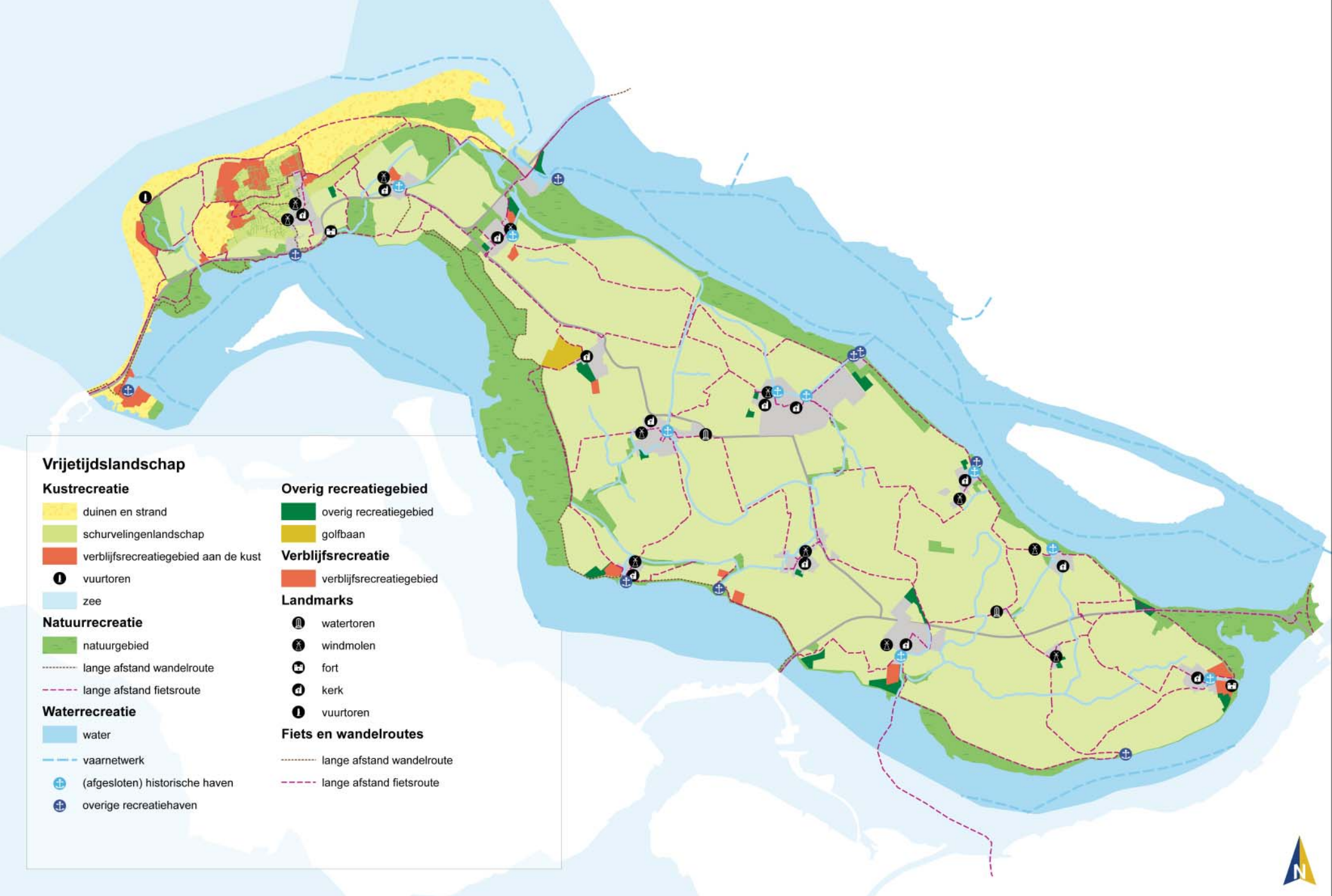
- verblijfsrecreatiegebied

Landmarks

- watertoren
- windmolen
- fort
- kerk
- vuurtoren

Fiets en wandelroutes

- lange afstand wandelroute
- - - - - lange afstand fietsroute

Vrijetijdslandschap

Karakteristiek

Het vrijetijdslandschap is gericht op de recreatieve beleving van het landschap en de dorpen. Het gaat om een verscheidenheid aan gebieden, verbindingen en bestemmingen. Goeree-Overflakkee heeft door z'n ligging in de delta een grote aantrekkingskracht op recreanten. De zee en het strand, de open polders, de Deltawerken en de deltawateren zijn onderscheidende recreatieve kernkwaliteiten. De recreatie - in de breedste zin van het woord - is dan ook essentieel voor de vitaliteit en lokale economie van het eiland.

Door de aanleg van de Deltawerken ligt Goeree-Overflakkee nu op slechts een uur rijden van de Randstad, Brabantstad en de Belgische stedenring.

Door de goede bereikbaarheid en het relatief grote aantal zonuren is het eiland een interessante bestemming voor een dagtrip of korte vakantie.

Goeree-Overflakkee als achtertuin van de Randstad: een groenblauwe oase van rust en ruimte met grote recreatieve mogelijkheden.

Ontwikkelingen

De huidige toeristische infrastructuur is onvoldoende en deels sterk verouderd, zowel wat betreft verblijfsaccommodaties als dagattracties. De Regionale Structuurvisie zoekt naar een wervend toeristisch-recreatief product voor de actieve rustzoeker, de onderzoekende natuurliefhebber, de watersporter en de cultuurminnaar van authentieke dorpen en landschappen. Dit betekent vernieuwen en selectief uitbreiden van de toeristische infrastructuur alsmede het verbinden van losse elementen.

De recreatiesector is nu vooral gericht op het zomerseizoen. Er wordt ingezet op het verlengen van het seizoen, de keten en de verblijftijd door het aanbod aan verblijfsaccommodaties en attracties te verbreden en aan te passen aan toekomstige wensen en behoeften. Dit vraagt om herstructurering en differentiatie van het huidige aanbod. Daarbij wordt ook gezocht naar synergie tussen toerisme, visserij, landbouw, cultuur en natuur.

Daarnaast staat de aantrekkelijkheid van Goeree-Overflakkee als watersportgebied onder druk door de afnemende waterkwaliteit van met name de Grevelingen en het Volkerak. Tot slot blijkt dat er steeds minder wordt gevaren met de (zeil)boot, maar dat de boot dient als vertrekpunt voor uitstapjes op het land. Nu zijn de land- en waterrecreatie gescheiden werelden, maar gezien deze trend is het belangrijk te zoeken naar combinatiemogelijkheden.

Goeree-Overflakkee is ideaal om op de fiets te verkennen

Ambities uit de kwaliteitskaart

- Ontwikkeling van het vrijetijdslandschap tot een samenhangend, gevarieerd, verbindend en aantrekkelijk stelsel van gebieden en routes op schaal van de provincie.
- Inzetten op het aanleggen van ontbrekende schakels en het verbeteren van het bestaande recreatieve netwerk.
- Het recreatieaanbod specifieker maken en sterker verbinden met de Zuid-Hollandse kwaliteiten. Dit betekent dat ontwikkelingen de diversiteit in ruimtelijke inrichting en programma tussen de verschillende recreatie- en groengebieden vergroten. Deze diversiteit is gebaseerd op de ligging ten opzichte van het stedelijk weefsel, de recreatievraag en de landschappelijke kenmerken.
- Sterke verbindingen tussen stad en land door een aansluitend routenetwerk voor fietsen, varen en wandelen. De langeafstandroutes vormen de basis van een regionaal fijnmazig netwerk aangevuld met stad-land verbindingen en de recreatietransferia. Dit netwerk verbindt het Zuid-Hollandse vrijetijdslandschap met omliggende provincies.
- Zuid-Holland is als waterprovincie bereikbaar en aantrekkelijk. Verbeteren van de recreatieve gebruikswaarde en belevingskwaliteit van de vaarnetwerken en daar waar mogelijk toevoegen van nieuwe verbindingen. Havens, aanlegplaatsen en dergelijke zijn onderdeel van het netwerk.
- Toegankelijk en beleefbaar maken van de unieke natuurlandschappen van Zuid-Holland in evenwicht met de ecologische draagkracht ter plaatse. De overige ambities zijn opgenomen in de verdere uitwerking.

Landmarks

Voor de uitwerking van deze legenda-eenheid verwijzen wij naar Kwaliteit in dorpsgebied (pagina 73).

Kustrecreatie

Karakteristiek

Het strand, de zee en de duinen zijn belangrijke toeristische trekkers voor het eiland. De kust is een beeldbepalend icoon voor de kop, waar de inwoners trots op zijn. De comfortabele stranden, de natuur en de rust op het eiland worden met name door gezinnen en ouderen gewaardeerd. Ouddorp is het hart van de kustrecreatie. Door het toevoegen van voorzieningen, een transitie van kampeerplaatsen en het opheffen van barrières zoekt het gebied aansluiting bij de vakantieproducten van deze eeuw.

De Brouwersdam staat in groot contrast met de rust en natuur op de kop.

De Brouwersdam richt zich op de actieve en sportieve recreant: je kunt onder andere (kite)surfen, zeilen, waterskiën, duiken en zwemmen. Ook het jaarlijkse Concert at Sea vindt hier plaats.

Aan de Grevelingenzijde van de dam ligt De Kabbelaarsbank. Hier bevindt zich onder andere een jachthaven, diverse watersportvoorzieningen en een grote concentratie verblijfsrecreatie.

Het strand en de zee zijn de trots van het eiland

Ambities

Inzetten op een afwisselend aanbod van recreatieve voorzieningen in aansluiting op het karakter van de verschillende landschappen.

- De kop richt zich op strand, zee en natuur met Ouddorp als gezinsbadplaats. De nadruk ligt op rust, gezelligheid en gastvrijheid. Ontwikkelingen passen bij het kleinschalige karakter en dragen bij aan de versterking van het landschap en de centrumfunctie van het dorp.
- De Brouwersdam ontwikkelen tot een dynamisch, recreatief gebied gericht op de actieve watersport. Nieuwe attractiepunten en voorzieningen sluiten aan op het stoere en dynamische karakter van de dam. Dit alles vanuit de thema's duurzaamheid en energie.
- Toegankelijkheid en beleefbaarheid van het duinlandschap verbeteren door verbeteren dan wel toevoegen van langzaam verkeersroutes.
- Strandopgangen behouden hun ingetogen karakter met beperkte voorzieningen.
- De barrièrewerking van de Vrijheidsweg opheffen en de weg beter inpassen in het duinlandschap.
- De tram vanaf de Brouwersdam indien mogelijk doortrekken naar Ouddorp.

Toegankelijkheid en beleefbaarheid van de duinen verbeteren

Natuurrecreatie

Karakteristiek

De slikken, gorzen, schorren, geulen, platen en duinvalleien van onder andere de Hellegatsplaten, de Slikken van Flakkee en de Krammerse Slikken geven het eiland een bijzonder karakter. De natuur is verbonden met het water en de getijden en heeft een grote ecologische waarde. Hier komen land en water letterlijk samen en daarmee zijn de natuurgebieden bovendien aantrekkelijk voor bijvoorbeeld de actieve rustzoeker en de onderzoekende natuurliefhebber. Zij zijn echter niet overal goed toegankelijk en beleefbaar.

Ambities

- Toegankelijk en beleefbaar maken van natuurgebieden, waarbij de natuurlijke draagkracht de randvoorwaarden bepaalt. Denk hierbij aan routing, parkeren, bebording en wellicht een horecagelegenheid. De nadruk ligt op de natuur, dus inrichtingselementen zijn eenvoudig maar doelmatig.
- Natuurrecreatie inzetten als verbinding tussen binnendijks en buitendijks gebied.
- De natuurgebieden verbinden met de dorpen door middel van routes en het strategisch plaatsen van functies.

De beleefbaarheid en toegankelijkheid verbeteren

De Slikken van Flakkee

Waterrecreatie

Karakteristiek

Goeree-Overflakkee is onderdeel van de Zuidwestelijke Delta en dit gebied biedt een enorme variëteit aan watersportmogelijkheden afhankelijk van de kenmerken van de verschillende wateren: de ruige Noordzee, grote deltawateren en kleinschalige krek en havenkanalen. Je kunt er onder andere zwemmen, duiken, zeilen, (kite)surfen of kanoën.

Het vaarnetwerk van Goeree-Overflakkee bestaat uit binnendijks en buitendijks water. Het buitendijks water is onderdeel van de Zuidwestelijke Delta, het binnendijks water bestaat uit havenkanalen en krek. Deze waterlopen zijn met name voor kano's en andere kleine vaartuigen interessant.

Langs de randen van het eiland ligt een aantal havens. Deze variëren van kleine passantenhavens tot grote jachthavens. Daarnaast zijn er onder andere in de dorpskernen van Ooltgensplaat, Oude-Tonge en Middelharnis historische havens die via de havenkanalen verbonden zijn met het buitenwater. Zowel de binnen- als buitenhavens zijn aantrekkelijke, levendige plaatsen.

Een grote variëteit aan watersportmogelijkheden

Ambities

- Invetten op de kwaliteitsverbetering van jachthavens, ankerplekken en aanlegsteigers. Bij uitbreiding van de capaciteit van de havens is aandacht voor een goede inpassing door het behoud van cultuurhistorische waarden en structuren.
- Ontwikkeling van de havens als recreatieve knooppunten en het versterken van de verbinding tussen water- en landrecreatie (waaronder wandel- en fietsroutes). Hiertoe is het ook wenselijk dat in de dorpshavens ligplaatsen zijn voor recreanten.
- Krek herstellen en met elkaar verbinden, zodat een samenhangend netwerk ontstaat met ecologische en recreatieve mogelijkheden. Dit betekent ook dat bruggen bij herstel, vervanging of aanleg passeerbaar worden gemaakt voor (kleine) recreatievaart.
- Havenkanalen verbinden het binnendijks water met buitendijks water (zie ook: Havenkanalen).
- Versterken van de verbindingen met de andere eilanden en wateren van de Zuidwestelijke Delta zodat er een afwisselend recreatief netwerk ontstaat. Hierbij kunnen de mogelijkheden van het Halskanaal tussen Grevelingen en Haringvliet worden onderzocht.

De haven als concentratiepunt van routes en activiteiten (bron: Havenkanalenvisie)

Overig recreatiegebied

Karakteristiek

Verspreid over het eiland ligt een aantal kleine recreatiegebieden, zoals sportvelden, dorpsbosjes of volkstuinen. Het enige golfterrein op Goeree-Overflakkee ligt in de polder Roxenisse bij Melissant. Er zijn plannen om de huidige golfbaan uit te breiden van 18 naar 27 holes in combinatie met een kleinschalige ontwikkeling van recreatiewoningen. Hierdoor ontstaat één hoogwaardig golfcomplex op het eiland.

De beplanting belemmert het zicht op de maat en schaal van de ringpolder Roxenisse

Ambities

- De inrichting van recreatiegebieden sluit aan bij de karakteristieken van het landschap waarin het ligt. Dus een recreatiegebied in de polder ziet er anders uit dan in het schurvelingenlandschap.
- Recreatiegebieden niet als op zichzelf staande gebieden ontwikkelen, maar koppelen aan de dorpen en opnemen in het recreatienetwerk. De ontwikkeling en herstructurering van de recreatieterreinen benutten bij de afronding van de dorpen (zie ook: Kwaliteit van de dorpsrand).
- De inrichting, maat en schaal van het golfterrein sluit aan bij het landschap. Doorzichten behouden, zodat de randen van de ringpolder Roxenisse zichtbaar en beleefbaar zijn. Opgaande beplanting zoveel mogelijk beperken.

De sportvelden en het dorpsbosje zijn onderdeel van de dorpsrand van Achthuizen

Verblijfsrecreatie

Karakteristiek

Verblijfsrecreatie is vanwege haar omvang, organisatie en ligging – vaak aan de rand van het dorp – van grote invloed op de beleving van het landschap. De campings en bungalowparken zijn over het algemeen afgesloten, private terreinen, waardoor zij als barrière fungeren. De verblijfsrecreatie is met name te vinden op de kop van Goeree-Overflakkee en langs het Haringvliet en de Grevelingen.

Veel verblijfsrecreatie voldoet niet meer aan de huidige eisen en wensen van de recreant en daarom wordt er gestreefd naar een kwalitatieve verbetering en diversificatie. Op de kop wordt ingezet op kwaliteitsverbetering van de verblijfsrecreatie in combinatie met de versterking van het schurvelingenlandschap.

De randen zijn goed zichtbaar en vragen daarom om een zorgvuldige inpassing

Ambities

- De inrichting van verblijfsrecreatie sluit aan bij de karakteristieken van het landschap waarin het ligt. Dus verblijfsrecreatie in de polder ziet er anders uit dan in het schurvelingenlandschap.
- Verblijfsrecreatie sluit aan op de omgeving door een zorgvuldige vormgeving van de randen en bij voorkeur doorgaande routes over het terrein zodat het gebied geen barrière vormt tussen dorp en landschap.
- In het open polderlandschap wordt verblijfsrecreatie gekoppeld aan de compacte dorpen en erven om versnippering van de ruimte te voorkomen.
- De herstructurering van bestaande of de ontwikkeling van nieuwe terreinen draagt bij aan de kwaliteitsverbetering van het landschap. De aanwezige landschappelijke waarden worden behouden en vormen de basis voor de landschappelijke inpassing van het terrein.

De verblijfsrecreatie sluit aan bij de landschappelijke karakteristieken

De vuurtoren Westkaap is een belangrijke toeristische attractie en oriëntatiepunt

Fiets- en wandelroutes

Karakteristiek

Goeree-Overflakkee is ideaal om op de fiets of wandelend te verkennen. Verspreid over het eiland zijn meerdere fiets- en wandelroutes uitgezet. Deze routes leiden door historische dorpscentra, weidse polders met dijken en kreken en het besloten schurvelingenlandschap. De routes zijn opgenomen in het fietsknooppuntennetwerk en geven een uitstekende indruk van alles wat het eiland te bieden heeft. Daarnaast lopen over Goeree-Overflakkee twee lange afstandsroutes: de landelijke fietsroute Noordzeeroute (LF1) en het lange afstandswandelpad Deltapad (LAW 5-1). In recreatieve knooppunten (zoals recreatietransferia en toeristische overstappunten) komen meerdere recreatieve routes en attracties samen en hier kan overgestapt worden van het ene vervoersmiddel op het andere. Daarnaast zijn er recreatieve knooppunten waarbij het niet zozeer gaat om het overstappen, maar om het concentreren van recreatieve activiteiten. Denk hierbij aan de historische dorpskernen en havens.

Vanzelfsprekende en doelmatige inrichting

Ambities

- Ontwikkelen van een compleet en (verkeers)veilig netwerk van wandel- en fietsroutes over het eiland zodat het landschap toegankelijk en beleefbaar wordt. Hierbij wordt aangesloten op de landschappelijke structuren en identiteitsdragers van Goeree-Overflakkee. De routes voorzien van informatie zodat de recreant het landschap en de ontstaansgeschiedenis optimaal kan ervaren en begrijpen. De routes worden op een vanzelfsprekende, maar doelmatige wijze ingepast.
- De wandel- en fietsroutes op elkaar en op het vaarnetwerk aansluiten. Op die manier kunnen recreanten eenvoudig overstappen van de fiets op de boot of de voet.
- Recreatieve knooppunten hebben een representatieve uitstraling. Ze worden gekoppeld aan toeristische attracties, (cultuurhistorische) bezienswaardigheden en voorzieningen. Deze concentratiepunten versterken ook de relatie tussen water- en landrecreatie wordt versterkt.
- Er wordt gestreefd naar verschillende soorten routes voor verschillende toeristen. Dit betekent zowel comfortabele fietsroutes en dorpsommetjes als struinpaden en mountainbikeroutes.

Een fijnmazig netwerk met voor ieder wat wils

Rust en stilte

 Stillegebied

Rust en stilte

Karakteristiek

Stiltegebieden zijn (relatief) luwe gebieden met beperkte verstedelijking, waar het dagelijks geluid de 40 decibel niet overstijgt. In de stiltegebieden is alleen ruimte voor 'gebiedseigen' geluid. Deze gebieden dragen bij aan de beleving van de ruimtelijke kwaliteit in het landelijk gebied van Zuid-Holland.

Goeree-Overflakkee is in z'n geheel relatief rustig en stil. Door de afwezigheid van grootstedelijke (werk)gebieden is het de tegenhanger van de drukke, kosmopolitische stad. Doe maar gewoon is het devies. Hier heerst nog rust en bestaan herkenbare, vertrouwde structuren.

De stille gebieden van Goeree-Overflakkee liggen met name aan de randen van het eiland. De rust en stilte die hier heerst is een belangrijke kwaliteit voor de rustzoekende recreant en voor de flora en fauna. Het gaat om de Slikken van Flakkee, Hompelvoet, de Krammerse Slikken, het gebied rondom Tiengemeten, de Noordrand van het eiland en De Kwade Hoek. Naast stilte is ook de mate van verlichting een belangrijk aspect voor de beleving van de rust en de ruimte. Verkeersveiligheid en sociale veiligheid vragen om voldoende verlichting, maar hebben ook een versturende werking voor mensen, planten en dieren. Daarom wordt - niet alleen in de stiltegebieden, maar op het hele eiland - lichtvervuiling tegengegaan.

Op Goeree-Overflakkee wordt de toegankelijkheid en beleefbaarheid van veel natuurgebieden, waaronder de stiltegebieden, verbeterd waardoor het aantal gebruikers zal toenemen. Tegelijkertijd krijgt een stiltegebied pas betekenis als de stilte echt kan worden beleefd.

Ambities uit de kwaliteitskaart

- De huidige stille gebieden stil houden als belevingskwaliteit van het buitengebied.

Overige ambities

Bij ontwikkelingen op het eiland en met name in stiltegebieden aandacht besteden aan:

- Bereikbaarheid en beleving van de stiltegebieden verbeteren. Extensieve recreatie kan ingezet worden om deze gebieden (wandelen, fietsend of varend) te ervaren.
- Zoveel mogelijk gebruik maken van geluidsreducerende maatregelen bij ontwikkelingen nabij stiltegebieden.
- (Nieuwe) geluidsproducerende functies zoveel mogelijk weren.

Lichtvervuiling op het eiland en met name in de stiltegebieden beperken door:

- Het concentreren van verspreid liggende glastuinbouw.
- Toepassing van selectieve verlichting (alleen daar waar noodzakelijk voor verkeers- en sociale veiligheid).
- Toepassen van minder versturende verlichtingstechnieken, zoals LED-verlichting, dimbare verlichting en dynamische verlichting.

In de praktijk

Inleiding

In dit laatste deel, 'In de praktijk', laten we aan de hand van drie casussen zien hoe het gebiedsprofiel gebruikt kan worden. Voor deze voorbeelduitwerkingen worden in een aantal stappen de randvoorwaarden en bouwstenen voor een kwalitatief goed plan gegenereerd. Hierbij wordt uitgegaan van de gebiedskenmerken en ambities uit het gebiedsprofiel.

De stappen die we onderscheiden zijn:

- Stap 1: Bepalen welke legenda-eenheden uit de kwaliteitskaart van toepassing zijn op het gebied en de bijbehorende relevante kwaliteitsambities selecteren.
- Stap 2: De kwaliteitsambities omzetten naar bouwstenen voor het raamwerk.
- Stap 3: De bouwstenen verwerken tot een integraal ruimtelijk raamwerk voor de gewenste ontwikkeling.

Allereerst wordt bepaald welke legenda-eenheden relevant zijn (stap 1). Door een uitsnede van de kwaliteitskaart te maken, wordt inzichtelijk welke gebiedskenmerken van het plangebied aan de orde zijn. De bijbehorende gebiedskwaliteiten en ambities worden daaronder opgesomd. De legenda-eenheid Rust en Stilte wordt niet apart behandeld, omdat de ambities die hier genoemd worden, zoals geluidsreductie en het voorkomen van lichtvervuiling, te concreet voor het detailniveau van deze casussen.

Vervolgens worden de ambities vertaald naar bouwstenen (stap 2). In beeld en tekst wordt geschetst hoe deze vertaald kunnen worden naar bouwstenen voor een ontwerp. Stap 1 en 2 staan op 1 pagina, zodat de vertaling van ambities naar bouwstenen direct zichtbaar is.

Wanneer alle relevante legenda-eenheden zijn behandeld, volgt stap 3. De verschillende bouwstenen worden ten opzichte van elkaar gewogen en vervolgens samengebracht tot een integraal raamwerk. Dit is een mogelijke uitkomst van de opgave, maar zeker niet de enige. Een ontwerp ontstaat namelijk door samenspraak van de ontwerper, de opdrachtgever en andere betrokkenen. Zij interpreteren en wegen de ambities en zo ontstaat een integraal ontwerp. De ruimtelijke kwaliteit is daarmee de resultante van enerzijds de sturing die voortkomt uit de kwaliteitsambities en randvoorwaarden en anderzijds de kwaliteit van het ontwerpend zoekproces. Deze creatieve ruimte heeft een ontwerpproces in onze ogen altijd nodig.

De uitwerking laten zien dat het goed mogelijk is om het begrip ruimtelijk kwaliteit concreet te maken, door trouw te blijven aan de kenmerken, ambities en sturingsprincipes uit het gebiedsprofiel.

De golfbaan in polder Roxenisse

Polder Roxenisse

Opgave

In de ringpolder Roxenisse ligt op dit moment een 18 holes golfbaan. De baan ligt tegen het dorp Melissant aan. De rest van de polder is agrarisch in gebruik. Op dit moment wordt nagedacht over de uitbreiding van de golfbaan naar 27 holes. Dit wordt gecombineerd met een kleinschalige ontwikkeling van recreatiewoningen. Daarnaast denkt de gemeente na over een betere verbinding tussen het dorp Melissant en de Slikken van Flakkee.

De inpassing van deze ontwikkeling vraagt om zorgvuldigheid. Inzetten op het beleefbaar maken van de gehele ringpolder, met haar karakteristieke openheid. Daarnaast biedt deze ontwikkeling kansen om Melissant te verbinden met de buitendijkse gebieden.

Ambities en bouwstenen

Identiteitsdragers

Ambities

- Versterken van het contrast tussen kop, hals en romp van het eiland: Op de romp is het open polderlandschap kenmerkend.
- Versterken van de eilandbeleving door de toegankelijkheid van de zeedijk te vergroten en de beleving van het contrast tussen binnen- en buitendijks gebied.
- Versterken van de herkenbaarheid van de ringpolders.

Bouwstenen

- De herkenbaarheid van de ringpolder vergroten door de ringpolder als eenheid te beschouwen, zo open mogelijk houden en de ringdijk stevig in te planten.
- De toegankelijkheid van de zeedijk en de ringdijk verbeteren door het aanleggen van een (recreatieve) route boven op de dijk.

Herkenbaar open zeeleipolderlandschap

Ambities

- Versterken van de herkenbaarheid van de ringpolder door het contrast tussen het open midden en de beplante randen te vergroten.
- Versnippering van de ruimte voorkomen door bebouwing en beplanting te koppelen aan de ringdijk of aan de erven. Inzetten op compacte dorpskernen.
- Vergroting van de leesbaarheid en beleefbaarheid van het dijkenpatroon.
- De zeedijk is niet beplant. Daar waar zeedijk en ringdijk elkaar overlappen wordt ingezet op de continuïteit van de zeedijk.
- De ringdijk heeft een eenduidig profiel met stevige beplanting.
- De dijken ontwikkelen tot een samenhangend recreatief en ecologisch netwerk. Recreatieve routes liggen bij voorkeur op de kruin van de dijk.
- Voor kreken: zie Water als structuurdrager

Bouwstenen

- De ringpolder is één geheel, met een open karakter. De ontwikkeling van de golfbaan vraagt om een visie op de hele polder.
- De golfbaan is onderdeel van de polder of het (agrarische) polderlandschap.
- Om versnippering van de ruimte te voorkomen ligt eventuele verblijfsrecreatie niet los in het landschap, maar wordt gekoppeld aan het lint, erven of de dijk.
- De ringdijk wordt aangepakt: de beplanting langs de dijk wordt aangezet en toegankelijk gemaakt door een (recreatieve) route op de kruin van de dijk.

Onderscheidend riviereengebied (Deltawateren)

Ambities

- Versterken van het natuurlijke karakter van het buitendijks gebied.
- Versterken van het contrast tussen binnen- en buitendijks gebied.
- Verbeteren van de toegankelijkheid en beleefbaarheid met respect voor de natuurlijke waarden.
- Vergroten van de herkenbaarheid en continuïteit van de onbeplante zeedijk door een eenduidig profiel.
- Daar waar een ringdijk en de zeedijk elkaar overlappen wordt ingezet op beplanting aan de voet van de zeedijk.
- Zeedijk toegankelijk maken waardoor het contrast tussen binnendijks en buitendijks gebied beleefbaar wordt.

Bouwstenen

Het contrast tussen buiten- en binnendijks is dat van een natuurlijk landschap en een door mensen gemaakt landschap. Vanaf de zeedijk zijn beide landschappen beleefbaar. Waar zeedijk en ringdijk overlappen gaat het profiel van de zeedijk voor.

- De zeedijk is onbeplant en toegankelijk. Vanaf de dijk is een aantal entrees het buitendijkse gebied in.
- Daar waar de ringdijk en de zeedijk elkaar overlappen wordt de beplanting aan de voet van de zeedijk doorgezet. Hierdoor blijft de rand van de ringpolder beleefbaar.

Water als structuurdrager

Ambities

- Versterken van de herkenbaarheid en landschappelijke expressie. In de ringpolders de kreekstructuren respecteren met beperkte natuurontwikkeling in de vorm van natuurlijke oevers (voormalige eeuwkanten).
- Versterken van de ecologische betekenis van kreek door het realiseren van ontbrekende schakels (voormalige kreeklopen) en de aanleg van natuurlijke oevers.
- Versterken van de recreatieve betekenis van kreek door ze beter toegankelijk te maken en op te nemen in het (vaar)routenetwerk.
- Behoud van het slotenpatroon en versterking van de ecologische inrichting en beheer van de slootkanten.

Bouwstenen

- Respect voor het rationele slotenpatroon. De slootkanten ecologisch inrichten en beheren.
- De voormalige kreek wordt teruggebracht en krijgt een ecologische en recreatieve waarde. De kreek kan gebruikt worden om het Melissant te verbinden met de Slikken van Flakkee.

Linten blijven linten

Ambities

- Er is beperkte ruimte voor nieuwe ontwikkelingen, waarbij de huidige korrel, het profiel, de variatie in bebouwing en de transparantie van het lint richtinggevend zijn.
- Nieuwe ontwikkelingen zoeken de relatie met het omliggende landschap.
- Het dijklint niet inpakken in groen, maar het contrast tussen kavel en landschap versterken.
- De recreatieve bruikbaarheid versterken.
- De grote spreiding tussen de boerenerven behouden. Erven landschappelijk inpassen door erfbeplanting.
- Bij transformatie het agrarische karakter handhaven.
- Verbeteren van de beleefbaarheid en toegankelijkheid van het landelijk gebied.

Bouwstenen

De ontwikkelingen in de polder Roxenisse kunnen niet los gezien worden van het dijklint dat uit de oude dorpskern van Melissant komt.

- Het lint blijft als op zichzelf staande structuur behouden en wordt niet 'ingepakt' door de ontwikkelingen op de golfbaan.
- De zichtrelaties vanaf het dijklint behouden.
- Verblijfsrecreatie inpassen door vrijkomende kavels in het lint of boerenerven te transformeren. Op beperkte schaal kunnen nieuwe 'verblijfsrecreatie-erven' toegevoegd worden. Hierbij ligt de nadruk op het agrarische karakter door de erfindeling te handhaven en de erven te voorzien van erfbeplanting.

Vrijtijdslandschap

Ambities

- Toegankelijkheid en beleefbaarheid van natuurgebieden verbeteren, waarbij natuurlijke draagkracht uitgangspunt is.
- Natuurrecreatie inzetten als verbinding tussen buitendijks, binnendijks en dorpen.
- De inrichting van het golfterrein sluit aan bij het polderlandschap.
- Inrichting verblijfsrecreatie past in het polderlandschap en sluit aan op de omgeving door een zorgvuldige vormgeving van de randen en bij voorkeur doorgaande routes over het terrein.
- In het polderlandschap verblijfsrecreatie koppelen aan dorpen en erven.
- Nieuwe terreinen dragen bij aan kwaliteitsverbetering van het landschap. Aanwezige landschappelijke waarden inpassen.
- Compleet en (verkeers)veilig wandel- en fietsnetwerk ontwikkelen.
- Recreatieve knooppunten koppelen aan toeristische attracties.
- Verschillende soorten routes ontwikkelen.

Bouwstenen

- Toevoegen van recreatieve routes tussen Melissant en de Slikken van Flakkee, zowel via de dijk als door de polder. Toegankelijkheid van de Slikken verbeteren.
- De golfbaan is onderdeel van de agrarische ringpolder. Dit betekent onder andere dat beplanting zoveel mogelijk wordt gekoppeld aan de dijk, zodat de openheid van de ringpolder beleefbaar blijft.
- Eventuele verblijfsrecreatie sluit aan bij het polderlandschap. Dit betekent dat verblijfsrecreatie ingepast wordt als getransformeerde of een beperkt aantal nieuwe erven.
- Ontwikkelen van compleet routenetwerk bestaande uit verschillende soorten routes, bijvoorbeeld rondje ringdijk of een route langs de kreek of door de rationale polder.

Raamwerk

De ontwikkeling rondom de golfbaan wordt aangegrepen om de ringpolder als geheel herkenbaar en beleefbaar te maken. Dit betekent dat de ringdijk en de erven stevig worden beplant en dat het middengebied zoveel mogelijk vrij is van beplanting. Het golfterrein blijft zo veel mogelijk vrij van beplanting, waardoor de ringpolder als geheel te ervaren is. De zeedijk wordt niet beplant en daar waar deze samenvalt met de ringdijk staat de beplanting aan de voet van de dijk.

De golfbaan wordt uitgebreid richting het dorp Melissant. De inrichting van de golfbaan sluit aan bij de uitstraling van de rest van de polder. Daarnaast wordt de voormalige verkaveling aangegrepen voor het aanleggen van recreatieve routes. Deze routes lopen idealiter ook door op de rand van de agrarische kavels. De golfbaan is dus geen afgesloten terrein, maar een schakel tussen het dorp en de polder. Het contrast tussen de beslotenheid van het dorp en de weidsheid van de polder blijft behouden door de spaarzaam toegepaste beplanting op de golfbaan. Om dezelfde reden blijft de Molendijk als landschappelijke structuur herkenbaar. Vanaf de dijk is de hele polder zichtbaar.

De voormalige kreekbedding wordt teruggebracht en aangegrepen om het dorp Melissant te verbinden met de Slikken van Flakkee. Het kronkelende verloop staat in contrast met de rationaliteit van de polder en wordt daardoor een bijzonder element. Er wordt uitgegaan van lage vegetatie en natuurlijke oevers, refererend naar de voormalige eeuwkanten. Het terugbrengen van de kreek heeft niet alleen recreatieve waarde, maar ook ecologische waarde. Helemaal wanneer de kreek wordt verbonden met de bloemrijke en ecologisch ingerichte slootkanten.

De uitstraling en het karakter van de verblijfsrecreatie sluit aan bij het polderlandschap. Dit betekent dat de verblijfsrecreatie wordt ingericht als boerenerven aan de ringdijk. Dit kunnen bestaande erven zijn die getransformeerd worden. Hierbij blijft de karakteristieke indeling van hoofd- en bijgebouwen gehandhaafd. Ook worden de erven, zoals gezegd,

ingeplant. Daarnaast kunnen enkele nieuwe erven aan de ringdijk worden toegevoegd. Hierbij is het belangrijk dat de bestaande spreiding gehandhaafd blijft en dat er geen nieuwe linten ontstaan.

Tot slot wordt de toegankelijkheid en beleefbaarheid van zowel de polder als de Slikken van Flakkee verbeterd door het toevoegen van nieuwe routes. Deze routes worden op een vanzelfsprekende manier ingepast en zijn aantrekkelijk voor verschillende mensen. Zo is er het goed toegankelijke 'rondje ringdijk' voor bijvoorbeeld de bewoners van Melissant. Ook de zeedijk wordt toegankelijk gemaakt. Vanaf het pad op de kruin van de dijk is het contrast tussen het rationele polderlandschap en het natuurlijke karakter van de Slikken van Flakkee maximaal. Ook de Slikken worden beter toegankelijk door het toevoegen van struinpaden, fiets- en wandelroutes. Vanuit Melissant kunnen bewoners en recreanten over het dijklint naar de Slikken fietsen, maar zij kunnen ook kiezen voor het smalle wandelpad langs de kreek of de akkerranden.

Op deze manier kan de ontwikkeling van de golfbaan worden aangegrepen om de ruimtelijke kwaliteit van Goeree-Overflakkee te verbeteren. Het landschap wordt beter leesbaar en toegankelijk, wat grote meerwaarde heeft voor de bewoners en recreanten op het eiland.

Een mogelijk raamwerk voor de golfbaan in de ringpolder Roxenisse

Kustlandschap bij Ouddorp-Bad

Ouddorp-Bad

Opgave

Het plangebied van de casus Ouddorp-Bad ligt aan de kust van Goeree-Overflakkee, tussen Ouddorp en de duinen in de polder het Oude Nieuwland. De ambities voor dit gebied heeft de gemeente o.a. vastgelegd in de Toekomstvisie Goedereede 2020 en de Economische Visie. Het doel is de toegankelijkheid, ruimtelijke kwaliteit en circulatie te verbeteren. Verdere ambities zijn een kwalitatieve verbetering van de verblijfsrecreatie en de uitbreiding van de recreatievoorzieningen met een hoogwaardig programma zoals kunst, cultuur, speelduinen en waterelementen.

Het plangebied is gelegen op de kop van het eiland in het cultuurhistorisch waardevolle schurvelingenlandschap tussen het strand en de duinen en Ouddorp.

Bij de uitwerking van deze casus wordt ingezet op het versterken van het kleinschalige en gedifferentieerde karakter van het landschap en het behoud en ontwikkeling van het schurvelingenlandschap alsook het versterken van de toegankelijkheid en beleefbaarheid van het duinlandschap.

Ambities en bouwstenen

Identiteitsdragers

Ambities

- Versterken van het kenmerkende onderscheid tussen kop-halsromp. Op de kop van het eiland versterken van het kleinschalige en gedifferentieerde karakter van het landschap.
- Behoud en ontwikkeling van het cultuurhistorisch waardevolle schurvelingenlandschap
- Behoud van de landschappelijke en natuurlijke kwaliteit van het duingebied en versterking van de toegankelijkheid en beleefbaarheid.

Bouwstenen

- Het schurvelingenlandschap als landschappelijk raamwerk versterken.
- Zichtbaarheid en beleefbaarheid duinlandschap (o.a. vanaf Vrijheidsweg) versterken.
- Vergroten toegankelijkheid duinlandschap en verbeteren van relatie met achterland door uitbreiding en verbetering van het routenetwerk.

Natuurlijke Duinen

Ambities

- Behoud en ontwikkeling van de bijzondere landschappelijke en natuurlijke kwaliteit van het duinlandschap (waaronder ook het dijklichaam 'Flauwe Werk'). Verbeteren van de toegankelijkheid en beleefbaarheid door uitbreiding en verbetering van wandel- en fietsroutes, met name de verbindingen tussen het strand en het achterliggende landschap.
- Uitbouwen / versterken van het cultuurhistorisch waardevolle schurvelingenlandschap als raamwerk voor nieuwe ontwikkelingen: behoud en herstel van de wallen, behoud en versterking van de mozaïek van de velden en het kleinschalige karakter van het landschap, zichtbaar houden van de kamerstructuur.
- Het realiseren van nieuwe recreatieve verblijfseenheden gaat altijd samen met verdunning/ kwaliteitsverbetering van bestaande recreatieterreinen.

Bouwstenen

Het plangebied ligt in het schurvelingenlandschap, op de rand van de duinen. De ontwikkelingen benutten voor het verbeteren van de verbinding tussen strand/duinlandschap en achterliggende schurvelingenlandschap.

- Versterken van de zichtbaarheid en beleefbaarheid van de duinrand door uitbreiding van het duinlandschap tot aan de Vrijheidsweg en de parkeerplaatsen. Opgaande beplanting verwijderen t.b.v. opener en lagere duinvegetatie. Het natuurlijke karakter van het 'Flauwe Werk' (overstuiving en duinvegetatie) versterken.
- Het schurvelingenlandschap als landschappelijke raamwerk: op kavels een raamwerk van groenstroken aanbrengen. Daarbinnen kan bebouwing toegevoegd worden. Met de uitbreiding van het verblijfsrecreatieterrein kan het schurvelingenlandschap worden doorgezet tot aan de duinrand.
- Verbeteren en aanleggen van fiets- en wandelroutes tussen de duinen/strand en Ouddorp.

Weg door stad en land

Ambities

- Lokale wegen zijn een zo vanzelfsprekend onderdeel van het landschap met zo weinig mogelijk verkeerstechnische ingrepen.
- Het wegprofiel is functioneel en ingetogen, waarbij rekening gehouden wordt met het medegebruik en de oversteekbaarheid door langzaam (recreatief) verkeer.
- De wegen op de kop hebben een smal en besloten karakter in aansluiting op de kleinschalige linten en schurvelingen.

Bouwstenen

De Vrijheidsweg ligt tussen de duinen/strand en Ouddorp in en vormt een barrière. De weg heeft een verkeerstechnisch profiel en weinig relatie met het omliggende landschap.

- Duinlandschap doortrekken tot aan de weg. Vangrails waar mogelijk verwijderen. Verharde berm vervangen door grasberm.
- Bepanting verwijderen om zicht op de omgeving, zowel het duinlandschap en schurvelingenlandschap, mogelijk te maken.
- Oversteekbaarheid Vrijheidsweg voor langzaam verkeer verbeteren door aanpassen oversteekplaatsen.

Linten blijven linten

Ambities

- Behoud van het kleinschalige en afwisselende karakter van de linten en de verwevenheid met de dorpskern en het schurvelingenlandschap.
- Transformaties in het lint sluiten aan bij de bestaande korrel, het profiel en de transparantie van het lint. Het zicht op het achterliggende schurvelingenlandschap behouden en de grote verscheidenheid aan functies en bebouwing is uitgangspunt.
- Plaatselijk kunnen linten verlengd worden, mits passend binnen het landschap ter plaatse en in aansluiting met de rest van het lint.
- De linten waar mogelijk inzetten als recreatieve routes, onder andere richting het strand.

Bouwstenen

- Linten doortrekken tot aan de duinen/strand om de verbinding tussen het strand- en duinlandschap en het dorp te versterken.
- In de linten kunnen recreatieve voorzieningen ontwikkeld worden, mits ze passen bij de korrelgrootte van huidige lintbebouwing.
- Aan de Westerweg kan een nieuw lint ontwikkeld worden, waar ook ruimte is voor recreatieve voorzieningen die meer ruimte vergen.

Een compleet netwerk van wandel- en fietsroutes door het duinlandschap

Vrijtijdslandschap

Ambities

- Recreatie gericht op stranden, natuur en rust. Verbeteren van de toegankelijkheid en beleefbaarheid van het duinlandschap. De barrièrewerking van de Vrijheidsweg opheffen en de weg beter inpassen in het duinlandschap. Strandopgangen behouden hun sobere karakter met beperkte voorzieningen. Recreatieve ontwikkelingen passen binnen het kleinschalige karakter van het schurvelingenlandschap.
- Verblifsrecreatie sluit aan op omgeving door een zorgvuldige vormgeving van de randen en bij voorkeur doorgaande routes over of langs het terrein zodat het verblijfsgebied geen barrière vormt. Herstructurering en nieuwe ontwikkelingen dragen bij aan kwaliteitsverbetering en betere landschappelijke inpassing.
- Ontwikkelen van een compleet en (verkeers)veilig netwerk van wandel- en fietsroutes. Routes voorzien van informatie en recreatieve knooppunten waar mogelijk koppelen aan toeristische attracties.

Bouwstenen

- Het schurvelingenlandschap als landschappelijk raamwerk bij de herstructurering en ontwikkeling van de verblifsrecreatieterreinen benutten en versterken dan wel uitbreiden.
- Aanleg van openbare paden over of langs de randen van de verblifsrecreatieterreinen en deze opnemen in recreatieve routestructuur
- Nieuwe recreatieve voorzieningen worden gesitueerd aan de linten. Grootchalige voorzieningen aan de Westerweg.

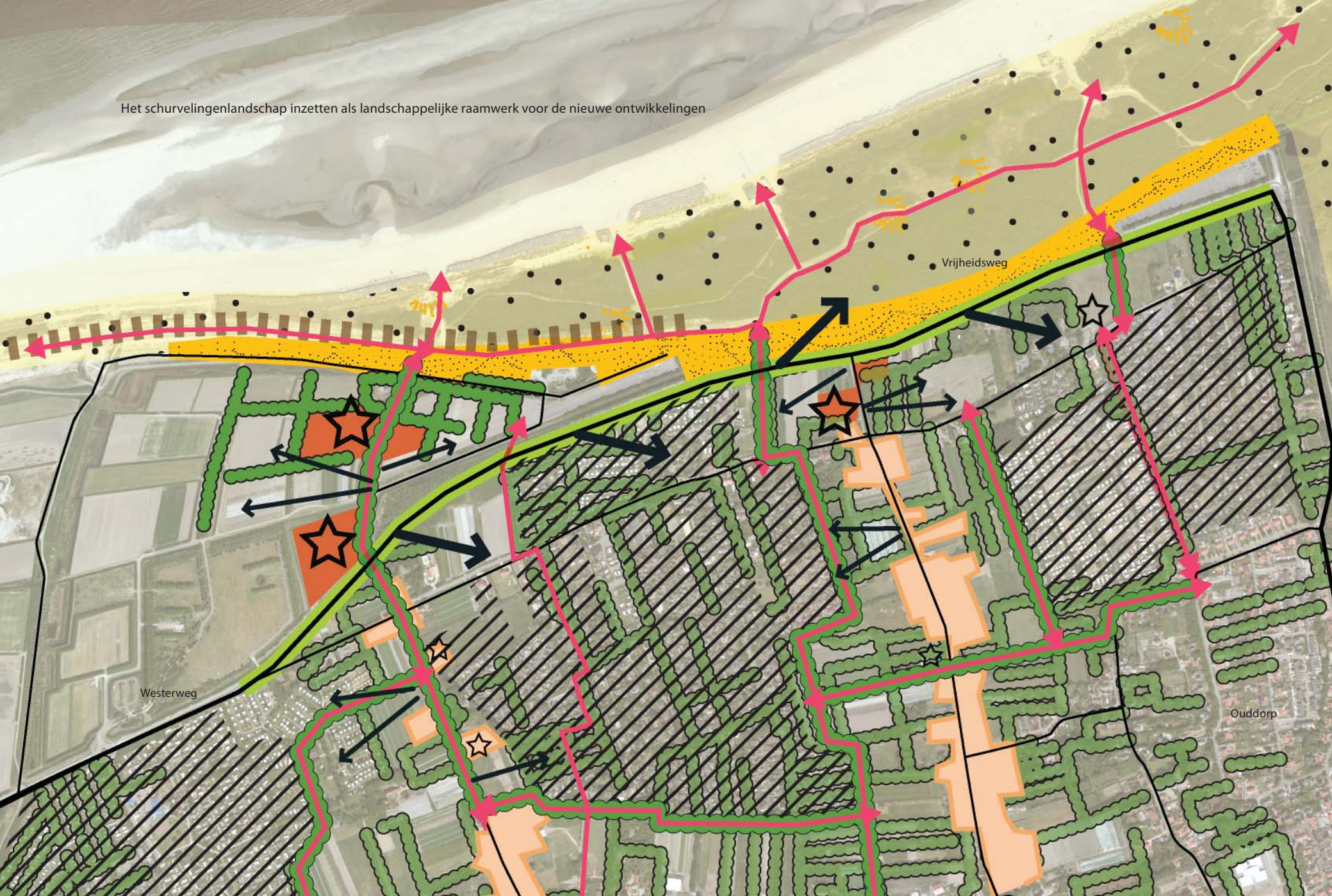
Raamwerk

Het schurvelingenlandschap wordt ingezet als landschappelijke raamwerk voor de uitbreiding van de verblijfsrecreatieterreinen. Er wordt op de kavels een raamwerk van groenstroken aangebracht, daarbinnen is ruimte voor bebouwing. Met deze ontwikkeling kan het schurvelingenlandschap worden doorgezet tot aan de duinrand en de relatie tussen beide landschappen daarmee worden versterkt. Bij de herstructurering van de bestaande terreinen wordt ingezet op het behoud en de ontwikkeling van het cultuurhistorisch waardevolle schurvelingenlandschap. Er wordt hierbij ingezet op het herstel van de wallen en behoud van de kleinschalige structuur van de kamers. Over of langs de randen van de terreinen worden openbare paden aangelegd zodat de terreinen, die een privaat karakter hebben, niet als barrière fungeren. Deze nieuwe routes worden opgenomen in de recreatieve routestructuur.

Overige recreatieve voorzieningen worden gesitueerd in de linten en dragen bij aan het afwisselende en levendige karakter. De nieuwe ontwikkelingen passen in de korrelgrootte van de linten. Doorzichten richting het achterliggende landschap worden behouden. De linten worden tevens benut voor het verbeteren van de verbinding tussen het strand en de duinen en het achterliggende landschap rondom Ouddorp. De linten worden hierbij doorgetrokken tot aan de duinen en opgenomen in het routenetwerk. Aan de Westerweg kan een nieuw lint ontwikkeld worden, waar ook ruimte is voor recreatieve voorzieningen die meer ruimte vergen.

De Vrijheidsweg vormt momenteel een barrière in het gebied. Door het duinlandschap uit te breiden tot aan de vrijheidsweg en de parkeerplaatsen wordt de zichtbaarheid en beleefbaarheid van de duinrand versterkt. Ook worden waar mogelijk de vangrails en dicht opgaande beplanting verwijderd zodat de weg onnadrukkelijker in het landschap komt te liggen. De oversteekbaarheid wordt verbeterd. Het Flauwe Werk wordt hierbij opgevat als onderdeel van de duinen. Het natuurlijke karakter (zandverstuiving en duinvegetatie) wordt versterkt.

Het schurvelingenlandschap inzetten als landschappelijke raamwerk voor de nieuwe ontwikkelingen

Vrijheidsweg

Westerweg

Ouddorp

Het havenkanaal van Ooltgensplaat

Ooltgensplaat

Opgave

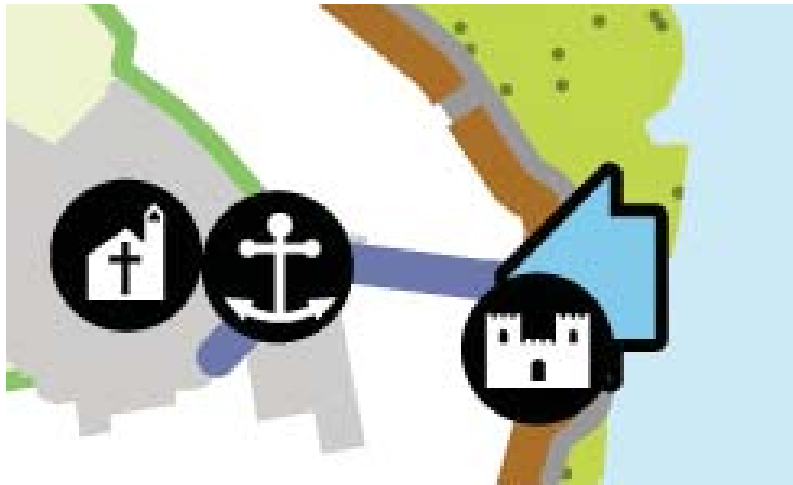
Het studiegebied van de casus Ooltgensplaat ligt in de meest oostelijke punt van Goeree Overflakkee. Het gebied beslaat het dorp Ooltgensplaat, het havenkanaal en de directe omgeving. De ambities voor dit gebied hebben de gemeente en het ISGO o.a. vastgelegd in een visie voor de havenkanalen en het rapport 'Integrale ontwikkeling recreatie en toerisme Ooltgensplaat'. Het doel is een uitbreiding van de recreatievoorzieningen, vergroten van de toegankelijkheid van de buitendijkse natuur en versterken van de historische waarden.

Ooltgensplaat is gelegen op de romp van het eiland in het open zeekleipolderlandschap. Het dorp ligt op de rand van de oude ringpolder. Bij de uitwerking van deze casus wordt ingezet op het vergroten van de herkenbaarheid van de ringpolder en het behoud en de ontwikkeling van het historische dorpscentrum, de haven en het havenkanaal.

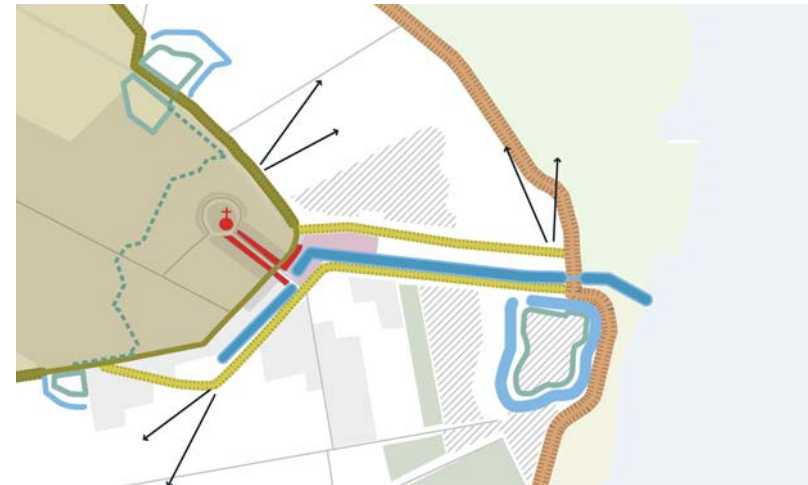
Ambities en bouwstenen

Identiteitsdragers

Ambities

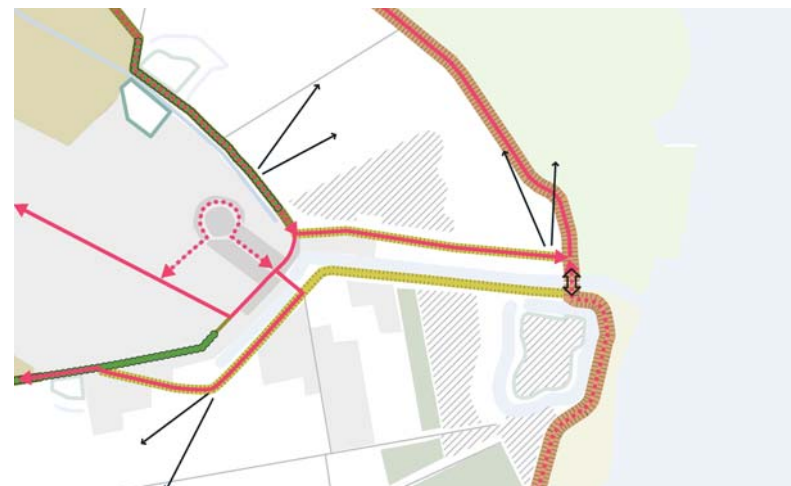
- Versterken van het contrast tussen kop, hals en romp van het eiland: Op de romp is het open polderlandschap kenmerkend.
- Behoud van het open polderlandschap en versterken van de herkenbaarheid van de oude, open ringpolders.
- Behoud en versterking van de ruimtelijke en verblijfskwaliteit van de historische dorpscentra.
- Inzet op behoud en ontwikkeling van de havenkanalen als belangrijke cultuurhistorische en recreatieve elementen.
- Inzet op behoud en bescherming van de landmarks en historisch waardevolle gebouwen zoals de kerktoren en het fort.
- Versterken van de eilandbeleving door de toegankelijkheid van de zeedijk te vergroten en de beleving van het contrast tussen binnen- en buitendijks gebied.

Bouwstenen

- Behoud en versterk de openheid van de ringpolder en versterk de herkenbaarheid van de ringdijk door deze stevig in te planten. Behoud uitzicht vanaf de polderdijken over de polders rond Ooltgensplaat.
- Versterk de kwaliteit en toegankelijkheid van de openbare ruimte in de haven en langs het havenkanaal. Versterk de ruimtelijke kwaliteit en herkenbaarheid van de route haven-Voorstraat-kerk.
- Versterk de herkenbaarheid van het historische fort en de redoutes.

Herkenbaar open zeeleipolderlandschap

Ambities

- Versterken van de herkenbaarheid van de ringpolders door het onderscheid tussen de open, grotere ringpolders en de kleinere, meer besloten aanwasolders te vergroten.
- De verschillende dijktypen krijgen een onderscheidend profiel: De zeedijk blijft onbeplant, de ringdijk wordt stevig ingeplant en de aanwasolderdijken krijgen een transparante beplanting.
- De dijken benutten voor het ontwikkelen van een samenhangend recreatief netwerk door deze toegankelijk te maken. Zet in op de ontwikkeling van een 'rondje ringdijk'. De routes liggen bij voorkeur op de kruin van de dijk voor goed zicht op het omringende polderlandschap.
- De dijken benutten voor het ontwikkelen van een ecologisch netwerk.

Bouwstenen

- Versterk de herkenbaarheid van de ringdijk door deze stevig in te planten. Behoud uitzicht vanaf de polderdijken over de open polders rond Ooltgensplaat.
- Geen beplanting toevoegen aan de zeedijk of dijken langs het havenkanaal.
- Versterk het routenetwerk door toevoegen van wandel- of fietspaden op de dijken.
- Maak de sluis in de zeedijk oversteekbaar voor wandelaars en fietsers.

Onderscheidend rivierengebied (Deltawateren)

Ambities

- Versterken van de beleving van het contrast tussen het gecultiveerde binnendijkse polderlandschap en de natuurlijke, buitendijkse gorzen alsook de beleving van de grote schaal en maat van de deltawateren: toevoegen van uitzichtpunten, aanleg fiets/wandelpaden op de zeedijk, opheffen ontbrekend schakels.
- Bescherming van de natuurwaarden van de gorzen in combinatie met het versterken van de toegankelijkheid, beleefbaarheid en recreatieve gebruiksmogelijkheden. Verbeter hiertoe de routes vanaf de dorpen.
- Vergroten van de herkenbaarheid en continuïteit van de zeedijk door een eenduidige inrichting en profiel. De zeedijk zelf blijft onbeplant. Waterwerken in de zeedijk (sluizen, inlaatpunten e.d.) doorontwikkelen tot markante, beleefbare en aantrekkelijke plekken.
- Versterking van de relatie tussen waterrecreatie en landgebonden recreatie. Jachthavens als knooppunten van routestructuren.

Bouwstenen

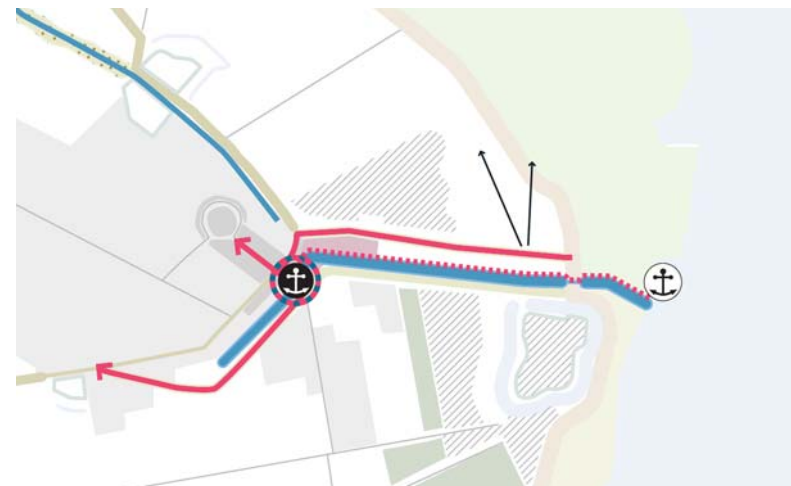
- Voeg een wandel- of fietsroute toe op de zeedijk en vergroot het aanbod van uitzichtpunten op de dijk als toevoeging aan de bestaande uitkijktoren.
- Vergroot de toegankelijkheid van het buitendijks natuurgebied en leg een aantal routes aan tussen het dorp en de gorzen.
- Ontwikkel de sluis tot markante openbare ruimte en verbinding tussen de route over de zeedijk.

Water als structuurdrager

Ambities

- Versterken van de historische relatie en heldere, karakteristieke opbouw: compact dorpscentrum met binnenhaven - havenkanaal door open polder - buitenwater.
- De havenkanalen en nieuwe stedelijke ontwikkelingen op elkaar afstemmen met behoud van cultuurhistorische waarden en structuren. Havenkanalen en hun omgeving ontsluiten voor wandelaars en fietsers en de openbare ruimte goed functionerend en aantrekkelijk inrichten.
- Inzet op behoud en ontwikkeling van de historische binnenhavens als levendige, centrale plek in het dorp. Versterken van de ruimtelijke – en verblijfskwaliteit. Vergroten van de openbare toegankelijkheid van de kades. Versterken van de verbinding tussen water- en landrecreatie door de havenfaciliteiten te verbeteren en de havens op te nemen als knooppunten in het fiets- en wandelrouten netwerk.
- Vergroten van de ecologische betekenis van het waternetwerk.

Bouwstenen

- Zet in op het behoud van het resterende open polderlandschap langs het havenkanaal.
- Verbeter de openbare ruimte langs het havenkanaal en ontsluit deze voor wandelaars.
- Verbeter de voorzieningen in de haven, zoals meer ligplaatsen en eventueel een buitendijkse aanlegsteiger
- Ontwikkel de haven als knooppunt van recreatieve routes en voorzieningen.
- Realiseer natuurvriendelijke oevers langs de kreek en havenkanaal, waarbij het cultuurhistorische karakter van het havenkanaal (rechte belijning, geen opgaande beplanting) behouden blijft.
- Realiseer natuurvriendelijke oevers langs de kreek en havenkanaal, waarbij het cultuurhistorische karakter van het havenkanaal (rechte belijning, geen opgaande beplanting) behouden blijft.

Kwaliteit in dorpsgebied

Ambities

- Er wordt ingezet op het behoud en de versterking van het historische centrum. Ontwikkelingen houden rekening met de maat, schaal, beleefbaarheid en functie van het dorp. De haven en de Voorstraat zijn de belangrijkste concentratiepunten voor routes en attracties.
- Kenmerkende gebouwen worden behouden door in het gebruik ruimte te bieden aan ontwikkelingen die aansluiten bij de behoeften van deze tijd.

Bouwstenen

- Versterk de kwaliteit en toegankelijkheid van de openbare ruimte in de haven en langs het havenkanaal. Versterk de ruimtelijke kwaliteit en herkenbaarheid van de route haven-Voorstraat-kerk.
- Zet in op vestiging van (recreatieve) voorzieningen rond de haven en aan de Voorstraat, passend bij historische panden.
- Verbeter de herkenbaarheid en toegankelijkheid van de historische vestingwerken en de liniewal met routes, bijvoorbeeld door een fortenroute.

Kwaliteit van de dorpsrand

Ambities

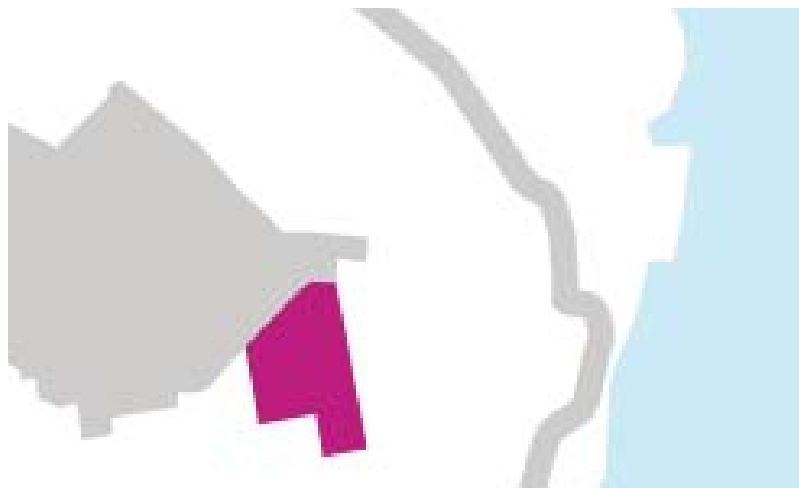
- Er wordt ingezet op het contrast tussen het kleinschalige compacte dorp en het weidse polderlandschap. Ontwikkelingen dragen bij aan een heldere, landschappelijke afronding en het verbeteren van de toegankelijkheid en gebruikswaarde van de dorpsrand.
- Behoud van de heldere grens van het dorp die gevormd wordt door de ringdijk.

Bouwstenen

- Aan de zuid-oostzijde van Ooltgensplaat werd de dorpsrand bepaald door de ringdijk. Bij een aantal nieuwe ontwikkelingen langs het havenkanaal is de stap over de dijk gezet. Bij nieuwe ontwikkelingen wordt de heldere grens van de ringdijk weer aangehouden. Er wordt ingezet op versterking van de herkenbaarheid van de ringdijk door deze stevig in te planten.
- De nieuwe ontwikkelingen inzetten om de dorpsrand als heldere, landschappelijke afronding richting het open polderlandschap vorm te geven.
- Toevoegen van routes langs de dorpsranden.

Werkgebieden met karakter

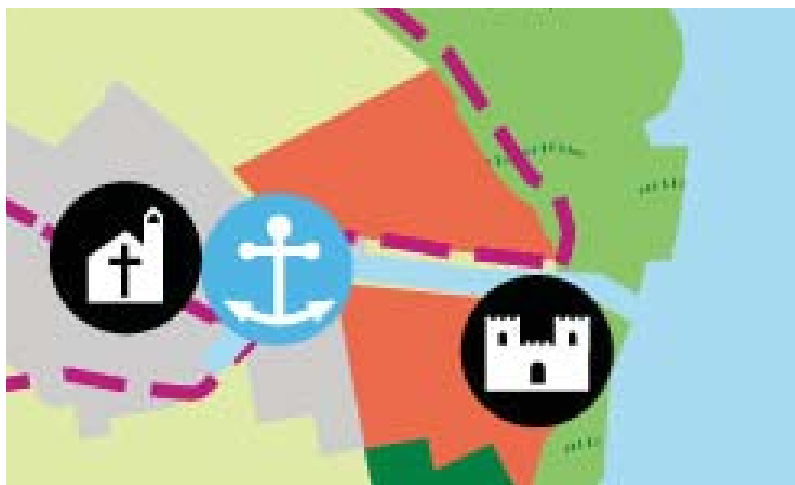
Ambities

- Het bedrijventerrein wordt goed en vanzelfsprekend verbonden met haar omgeving. Dit betekent dat routes uit de omgeving zoveel mogelijk doorlopen in het bedrijventerrein en dat het gebied aantrekkelijk is voor werknemers, bezoekers en bewoners.
- De overgang tussen het bedrijventerrein en het landschap of het dorp wordt zorgvuldig vormgeven. De overgang naar het open en vlakke polderlandschap wordt verzacht door bijvoorbeeld (transparante) beplanting in combinatie met een ontsluitingsweg aan de rand.

Bouwstenen

- Verbeter de kwaliteit van de rand van het bedrijventerrein door een beplantingszoom
- Combineer verbetering van de rand met aanleggen van paden.

Vrijtijdslandschap

Ambities

- Toegankelijk en beleefbaar maken van natuurgebieden, waarbij de natuurlijke draagkracht het uitgangspunt is. De natuurgebieden verbinden met de dorpen door middel van routes en oriëntatie van functies.
- Inzetten op uitbreiding en kwaliteitsverbetering van jachthavens, ankerplekken en aanlegsteigers. Ontwikkeling van de havens als recreatieve knooppunten en het versterken van de verbinding tussen water- en landrecreatie (waaronder wandel- en fietsroutes).
- In het open polderlandschap wordt verblijfsrecreatie gekoppeld aan bestaande (compacte) dorpen en erven om versnippering van de ruimte te voorkomen. Doorgaande routes over het terrein zodat het gebied geen barrière vormt tussen dorp en landschap. De ontwikkeling en herstructurering van de recreatieterrinen benutten bij de afronding van de dorpen, hierbij de aanwezige landschappelijke waarden behouden.

Bouwstenen

- Nieuwe verblijfsrecreatieterrinen inzetten voor de afronding van de compacte dorpskern. Hierbij wordt de heldere grens van het dorp gevormd door de ringdijk weer aangehouden. Een mogelijke locatie voor het verblijfsrecreatieterrin in plaats van langs het havenkanaal is aan de noord-westzijde van het dorp gekoppeld aan natuurinrichting van de kreek.
- Uitbreiden havengerelateerde voorzieningen rondom de haven en aanleggen van een buitendijkse aanlegsteiger.
- Ontwikkelen diverse recreatieve routes: havenroute, fortenroute en natuurroute, uitbreiden padenstructuur. Zorg voor goede bewegwijzering van routes en bezienswaardigheden
- Verbeteren ruimtelijke kwaliteit en toegankelijkheid fort, door verplaatsen verblijfsrecreatie.

Raamwerk

Er wordt ingezet op heldere dorpsranden en behoud van de kenmerkende opbouw van dorpscentrum met kerkring, voorstraat en binnenhaven – havenkanaal door open polderlandschap – buitenwater. Er wordt daarom voorgesteld om de uitbreiding van het verblijfsrecreatieterrein niet langs het havenkanaal te plaatsen, maar in te zetten voor de afronding van de compacte dorpskern aan de westzijde. Op deze manier kan een goede, landschappelijke afronding van het dorp richting de open ringpolder worden gemaakt, blijft het laatste nog open deel van het polderlandschap langs het havenkanaal behouden en wordt de heldere grens van het dorp gevormd door de ringdijk weer opgezocht. Bij de ontwikkeling van het terrein aan de westzijde van het dorp kan aangesloten worden op de kreek en ingezet worden op het versterken van de landschappelijke expressie van de kreek en de aanwezige natuurwaarden.

Het havenkanaal wordt ontsloten voor wandelaars en fietsers. De haven vormt een recreatief knooppunt en attractiepunt. Er is hier ruimte voor voorzieningen en er wordt ingezet op het verbinden van land- en waterrecreatie. Ook wordt ingezet op verbetering van de kwaliteit van de openbare ruimte en de openbare toegankelijkheid. De verbinding tussen de haven en de voorstraat / kerkring wordt verbeterd zodat dit als een aantrekkelijke route fungeert. De ringdijk wordt stevig ingeplant en opgenomen in het routenetwerk. Er wordt ingezet op uitzicht over het open polderlandschap. Het fort en de redoutes worden opgewaardeerd en middels routes met elkaar verbonden. Er kan overwogen worden om de verblijfsrecreatie in het fort uit te plaatsen. Het bedrijventerrein wordt groen ingepast en met routes verbonden met de omgeving zodat het geen barrière vormt in het landschap.

De relatie met de buitendijkse natuur van de Hellegatsplaten wordt versterkt door nieuwe routes tussen het dorp en de gors aan te leggen. De zeedijk is een belangrijke structuurdrager vanwaar het contrast tussen het rationele, gecultiveerde polderlandschap en het natuurlijk, dynamische buitendijkse natuur optimaal kan worden beleefd. Vanaf de zeedijk is ook de grote schaal en maat van de deltawateren beleefbaar. Er worden hiertoe uitzichtpunten aangelegd en een route over de zeedijk. Deze wordt opgenomen in het recreatieve routenetwerk en ontbrekende schakels worden opgeheven. Hiertoe wordt er een verbinding over de sluis gerealiseerd.

Een mogelijk raamwerk voor nieuwe ontwikkelingen in Ooltgensplaat

